

LEG OG LÆRING I SIGURDS BJORNETIME

**- EN UNDERSØGELSE AF SIGURD BARRETT'S VIRKEMIDLER
SAMT HANS VIRKNING PÅ BØRN I FØRSKOLEALDEREN**

af Lene Graugaard Esmarch

**Institut for Kultur og Medier, Aalborg Universitet
Speciale i musikpædagogik, afleveret d. 18. juli 2008**

Vejleder: Peder Kaj Pedersen

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	s. 5
1.1 Emne og formål	s. 5
1.2 Kilder	s. 6
1.2.1 Tv-programmer	s. 6
1.2.2 Interview med Sigurd Barrett	s. 7
1.2.3 Baggrundslitteratur	s. 7
1.3 Metode og opbygning	s. 8
 F Ø R S T E H O V E D D E L :	
2. Musikpædagogik – fra Astrid Gøssel til Povl Kjøller	s. 11
2.1 Astrid Gøssel m.fl.	s. 11
2.2 Povl Kjøller	s. 12
3. Introduktion til Sigurd Barrett	s. 14
4. Børns musikalske udvikling	s. 15
4.1 Den kognitive vinkel: medfødt musikalitet	s. 16
4.1.1 At studere børns musikalske udvikling ved modning	s. 16
4.1.2 Børns musikalske udvikling (0-6 år)	s. 17
4.2 Den sociologiske vinkel: omgivelsernes indflydelse på musikalitet....	s. 17
4.2.1 Miljøets indflydelse på musikalitet	s. 18
4.2.2 Forældres indflydelse på musikalsk udvikling	s. 19
 A N D E N H O V E D D E L :	
5. Analyse af Sigurds Bjørnetime	s. 21
5.1 Progression og opbygning i Sigurds Bjørnetime	s. 22
5.1.1 Overordnet progression i en serie på syv programmer	s. 22
5.1.2 Den generelle opbygning af Sigurds Bjørnetime	s. 22
5.1.3 Progression i Bjørnetimen om “runde ting”	s. 24
5.2 Elementer i Sigurds Bjørnetime	s. 29
5.2.1 Aktiverende elementer	s. 29
5.2.2 Hjemmelavede ting	s. 30
5.2.3 Historiefortælling	s. 31
5.2.4 Musikkens betydning: sange og sangtekster	s. 32

5.2.5 Værdier og opdragende elementer	s. 36
5.2.6 Elementer, der taler til forældrene	s. 38
5.3 Variation: Bjørnetimen ”Tøjdyrsquiz”	s. 39
6. Observation	s. 43
6.1 Introduktion til observationerne	s. 43
6.1.1 Kriterier for valg af observationsdeltagere	s. 43
6.1.2 Observationsteknik, interviewteknik og metode	s. 44
6.1.3 Kriterier for udvælgelse af Bjørnetime til observation	s. 45
6.2 Observation – Maria, Elin og Samuel	s. 46
6.2.1 Mødet med børnene	s. 46
6.2.2 Børnenes reaktioner <i>under</i> Bjørnetimen om ”runde ting”...	s. 47
6.2.3 Børnenes reaktioner <i>efter</i> Bjørnetimen om ”runde ting”....	s. 49
6.2.4 Opsamling på observationerne	s. 50
 T R E D J E H O V E D D E L :	
7. Leg og læring	s. 51
7.1 Teoretiske aspekter	s. 51
7.1.1 Legens betydning i sig selv	s. 51
7.1.2 Perspektiver i forhold til leg og læring	s. 52
7.1.3 Leg, læring og flow	s. 54
7.2 Leg, læring og flow i Bjørnetimen	s. 55
7.2.1 Sigurd Barretts tilgang til leg og læring	s. 55
7.2.2 Sigurds Bjørnetime og flow	s. 58
8. Børnekultur	s. 61
8.1 Børnekulturbegrebet	s. 61
8.1.1 Børnekulturbegrebets historiske udvikling	s. 61
8.1.2 Beth Juncker og børnekulturbegrebet	s. 64
8.1.3 Børnekulturbegrebets tredeling – en problematisering	s. 67
8.1.4 Børnekulturbegrebet i en pædagogisk sammenhæng	s. 68
8.2 Sigurd Barrett som skaber af børnekultur	s. 69
8.2.1 Sigurd Barrett som rollemodel	s. 69
8.2.2 Sigurd Barrett som formidler	s. 71
8.2.3 Sigurd Barretts aktualitet	s. 73

9. Konklusion og perspektivering	s. 74
<i>Abstract in english</i>	s. 77
Litteraturliste	s. 78

B I L A G S D E L:

A. Transskription af interview med Sigurd Barrett d. 15.maj 2008	s. 80
B. Oversigter over Sigurds Bjørnetimer vist på DR1 6. april-18.maj 2008	
B.1 Bjørnetimen om ”dyreunger”	s.104
B.2 Bjørnetimen om ”Bornholm”	s.105
B.3 Bjørnetimen om ”at synge”	s. 108
B.4 Bjørnetimen om ”hjemmelavede ting”	s. 110
B.5 Bjørnetimen om ”mor og far”	s. 112
B.6 Bjørnetimen om ”runde ting”	s. 113
B.7 Bjørnetimen ”Tøjdyrsquiz”	s. 114
C. Beskrivelse af observationer	
C.1 Observation af Maria og Elin	s. 117
C.2 Observation af Samuel	s. 119
D. Oversigt over sange og sangtekster	s. 122
Bilag E med figurer og nodeeksempler er vedhæftet som fil	

Vedlagt: Dvd'er med de syv Bjørnetimer vist på DR1 foråret 2008 (kan kun ses på computer).

Specialets omfang: Dette speciales brødtekst (inkl. fodnoter, ekskl. abstract) har et samlet omfang på 170694 anslag, svarende til 71,1 normalsider á 2400 anslag.

Kapitel 1: Indledning

1.1 Emne og formål

Mit udgangspunkt for at skrive dette speciale er en personlig interesse for formidling af musik til børn. Fremstillingens *emneområde* ”leg og læring hos Sigurd Barrett med fokus på Sigurds Bjørnetime” finder jeg derfor yderst interessant.

Sigurd Barrett er i disse uger højaktuel. I midten af juni (9 .juni) var han på banen direkte fra Rådhuspladsen i København i Aftenshowet på DR1, hvor han skulle ”passe” landets børn ved at underholde, mens de voksne var til møde omkring pædagogstrejken. Sigurd Barrett er kendt blandt de fleste børn i Danmark og de få børn, der endnu ikke har kendskab til ham, vil snart møde ham i deres børnehave. Landets 4000 børnehaver har nemlig i maj/juni måned modtaget to cd'er og to dvd'er med Sigurd og Radiosymfoniorkesteret. Også i skoler er Sigurd Barrett aktuel. Her og mange andre steder giver ”Sigurd Barrett-effekten”, som musikformidling til børn gennem anekdoter, instrumentinddragelse og leg kaldes, anledning til debat.

Ikke mindst de seneste årtier har de elektroniske massemedier overtaget meget af formidlingen af musik til børn. Mangel på tid i familierne er medvirkende til denne udvikling. Børns hverdag er forankret i mediekulturen, hvorfor det ikke desto mindre er vigtigt for formidlingen af musik at synlige figurer som Sigurd Barrett, som på åben skærm *selv* synger og spiller, findes på tv. Det klaver som barnet måske ikke har i sit eget hjem, trækkes således af Sigurd Barrett ind i stuen. Idet tv er et massemedie, der i princippet når ud til alle børn, er dette medie på en særlig måde en væsentlig kulturel faktor i forhold til danske børns liv. Kendte figurer fra medierne inddrages ofte i børns leg. Således er det også min hypotese, at Sigurd Barrett via tv er blevet en del af børns kultur, hvilket han har været de seneste 10 år. Den 25. maj 2008 var der 10 års jubilæum for Bjørnetimen på Horsens Ny Teater, hvilket signalerer, at konceptet med Bjørnetimen er holdbart¹. At sætte børnekulturbegrebet i forbindelse med Sigurd Barrett og tv-programmet Sigurds Bjørnetime, som både de fleste børn og forældre kender, er derfor interessant.

Bjørnetimerne har hver især et bestemt tema, som Sigurd gerne vil lære sine seere noget om, og ikke mindst gennem *leg* belyses dette tema fra forskellige sider. Derfor er det interessant at se på, hvordan leg og læring i denne sammenhæng spiller op mod hinanden. Har leg overhovedet noget at give til læring og omvendt? Til læring i

---

1 Koncertshowet blev optaget og vises på DR1 til efteråret.

bred forstand hører selvfølgelig også musikalsk læring.

Som vi skal se, gør Sigurd meget ud af at inddrage forældrene i Bjørnetimen. Hvilke perspektiver har det, at han skaber et fællesskab mellem barn og forælder i og omkring bjørnetimen? Det at Sigurd i Bjørnetimen bruger elementer, der også taler til de voksne, åbner for diskussionen af, hvilken betydning forældrene har for børns forhold til musik og for læring i bredere forstand.

Således er *formålet* med dette speciale med særlig fokus på Sigurds Bjørnetime at undersøge, hvordan Sigurd Barrett forholder sig til og anvender leg og læring, samt at undersøge hvilken virkning Bjørnetimen har på børn. Hvilken rolle spiller Sigurd Barrett og i øvrigt også børnenes forældre i forhold til leg og læring – herunder den musikalske – hos førskolebørn og hvilken indflydelse har Sigurd Barret på børns lege-kultur, børns *egen* kultur?

Kort sagt kan dette speciales *problem* sammenfattes som følger: Med udgangspunkt i en undersøgelse af leg og læring i Sigurds Bjørnetime, ønskes der en vurdering af Sigurd Barretts virkemidler samt hans virkning på børn i førskolealderen.

1.2 Kilder

1.2.1 Tv-programmer

Sigurds Bjørnetime er, i modsætning til Tv-programmerne Sigurd & Symfoniorkesteret og Sigurd & Bigbandet, ikke et decideret musikformidlende program, men et program, der formidler meget andet end musik. Netop dét at Sigurds Bjørnetime er et mere alment program, hvor der ikke blot er fokus på musik, har vakt min interesse. Bjørnetimens målgruppe er 3-6-årige børn. Netop denne målgruppe finder jeg spændende at beskæftige mig med, idet der blandt disse førskolebørn finder en anden form for leg og læring sted sammenlignet med skolebørn. Af den grund har jeg valgt at beskæftige mig med Sigurds Bjørnetime fremfor Sigurds decideret musikformidlende programmer, som har en lidt ældre målgruppe og et andet formål.

Da Bjørnetimen holder 10 års jubilæum i år, var min første tanke, at det kunne være interessant at belyse Bjørnetimens udvikling de seneste 10 år. Idet Bjørnetimens koncept ikke har ændret sig betydeligt gennem disse år og mange af de samme tøjdyr og figurer har været med alle Bjørnetimens 10 år, fandt jeg det imidlertid mindre relevant at belyse denne udvikling. Jeg har i stedet valgt at analysere syv Bjørnetimer, der alle er optaget i februar 2008 og er blevet vist som en "serie" på DR1 i løbet af dette forår. At

lade undersøgelsen omfatte både disse syv programmer og desuden analysere tidligere Bjørnetimer ville være for omfattende i nærværende speciale. I min beskæftigelse med leg og læring i et pædagogisk perspektiv, har jeg derfor fundet det mest relevant at vælge at se på en serie i syv afsnit, idet jeg mener, at disse syv afsnit med deres tematiske spredning udgør et forholdsvist repræsentativt billede af Sigurds Bjørnetime, som i dag omfatter 110 programmer. En deskriptiv oversigt over handlingen i alle syv programmer findes i bilag B.

1.2.2 Interview med Sigurd Barrett

Det har været vigtigt for mig at møde mit forskningsobjekt Sigurd Barrett. Interviewet og mødet med ham i maj måned har givet mig et billede af ham, som jeg ikke kunne skabe alene ved at se ham på tv. En livekoncert med ham i Musikhuset i Århus i marts måned har også været med til at give mig et særligt indtryk af Sigurd Barrett som pædagog og entertainer. Interviewet med Sigurd Barrett vil løbende blive inddraget i specialet, ikke mindst i tredje hoveddel, mens livekoncerten blot vil blive berørt yderst perifert. Jeg registrerede mit halvstrukturerede kvalitative interview (jf. Steiner Kvaless terminologi) med Sigurd med en mp3-afspiller og har efterfølgende lavet en transskription af interviewet. For at skabe en så autentisk gengivelse af interviewet som muligt har jeg gengivet interviewet ordret, men har dog udeladt de mest perifere ord som ”øhh”, at telefonen ringer osv. Steiner Kvale tager i bogen *InterView* (1994, da.1997) diskussionen omkring objektivitet i kvalitativ forskning op og inddrager her, hvilken betydning den menneskelige interaktion i interviewsituationen har. På baggrund heraf kan det fremføres, at interviewet ikke kan ses som nogen ”faktuel sandhed”, idet jeg som interviewperson kan have haft indflydelse på Sigurds svar og i hvert fald på interviewets udformning som helhed. Til trods for dette er det vigtigt at pointere, at Sigurd står inde for min transskription, idet den er godkendt af Sigurd selv. Transskriptionen findes i bilag A.

1.2.3 Baggrundslitteratur

Da det er min hypotese, at Sigurd Barrett via tv er blevet en del af børns kultur, vil jeg konsultere forskningen på dette område, hvorfor jeg vil beskæftige mig med børnekulturbegrebet. En central teoretiker i specialet er her Beth Juncker, som med sin doktorafhandling *Om processen - Det æstetiskes betydning i børns kultur* (2006) er særlig aktuel. Juncker anskuer kulturbegrebet fra en antropologisk vinkel, som er

interessant i en pædagogisk sammenhæng. Dette skyldes bl.a., at hun har været et vigtigt led i udviklingen af nye tendenser på børnekulturområdet, men også at hun beskæftiger sig med begreberne leg og læring.

En anden teoretiker der her er værd at nævne, er Frans Ørsted Andersen, som bl.a. med *Flow og fordybelse* (2006) beskæftiger sig indgående med flowteorien anvendt i sammenhæng med pædagogik. Begrebet *flow* vil blive præsenteret og brugt i sammenhæng med begreberne leg og læring. Som baggrund for tankerne om leg og læring har jeg brugt en række forskellige fremstillinger inden for emnet.

Den baggrundslitteratur jeg har anvendt i forbindelse med min beskæftigelse med musikpædagogik, heriblandt omgivelserne indflydelse på musikalsk udvikling, spænder vidt. Mine primære kilder på dette område har været antologien *Musik & pædagogik* (2006), som er redigeret af Elsebeth Kirk, og *Musikalsk læring* (2001) af Kristen Fredens og Elsebeth Kirk.

Af skriftligt materiale af Sigurd selv har jeg anvendt *Sigurd Barrett's erindringer* (1996) og *Sigurds Sangbog* (2006). De sange fra denne sangbog, som jeg beskæftiger mig med i specialet, er vedlagt i bilag D.

Der er ikke tidligere skrevet nogen afhandlinger med udgangspunkt i Sigurd Barretts produktion. Den eneste form for litteratur jeg har fundet om Bjørnetimen, er kortere artikler, som i mindre omfang vil blive inddraget i dette speciale.

1.3 Metode og opbygning

Specialet er delt op i tre hoveddele, hvor første hoveddel har som formål først at tegne et billede af, hvad der har formet Sigurd Barretts tilgang til musik, leg og læring og dernæst at se på børns musikalske udvikling, for at få en forståelse for, hvilken rolle omgivelserne (mere specifikt Sigurd Barrett og forældrene) spiller i børns forhold til musikalsk leg og læring og læring i bredere forstand.

Derfor tegnes der først i kapitel 2 en musikpædagogisk linje fra Astrid Gøssel til Povl Kjøller, idet Sigurd Barrett i sin praksis er inspireret af Kjøller og også synes at have nogle ligheder med Gøssels tilgang til arbejdet med musik og børn. Introduktionen til Sigurd Barrett, som følger i kapitel 3, giver en mere specifik baggrundsforståelse for Sigurds² tilgang til leg og læring.

Kapitel 4 beskæftiger sig med børns musikalske udvikling. Man taler i dag bl.a.

---

2 Jeg benytter fornavnet "Sigurd" frem for efternavnet "Barrett", hvilket forekommer mest naturligt, da det er det som bruges i hans forskellige produktioner.

om børns medfødte musikalske evners betydning for deres musikalske udvikling (kognitive vinkel) og betydningen af gode primær- og/eller sekundærkulturelle betingelser (sociologiske vinkel). Først skal vi se på den kognitive vinkel, herefter den sociologiske vinkel. Nærværende speciale vil helt naturligt fokusere mest på den sociologiske vinkel, da Sigurd Barrett er specialets hovedfokus. I dette kapitel fokuseres der på hhv. miljøets og forældrenes indflydelse på (musikalsk) læring. Først i anden og tredje hoveddel er vi parate til at se nærmere på Sigurd Barretts indflydelse på læringen som specifik sekundærkulturel betingelse.

I anden hoveddel, som er den praktisk-empiriske del, vil jeg i kapitel 5 ud fra en analyse med eksemplificeringer fra de syv Bjørnetimer, der er blevet sendt på DR1 i foråret 2008, belyse Sigurds inddragelse af leg og læring i Bjørnetimen i praksis. Analysen tager udgangspunkt i den generelle progression og opbygning i Sigurds Bjørnetime, hvilket eksemplificeres specifikt herefter gennem Bjørnetimen om ”runde ting” (prod. 2008). Progressionen og opbygningen skal sammen med en undersøgelse af nogle faste elementer i Bjørnetimen være med til at tegne et billede af, hvordan Sigurd Barrett forholder sig til leg og læring. En undersøgelse af hvordan Sigurd Barrett kan variere Bjørnetimen eksemplificeres gennem en analyse af Bjørnetimen ”tøjdyrsquiz” (prod. 2008), som yderligere bidrager til en forståelse af Sigurd Barretts tilgang til leg og læring i Bjørnetimen.

Den empiriske del indeholder også en observationsdel (kap. 6). Det har været en vigtig del af mit arbejde med Sigurds Bjørnetime, at jeg har været i kontakt med målgruppen (3-6 år) for Bjørnetimen, idet det har givet mig et indblik i, hvordan Sigurds Bjørnetime rent faktisk kan indvirke på børn. Da jeg blot har observeret fire børn (og primært bruger de tre), kan observationerne næppe give et repræsentativt billede af, hvordan børn reagerer på Bjørnetimen. Alligevel er observationerne et forholdsvist vægtigt punkt i specialet, idet de fint illustrerer hvordan leg og læring kan relatere til hinanden hos børn som ser Sigurds Bjørnetime, herunder hvad Bjørnetimen gør ved børnene og hvilken rolle Sigurd Barrett spiller i forhold til børnenes legekultur. Samtaler med observationsdeltagernes forældre har været inspirerende og desuden været givende for forståelsen af, hvordan børnene reagerer og forholder sig til Sigurds Bjørnetime, men vil ikke direkte indgå i specialet. De væsentligste kommentarer fra børnene samt mine iagttagelser i forbindelse med observationerne kan ses i bilag C.

Tredje hoveddel har til formål at bringe nogle teoretiske begreber på banen for at vurdere om den praksis vi har set i den empiriske del af specialet, stemmer overens

med den fremherskende forskning indenfor hhv. *leg og læring* (kap.7) og *børnekulturområdet* (kap.8). Afsnit 7.1 tager afsæt i nogle teoretiske aspekter ved begreberne leg, læring og flow, for at jeg i afsnit 7.2 kan sætte disse begreber i relation til Sigurds praktiske tilgang til leg og læring i Sigurds Bjørnetime.

I afsnit 8.1 trækker jeg på Beth Juncker i min præsentation af børnekulturbegrebet, hvor jeg bl.a. inddrager begrebets historiske udvikling og ser på begrebet i en pædagogisk sammenhæng, for i afsnit 8.2 at vurdere hvilken rolle Sigurd spiller for børns egen kultur, og desuden klarlægge hvilken betydning hans formidlingsform, som jeg har undersøgt i anden hoveddel, har for at han stadig efter ti år med Sigurds Bjørnetime kan være højaktuel. Således konsulterer jeg i denne hoveddel af specialet forskningen på området for at sammenholde denne med de empiriske resultater fra anden hoveddel og på den måde kaste et lys over hvilken virkning Sigurd Barrett har på børn i førskolealder. Forældres betydning for leg og læring vil også blive inddraget i denne tredje hoveddel, hvor jeg kobler teori med praksis.

Afslutningvis vil jeg i kap. 9 opsummere dette specialets resultater og vigtigste pointer og endelig perspektivere til andre dele af Sigurd Barretts produktion.

F Ø R S T E H O V E D D E L :

Kapitel 2: Musikpædagogik – fra Astrid Gøssel til Povl Kjøller

I dette kapitel skal vi se på den musikpædagogiske tradition fra Astrid Gøssel til Povl Kjøller, som begge har haft stor indflydelse på børnemusikken i Danmark. Sigurd Barrett fortalte i interviewet, at han ikke som sådan har nogen musikpædagogiske teoretikere som forbillede, men at han som praktiker er inspireret af Povl Kjøller (bilag A, s. 86). Derfor finder jeg det relevant at tegne en musikpædagogisk linje fra Astrid Gøssel til Povl Kjøller, idet både Kjøllets og Gøssels musikpædagogik bygger på praksis.

I det følgende afsnit tager jeg udgangspunkt i Gøssels pædagogik, fremfor Bernhard Christensens. Gøssel og Christensen udviklede sammen en musikpædagogik, men idet Bernhard Christensen i virkeligheden var mere musiker og komponist end musikpædagog, synes Gøssel mest relevant i denne sammenhæng.

2.1 Astrid Gøssel m.fl.

I 1930'erne og 1940'erne var pionererne Astrid Gøssel (1891-1975), Bernhard Christensen (1906-2004) og tekstforfatteren Sven Møller Kristensen (1909-1991) eksponenter på det rytmiske musiks område. De fik stor betydning for børnemusikken i Danmark og har betydet meget for udviklingen af måden man i dag arbejder med musik og børn på her til lands. På hver deres måde har de været med til at synliggøre den rytmiske musik og været med til at anerkende, at børn kan noget selv. De har deres udgangspunkt i reformpædagogikken, som bygger på den amerikanske filosof og pædagog John Deweys (1859-1952) tanker om "learning by doing". Deweys pædagogik var progressiv og antiautoritær. Handling og erfaring er central i reformpædagogikken. De tre pionerer var inspirerede af musikformer, som stammede fra Østen, Afrika og Latin-Amerika. Elementer som rytme, dans, bevægelse og leg var afgørende for dem. Den afrikanske naturlige tilgang til musikken med "opdragelse gennem inddragelse"³ vægtedes.

Astrid Gøssel tog udgangspunkt i, at alle er musikalske, og hun lagde vægt på helhedsopfattelsen af børn, hvorfor hun så en vigtig forbindelse mellem sang og bevægelse i børns leg. Hun vægtede børnenes egen skabende virksomhed, hvor børns egne produkter blev accepteret. Hun iagttog børns egen musiske kultur og brugte disse

---

3 Kirk (2006) s. 35.

iagttagelser i sin praksis med musik. På den måde tog hun udgangspunkt i børnene selv. Hendes pædagogik havde særlig fokus på børnehavebørn. Metodetænkning og disciplin var hun ikke fortalende for, hvilket ses i følgende udtalelse af Gøssel:

“Jo mere oprindelig og naturlig en Bevægelse er, jo mere er den fyldt med Liv; jo mere disciplineret jo mere urytmisk og fattig.”⁴

Jytte Rahbek Schmidt (f.1919), Grethe Agatz (1913-2004), Povl Kjølner (1937-1999) og Lotte Kærnså (f.1929) førte reformpædagogikken videre.⁵

2.2 Povl Kjølner

Den danske sangskriver, guitarist og bassist Povl Kjølner er ikke mindst kendt for børnetv-serien ”Kaj og Andrea” i 1970'erne. Han er desuden kendt for sine rytmiske børnesange, sine tekster til børn og iørefaldende melodier som ”Jeg er så glad for min cykel”, ”Bakke Snagvendt” og ”Jeg har en rokketand”. Kjølner var med til at forny den danske børnesangstradition med de rytmiske sange, som relaterede til børns hverdag.

I Povl Kjølners bog ”Børn og musik” (1983), som er tilegnet Bernhard Christensen, pointerer Kjølner, at sange er ord og dermed også holdninger. Han pointerer vigtigheden af at synge børnesange, som børnene forstår. Kjølner påpeger, at fx Grethe Agatz og Lotte Kærnså har skrevet nutidige sange til børn, der både tekstmæssigt og musikalsk set passer til børns ”ørehøjde”⁶. Han spørger:

“Hvorfor dog ikke synge sange med tekster, som børn umiddelbart kan forstå og dermed ”tænke over”. Det er jo netop en oplagt mulighed at styrke deres sproglige udvikling, deres ordforråd, deres begrebsdannelse og identitet ved at synge om emner, de genkender og med ord, som de kan forstå – og bruge.”⁷

Han pointerer, hvordan børn bedst kan forholde sig til rytmisk musik, fremfor fx klassisk musik,

“fordi det nu engang er musik med tydelig, regelmæssig rytme eller puls, der taler

---

4 Gøssel citeret af Lyhne i internetartiklen ”I stadig bevægelse”.

5 Dette afsnit bygger på Lyhne (2004) s. 7-12, Fredens & Kirk (2001) s. 140-144 og Lyhne i internetartiklen ”I stadig bevægelse”.

6 Kjølner (1983) s. 34.

7 Ibid. s. 33

mest til barnet, fordi den taler til kroppen. Samtidig taler (i hvert fald en del af) teksterne til deres "hoved", dvs. til deres fantasi, deres humor eller bare deres glæde ved gode lyde eller rim, fordi de taler et nutidigt, slagkraftigt og letforståeligt sprog"⁸

I dag er modstillingen mellem klassisk og rytmisk musik på sin vis ophævet sammenlignet med 1980'erne, hvor Kjølner skrev bogen "Musik og børn". I dag skelnes der snarere mellem god og dårlig musik. Begreberne klassisk og rytmisk musik findes dog stadig i høj grad i folkemunde. Når det gælder den klassiske musik, har Kjølner en udtalelse, som vi skal se nærmere på senere i forhold til Sigurd Barrett:

"Hvad er der da galt med den klassiske musik? Der er selvfølgelig ikke noget "galt" med den, men det er galt at tro, at den har så forfærdelig meget at sige til *børn*. (...) Klassisk musik er ren abstraktion og betjener sig af et højt udviklet formsprog og forfinede klangvirkninger, der taler til vores intellekt, og som rammer langt over børns modtageapparat."⁹

Kjølner er dog ikke blind for den rytmiske musiks negative sider såsom kommercialisering og forfladigelse. Her fremhæver han vigtigheden af, at børn får et aktivt forhold til musikken:

"Det eneste våben, vi kan give børnene mod den kommercielle udnyttelse af deres musikinteresse, er at give dem et aktivt forhold til musikken, så at de lærer at skelne skidt fra kanel"¹⁰

I analysen af Sigurds Bjørnetime skal vi se, hvordan Sigurd Barrett inspirerer børnene til at få et aktivt forhold til musik. Her vil vi også få kendskab til, hvordan Sigurd gennem tekster giver børn noget at tænke over, samtidig med at han udvider deres ordforråd og taler til deres fantasi og humor ved at bruge "gode lyde eller rim" (jf. Kjølner-citat), hvoraf forbindelsen til Povl Kjølner er nærliggende at få øje på.

---

8 Kjølner (1983) s. 34.

9 Ibid. s. 48.

10 Ibid. s. 69.

Kapitel 3: Introduktion til Sigurd Barrett

Dette kapitel har som formål at give en baggrundsforståelse for hovedpersonens egen tilgang til leg og læring i hans *Bjørnetimer* ved kort at præsentere, hvad der har været med til at forme Sigurd Barretts musikalske og pædagogiske ståsted i dag.

Søren Sigurd Barrett (f.1967) blev cand.phil. i musikvidenskab fra Århus Universitet i 1992. Under studiet dannede han specialemakkerpar med Nicolaj Hansen, som han i dag skriver sange og desuden laver flere tv-programmer sammen med. Sigurd Barretts musikalske baggrund er rytmisk, idet han i 1980'erne var med i discobandet California, i 1990'erne spillede latinamerikansk jazz i "Trio de Janeiro" og siden 1990 har været med i det Leo Mathisen-inspirerede swing-orkester "Sigurd Barrett & The Cigars". I dag tager han også stadig ud som solist med sit "Sigurd Barrett Piano Show." Dette show debuterede han med tilbage i 1990'erne på værtshuset Fatter Eskil i Århus. I bogen "Sigurd Barrett's erindringer", fortæller han, hvordan showet har været med til at forme ham:

"Showet udviklede sig og blev en ren legeplads for mig, hvor jeg kunne afprøve hvad som helst. (...) Mange tirsdage var der udsolgt (...) og folk snakkede ivrigt om dette underfundige tirsdags-show med piano, cigarer, parykker, båthorn og standerlamper".¹¹

På tv fik Sigurd Barrett sit gennembrud med *Sigurds Bjørnetime* (1998). DR hyrede ham efter at han selv havde meldt sig på banen ved at indsende et videobånd optaget i egen stue med hans egen bamse, Bjørnen Bjørn. I mit interview med ham fortalte han, hvordan han selv i sin barndom har været glad for børne-tv-programmer som "Jullerup Færgby", "Vinterby Øster", "Kaj og Andrea" og "Sørøver Sally". Han beskriver disse programmer som

"Gedigne B&U-programmer. Super kvalitet, både i dukkespil, men også i både humor og musikalitet og også i forhold til at bringe budskaber. Der var stor pædagogik bag de programmer, men det tænkte jeg ikke over som barn. Der følte jeg mig bare i en dejlig, tryk og sjov verden, et univers, som jeg godt kunne lide at være i."¹²

---

11 Barrett (1996) s. 38+40-41.

12 Interview, se bilag A s. 80. Dette og de følgende interviewcitater har jeg omformuleret og forkortet en smule i forhold til transskriptionen (jf. bilag A), så citaterne indeholder mindre talesprog og er mere læsevenlige.

Således har disse tv-programmer fra barndommen givet Sigurd Barrett et fundament han senere kunne inspireres af og se tilbage på i forhold til egne programmer. Udover “Sigurds Bjørnetime” har han lavet børne-tv-programmerne *Sigurd & Symfoniorkesteret* (2001-2004) og *Sigurd & Bigbandet* (2006-2007), hvor han introducerer hhv. klassisk musik og jazz for børn. Netop nu er han i gang med at forberede sig til et nyt tv-program, nemlig *Sigurd & Operaen*. Sigurd Barrett spænder bredt både hvad musikalske stilarter og målgrupper angår. For voksne har han bl.a. lavet tv-programmet *Sigurds Ulvetime* (2000-2001). Børn i alderen 3-6 år er dog hans foretrukne målgruppe (jf. bilag A, s. 100).

Det er værd at bemærke, at det at Sigurd Barrett også har udgivet cd'er og bøger, har været medvirkende til, at endnu flere børn kender ham. Flere børne-tv-programmer udgiver cd'er med musik fra deres udsendelser, fx “Kaj og Andrea” og “Bamse og Kylling”, hvilket er med til at børnene lærer sangene fra programmerne at kende og medvirker til at disse sange og figurer fra tv bliver en del af børnenes kultur.

Kapitel 4: Børns musikalske udvikling

Dette kapitel tager udgangspunkt i *musikalsk* udvikling, men behandlingen af emnet kan drage paralleller til mange andre områder inden for børns udvikling, fx børns udvikling af logisk sans, motorik osv., og kan således ses i et bredere perspektiv.

Musikalitet er en kombination af flere ting. Nyere viden har vist, at forholdet mellem følgende elementer, har indflydelse på udvikling af musikalitet:

- Den kognitive vinkel: medfødt musikalitet
- Den psykodynamiske vinkel: lysten til at beskæftige sig aktivt med musik
- Den sociologiske vinkel: gode primær- og/eller sekundærkulturelle betingelser¹³

Musikalitetsopfattelsen i dag bygger på, at alle er født med musikalske potentialer, men at det er omgivelserne, der skal skabe lysten og betingelserne for, at potentialerne udvikles. I det følgende afsnit vil den kognitive vinkel blive beskrevet, hvorefter vi skal se nærmere på den sociologiske vinkel.

---

¹³ Kirk (2006) s. 45.

4.1 Den kognitive vinkel: medfødt musikalitet

4.1.1 At studere børns musikalske udvikling ved modning

Udviklingspsykologien har haft og har til stadighed indvirkning på synet på barnet i Danmark. Den beskæftiger sig med udvikling ved modning – altså barnets medfødte evner som udvikles ved modning i takt med at barnet bliver ældre. I dette speciale beskæftiger jeg mig primært med udvikling ved påvirkning og udvikling ved vekselvirkning mellem individ og samfund (at samspelet mellem barnets forudsætninger og omverdenen har indflydelse på barnets udvikling), men også en kort beskrivelse af den musikalske udvikling i takt med barnets alder er her relevant.

At man som forælder eller pædagog fokuserer på hvad et barn kan i en given alder, kan skabe fastlåsthed og mindske muligheder for udfoldelse, hvis dette fokus resulterer i, at man ser på, hvad barnet *ikke* kan. Samtidig kan en forståelse for børns kunnen i en bestemt alder også gøre det modsatte, nemlig give et vigtigt fingerpeg om, hvordan børn tænker og agerer, hvilket skaber mulighed. Forståelsen af udvikling ved påvirkning synes ikke at kunne stå alene, uden en forståelse for, hvad børn i en given alder typisk er i stand til at kapere. For en musikformidler for børn i førskolealderen er en viden om børns sproglige, motoriske, sociale og musikalske udvikling altså en forudsætning. Børns udvikling sker i forskellige tempi og beskrivelsen af de forskellige “trin” i afsnit 4.1.2 skal alene bruges som et fingerpeg til at forstå børns aldersudvikling og musikalske udfoldelse.

Den schweiziske udviklingspsykolog Jean Piaget (1896-1980), der har beskrevet de kognitive udviklingsfaser i stadier, præger til stadighed meget af den forskning, der i dag er omkring børns musikalske udvikling. Dette til trods for at han ikke selv har beskæftiget sig med musikalitet. Når det gælder sammenhængen mellem musikalsk udvikling og Piagets stadietænkning, påpeger seminarielektor Elsebeth Kirk et problem, nemlig at

“den musikalske udvikling ikke foregår i stadier, der gennemløbes og overstås, men snarere i trin, der så at sige er indeholdt i hinanden. Hermed menes, at der konstant bygges ovenpå i den musikalske identitets- og færdighedsudvikling.”¹⁴

Hertil kan tilføjes, at den musikalske udvikling kan foregå i forskellig rækkefølge fra barn til barn.¹⁵ Vi skal ikke her gå nærmere ind i Piagets stadietænkning, men i stedet se

¹⁴ Kirk (2006) s. 52.

¹⁵ Afsnittet bygger på Kirk (2006) s. 49-52 og Fredens & Kirk (2001) s. 114-121.

mere konkret på børns musikalske udvikling fra 0-6 år, hvor vi mest vil fokusere på udviklingen i børnehvealderen (3-6 år), idet Sigurds Bjørnetime har denne målgruppe (jf. bilag A, s. 100).

4.1.2 Børns musikalske udvikling (0-6 år)

Børns musikalske udvikling starter tidligt, nemlig allerede i fostertilstanden. Fosteret kan høre sangens lyde og tonefald allerede fra 5.-6. måned af svangerskabet. Det er også bevist, at nyfødte børn kan genkende det, de har hørt gentaget de sidste seks uger før fødslen. Ved spontansangen, som barnets tidlige sang kaldes, opstår sang og tekst spontant. Først i form af leg med ord, senere med rytme og til sidst tilføjes toner.

I fasen frem til førskolebarnet sker en stor sproglig, musikalsk og motorisk udvikling. Som 3-årig er barnet i stand til at fastholde en kortere tonerække, små børnehavebørns toneomfang er dog kun på ca. fem toner. Fortællesangen, som er en form for spontansang, hvor barnet beskriver hvad der optager det, bruger barnet meget i 2-3 årsalderen. Sang og tale hænger således sammen. Som 3-4-årig kan barnet holde en grundrytme via kroppen eller ved at spille på trommer.

Som førskolebarn kan barnet digte lange sange, fortællesange. Barnet synger stadig af og til forskubbet i forhold til når den voksne synger, men begynder også nu at kunne synge sammen med andre under fællessang. Først i denne alder er barnet i stand til at huske sange og reproducere dem. Det bruger ofte noget fra kendte sange, som det selv putter ind i selvdigtede sange. Som 4-5-årig er barnet meget fantasifuldt og kan skelne mellem virkelighed og fantasi. Det er tillidsfuldt og åben for indtryk. I 5-årsalderen lærer barnet stadig primært gennem kroppen og sanserne. Hvis barnet har sunget nok og har sunget sammen med andre, der synger tilstrækkeligt rent, kan det i en alder af 6 år synge mere eller mindre rent. Langt tidligere har man kunnet høre hvilken melodi barnet har sunget, men evnen til at gengive intervallerne mere præcist erhverves først som 6-årig.¹⁶

4.2 Den sociologisk vinkel: omgivelsernes indflydelse på musikalitet

I dette afsnit skal vi se på omgivelsernes indflydelse på musikalsk læring. Vi skal først se overordnet på omgivelsernes betydning for læring og i afsnit 4.2.2 se mere præcist på hvilken rolle forældrene (primærkulturen) spiller i den sammenhæng. Med afsæt i

---

¹⁶ Afsnittet bygger på Kirk (2006) s. 76, Kirk & Fredens (2001) s. 121, Hammershøj (2005) s. 96-100 og Fussing (1997) s. 18-19, 27-28, 64, 72 og 83.

analyse- og observationsdelen skal vi i kapitel 7 og 8 se nærmere på Sigurd Barretts indflydelse på børns musikalitet og læring i bredere forstand (sekundærkulturen).

4.2.1 Miljøets indflydelse på musikalitet

Den moderne musikalitets- og intelligensforskning fokuserer på miljøets indflydelse på musikalsk udvikling, frem for arven, som er forudbestemt. For forældre og pædagoger er netop miljøpåvirkningerne et interessant felt, da det er her man som forælder/pædagog kan sætte ind.

Kirsten Fredens og Elsebeth Kirk beskriver i bogen *Musikalsk læring*, at

“neurobiologien fremhæver kulturens rolle i forbindelse med menneskets udvikling. Kun 30% af menneskets hjernekapacitet er forberedt fra fødslen til at tage sig af bestemte opgaver. Det betyder, at 70% af hjernens overflade er ledig til kulturens prægning”.¹⁷

Hvilket samfund, hvilken kultur og hvilket hjem man vokser op i, har således stor indflydelse på barnets musikalitet. Fx er forskellen på at vokse op i en europæisk og en afrikansk kultur stor, hvad musikalitet angår. Dette skyldes, at den musikalske aktivitet primært foregår indenfor i det private rum i Danmark, mens man fx i Tanzania udfolder sig udendørs, hvorved musikken bliver offentlig tilgængelig for alle. Kirk skriver:

“Den danske tradition er at henlægge det meste af den slags aktiviteter til bestemte lokaler på bestemte tidspunkter bestemt efter bestemte aldersklasser. (...) Når denne skemalægning i det private rum kombineres med opdeling i barneliv og voksenliv, reduceres mulighederne for musikalsk samvær barn/voksen og barn/ældre barn væsentligt. Forældrenes rolle som kulturformidlere “krymper”: børnene tilegner sig mindre og mindre kulturelle færdigheder gennem inddragelse i forældrenes aktiviteter. (...) Vi opdrages til at splitte tilværelsen op i arbejdsliv/fritidsliv og arbejdsaktiviteter/fritidsaktiviteter”.¹⁸

Omgivelserne er således med til at fremme eller hæmme musikalsk udvikling. I Tanzania sker en musikalsk opdragelse ved at børnene automatisk oplever musikalsk inddragelse. Samme naturlige inddragelse af musik i hverdagen ses langt sjældnere i danske familier. Kirk har i den sammenhæng en vigtig pointe i beskrivelsen af, at musikalske færdigheder mere og mere udvikles gennem undervisning frem for kulturelt

---

17 Fredens & Kirk (2001) s. 96.

18 Kirk (2006) s. 33-34.

samvær:

“Undervisning “speeder” udviklingen af musikalske færdigheder op, hvilket jo er positivt. Men når musikken henvises til først og fremmest at optræde som et fag, “tingsliggøres“ den, og ting kan som bekendt forsvinde!”¹⁹

Nedenfor ses et skema²⁰ over hvilken indflydelse forholdet mellem barnet og de to kulturelle planer, primærkulturen og sekundærkulturen, har for den musikalske udvikling. 1-tallet i skemaet betyder at de optimale betingelser for musikalsk læring er til stede, mens 4-tallet viser, at der er tale om de dårligst tænkelige musikalske opvækstbetingelser:

	Gode sekundærkulturelle opvækstbetingelser	Dårlige sekundærkulturelle opvækstbetingelser
Gode primærkulturelle opvækstbetingelser	1	2
Dårlige primærkulturelle opvækstbetingelser	3	4

Med primærkulturen menes *familiens* evne til at støtte en musikalsk opvækst, mens der med sekundærkulturen tænkes på *dagsinstitutioners, skolars osv.* støtte til at udvikle de musikalske kompetencer. Musikalitet er således noget der udvikles, primært gennem nærmiljøets evne til at påvirke og stimulere barnet, sekundært gennem kvalificeret undervisning o.l. Vi skal nu se nærmere på den primærkulturelle opvækstbetingelse, mere specifikt barn-forældre-forholdet.

4.2.2 Forældres indflydelse på musikalsk udvikling

Som det fremgår af skemaet, er det forældrene/familien, der har størst indflydelse på den musikalske udvikling. Derfor er det vigtigt, at forældre inddrages og er aktive medspillere i musikundervisningen²¹. Forældres støtte, lyst og vilje er afgørende i denne

¹⁹ Kirk (2006) s. 48.

²⁰ Figuren er hentet fra Fredens & Kirk (2001) s. 37.

²¹ Flere historier viser, at børn fra familier, hvor der ikke er tradition for at udvikle musikalske kompetencer, er blevet sendt til musikundervisning uden at opnå interesse for musik (Fredens & Kirk (2001) s. 34), sandsynligvis af den grund, at forældrene ikke har vist nok engagement og lyst, men blot gerne så, at barnet blev dygtig til musik.

sammenhæng. Flere undervisere kræver, at forældrene er tilstede i undervisningen. Dette gælder fx Tine Mynster, Bibi Fussing og Dorte Bille, som alle arbejder med førskolebørn. Fussing og Bille skriver:

“Vi forudsætter at forældrene deltager i alle aktiviteterne; ikke som støttelærere, men som medvirkende. Det er af afgørende betydning, at forældre er sig denne rolle bevidst. Dels som aktive musikalske medspillere og dels som forbilleder for børnene.

Barnet tager i første omgang pejling af, hvordan den voksne forholder sig til aktiviteterne. Derfor bliver den voksne i høj grad styrende for, hvordan barnet befinder sig i og opfatter situationen.”²²

Fussing og Bille udtrykker her vigtigheden af, at forældrene aktivt inddrages, idet de er barnets rollemodel. Det er vigtigt, at barnet får positive oplevelser med musik, hvilket bl.a. kan ske ved at man som forælder kommunikerer musikalsk i situationer, som barnet forbinder med noget godt. Alt hvad man har haft en god oplevelse med, har man også lyst til at komme i kontakt med igen.

Mange forældre er af den opfattelse, at man skal være født med særlige evner for at være musikalsk. Men hvilke erfaringer man gør sig, og hvor meget man er i kontakt med musik, har langt større betydning. Musikerfamilier har erfaret, at det handler om “learning by doing”. Dette pointerer Fredens & Kirk her:

“De fleste musikerfamilier ved alt om, at musikalske kompetencer ikke bare opstår af sig selv”²³

Povl Kjøller har samme opfattelse:

“Altså: Synger forældre til og med barnet fra første færd, danser de med barnet, oplever det, at forældre eller søskende spiller og synger, er der instrumenter i hjemmet, hører man musik fra radio eller gramfon (bevidst og ikke bare som lydteppet), ja, så har barnet alle forudsætninger for at blive “musikalsk” (...) *Alle børn er musikalske* [Kjøllers fremhævelse]”.²⁴

Læring forbindes ikke alene med færdigheder og viden, men også med holdninger.

Viser forældre engagement og har et positivt forhold til musik, kan det derfor stimulere

---

22 Fussing & Bille (1997) s. 33.

23 Fredens & Kirk (2001) s. 19.

24 Kjøller (1983) s. 24-25.

barnets musikalske udvikling. Barnets indre motivation styrkes, hvis forældrene er deltagende. At det er særlig vigtigt at forældre viser engagement overfor barnet, gør Inge Marstal, professor i musikpædagogik, klart:

“Det er i de første leveår, at barnets modtagelighed er størst – at sansesystemet er mest åbent, og at fundamentet for det, der skal læres senere i livet, skal etableres. (...) Barnet er instinktivt mere modtagelig for musik, klangkvaliteter og klangfarver end på noget senere tidspunkt i livet”.²⁵

3-6-årige børn forstår verden ud fra deres nærmeste relationer. Børn er efterlignere, hvorfor forældrenes forhold til musik kan være afgørende for deres musikalske udvikling.

ANDEN HOVEDDEL:

Kapitel 5: Analyse af Sigurds Bjørnetime

Vi skal gennem en *analyse* af Sigurds Bjørnetime undersøge hvordan Sigurd Barrett udmønter leg og læring i praksis. I samarbejde med Danmarks Radios B&U-afdeling laver Sigurd altid syv Bjørnetime-programmer ad gangen. I en pædagogisk sammenhæng er det interessant at se, om der er en indbyrdes progression mellem de syv programmer jeg har udvalgt til analyse, idet de er blevet sendt i forlængelse af hinanden og produceret som en “serie”. Sigurds Bjørnetime har for hvert program et overordnet tema. Temaerne for de syv programmer er henholdsvis “dyrenes unger” (1), “Bornholm” (2), “at synge” (3), “hjemmelavede ting” (4), “mor og far” (5), “runde ting” (6) og “quiz” (7). Fremover vil tallene i parentes henvise til disse Bjørnetimer. Af de udførlige oversigter over programmerne i bilag B.1-7 fremgår det, hvor meget musik der er i hvert program. Alle syv Bjørnetimer findes som fil på dvd'erne bagerst i specialet og skal afspilles på en computer.

Indledningsvis skal vi i det følgende afsnit se overordnet på sammenhængen mellem de syv Bjørnetimer som et samlet forløb. Herefter vil en oversigt over den generelle opbygning af en Bjørnetime give et overblik over, hvilke faste elementer der karakteriserer Bjørnetimerne. Vi skal derefter se mere specifikt på Bjørnetimen om

---

²⁵ Marstal (2004) s. 19-20.

”runde ting”(6), for på den måde at blive introduceret til hvad en Bjørnetime er, men også for at se nærmere på hvordan progressionen i én Bjørnetime kan se ud. Herefter skal vi se på følgende elementer i de syv udvalgte Bjørnetimer: 1) Aktiverende elementer, 2) Hjemmelavede ting, 3) Historiefortælling, 4) Musikkens betydning: sange og sangtekster, 5) Værdier og opdragende elementer og 6) Elementer i Bjørnetimen, som taler til forældrene. Endelig vil en analyse af Bjørnetimen ”tøjdyrsquiz”(afsnit 5.3), give et indblik i, hvordan Sigurd skaber variation mellem sine Bjørnetimer.

5.1 Progression og opbygning i Sigurds Bjørnetime

5.1.1 Overordnet progression i en serie på syv programmer

I den første Bjørnetime om “dyrenes unger” ser vi en tematik, som er nem at forholde sig til, også for 3-årige børn. Et dyreprogram er en velkendt tematik for børn, idet nærmest alle børn fra de er under ét år præsenteres for dyrebøger o.l. Da det er et emne langt de fleste børn kan forholde sig til, er det et oplagt tema at starte en ny serie Bjørnetimer med. Bjørnetimen “Bornholm” (2) introducerer os til de næste programmer, idet vi i de efterfølgende programmer besøger følgende steder på Bornholm: Ekkodalen (3), et glaspusteri (4), en rundkirke (6) og ser Hammershus og klipperne “Løvehovederne” i sidste program (7). Der er således en rød tråd programmerne imellem. De forskellige temaer Bjørnetimerne tager udgangspunkt i, har stor spredning, men bygger samtidig på elementer der er i de fleste Bjørnetimer. Eksempelvis synges der i enhver Bjørnetime og ikke kun i programmet “at synge”(3). På forskellig vis er der eller laves der også hjemmelavede ting i alle bjørnetimer og ikke blot i Bjørnetimen om “hjemmelavede ting (4).

Bjørnetimerne 1-6 er bygget op af mange af de samme elementer. En nærmere beskrivelse af gentagelserne i Bjørnetimerne skal vi se på i de næste afsnit.

5.1.2 Den generelle opbygning af Sigurds Bjørnetime

Først en oversigt over Bjørnetimens opbygning. Punkterne i parentes forekommer ofte, men ikke i enhver “Bjørnetime”:

Introduktion:

- Instrumentalt spilles kendingsmelodien "Sigurds Bjørnetime"
- Valg af slips og temapresentation (alt derefter har med temaet at gøre)
- Sigurd siger "hej, og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime." Teateret åbnes
  - Sang: "Sigurds Bjørnetime". Sigurd
tilpasser enkelte dele af sangens tekst til dagens tema.
(- ser evt. på en reol med ting der passer til dagens tema)
(- seerne opfordres til at vinke til Bjørnen Bjørn)

***

Midtersektion:

En mere eller mindre fri blok, hvor der er plads til nye elementer, nye tøjdyr og overraskelser. Dog er sangen "Bjørn og Sigurds Duet" og rejsegrammofonen (hvor der ofte spilles ældre populærmusik og børnesange, som relaterer til dagens tema) altid med. Andre elementer, der ofte ses i denne blok, er teater med Familien Finger (her opstår ofte en form for konflikt), at Sigurd laver hjemmelavede ting, besøg af tøjdyrene "Hvorfor-det-dyrene", "Grå Elefant", "Pilfingrene" m.fl.

***

Afsluttende del:

- (- Spidsnæsehistorie)
  - TV-avisen
    - Bjørnen Bjørn er faldet i søvn. Sigurds faste replik:
"Åhh nej, Bjørnen Bjørn falder altid i søvn når der er TV-avis"
    - Afslutningssang: "Farvel og ha' det godt"

Den vigtigste overordnede ramme for Bjørnetimen er Sigurd selv. Sigurd som en figur, der er med gennem hele Bjørnetimen, skaber tryghed. De faste elementer i Bjørnetimen, som ses i oversigten ovenfor, er også med til at give en tryk ramme omkring Bjørnetimen. Udover tryghed skaber gentagelsen genkendelsesglæde hos børnene. For hver Bjørnetime er der et tema, som alt handler om denne dag. Slipset slår tematikken fast. At der for hvert program er ét tema, betyder at børnene har noget meget konkret at forholde sig til. Børn opererer på et konkret plan og har svært ved at forholde sig til abstrakte ting. Temaet danner en ramme om den pågældende Bjørnetime og giver således programmet en rød tråd. At tematikken slås fast i starten af Bjørnetimen er medvirkende til, at børnene fra start føler tryghed og at der indenfor temaet senere er plads til at skabe variationer under Bjørnetimen.

5.1.3 Progression i Bjørnetimen om “runde ting”

Bjørnetimen om “runde ting” indeholder mange af de elementer, som de fleste Bjørnetimer har med, hvorfor netop denne Bjørnetime på en god måde illustrerer, hvordan progressionen i en Bjørnetime kan se ud. Samtidig er temaet “runde ting” et bredt emne med mange muligheder, hvorfor jeg finder en analyse af denne Bjørnetime vedkommende. Ikke mindst pga. at Bjørnetimen om “runde ting” er brugt som observationsprogram med tre observationsdeltagere, er en nærmere undersøgelse af netop denne Bjørnetime relevant. En oversigt over de elementer der er med i Bjørnetimen om “runde ting” kan ses i bilag B.6.

Bjørnetimens **introduktionsdel** indledes med at kendingsmelodien “Sigurds Bjørnetime” (for melodi og tekst – se bilag D.1²⁶) spilles instrumentalt, mens kameraet filmer nogle tøjdyr og det hjemmelavede teater, der er i Sigurds “studie”. Herefter finder Sigurd et slips med runde kugler på. Han fløjter/nynner mens han går hen til flyglet, byder velkommen med “hej, og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime”, hvorefter han åbner teateret mens han fortæller sine overvejelser om, hvad Bjørnetimen skal handle om. At teateret åbnes signalerer, at Bjørnetimen starter og at der åbnes op for børnenes fantasi. Sigurd spørger om Bjørnetimen skal handle om skurvogne eller støvsugerposer...? Han er på bar bund og synger sangen “Sigurds Bjørnetime”. Under denne sang filmer et kamera en hylde med mange forskellige runde ting. Seerne får således et fingerpeg om, hvad Bjørnetimen skal handle om.

Efter denne kendingssang, som han starter hver Bjørnetime med, henvender han sig til Bjørnen Bjørn, som styres af Sigurd selv, og som giver ham en god idé til at finde ud af, hvad Bjørnetimen skal omhandle denne dag. Den peger nemlig på reolen. Sigurd studerer forskellige ting på hylderne og inddrager seerne ved at spørge “Hvad har alle de ting tilfælles?”. Han svarer selv på spørgsmålet: “De er runde”, hvorefter vi ser på trommen, bækkenet, Bjørnen Bjørns poter og hoved, som alle er runde. Med forskellige remedier og indgangsvinkler slår Sigurd således på pædagogisk vis dagens tema godt og grundigt fast, så ingen kan være i tvivl om, hvad Bjørnetimen skal handle om. Sigurd opfordrer i denne indledende del af Bjørnetimen seerne (børnene) til at vinke til Bjørnen Bjørn, hvorefter han synger sangen “Bjørnen Bjørn er en Bjørn” (bilag D.3). Der hilses på den måde goddag til Bjørnen Bjørn og selvfølgelig Bjørnetimen i det hele taget. Både sangen “Sigurds Bjørnetime” og “Bjørnen Bjørn er en Bjørn” er såkaldte “basissange”, idet de ofte synges i Bjørnetimen og har melodisk enkle og iørefaldende

---

26 De sange som jeg referer til i specialet, og som findes i *Sigurds Sangbog*, kan ses i bilag D.

melodier og desuden en letforståelig tekst. Starten på Bjørnetimen om “runde ting” er således tryk og velkendt, gennemskuelig og let at forholde sig til.

Herefter følger **midtersektionen** som er fyldt med forskellige elementer, vi skal se nærmere på. I denne sektion møder vi både kendte figurer, og Sigurd synger kendte sange fra tidligere Bjørnetimer, men vi møder også nye tøjdyr. Gennem tøjdyret *Billelibum-billeliboy*, som er et nyt tøjdyr i Bjørnetimen, opstår på humoristisk vis en konflikt, idet Billelibum-billeliboy snupper både æble, frikadelle og æbleskive (mad som alt sammen er rundt) fra Bjørnen Bjørn. De fleste børn ved, at sådan bør man ikke opføre sig. Sigurd løser konflikten ved at irettesætte Billelibum-billeliboy og fortælle, at han skal aflevere æbleskiven til Bjørnen Bjørn, for “man skal jo ikke sådan gå og tage hinandens mad”. Sigurd fortæller, at Billelibum-billeliboy i stedet må få sin egen æbleskive. Billelibum-billeliboy bliver på den måde irettesat uden at stå tilbage som taber. Tøjdyret ser komisk ud, idet det konsumerer store mængder mad, og det skaber på den måde morskab i Bjørnetimen. Den efterfølgende mad-rap er med til at lave et gearskifte i Bjørnetimen, idet det musikalske indslag er rytmisk funderet og tekstmæssigt (med undtagelse af omkvædet) svær at synge med på, hvorved indslaget skaber kontrast til den trykke introducerende del af Bjørnetimen. Der bliver gennem scenen med Billelibum-billeliboy sat fokus på nogle etisk menneskelige værdier.

Det næste element i Bjørnetimen er sangen “*Bjørnegymnastik*” (bilag D.5) som er en sang der aktiverer seerne og herigennem er med til at styrke børns motorik og rytmik. Samtidig er indslaget humoristisk, idet det fx ser komisk ud, at Sigurd spiller klaver samtidig med at han “går ned i knæene”, som der synges om. Skiftet fra den vilde Billelibum-scene til sangen ”Bjørnegymnastik”, som er velkendt for trofaste seere og let at synge med på, er karakteristisk for Sigurds evne til at veksle mellem det vanskelige og nye og det lettilgængelige og kendte. Indslaget ”Bjørnegymnastik” står i kontrast til Billelibum-billeliboy-scenen, hvor børnene skulle forholde sig til en form for konflikt. Bjørnegymnastik appellerer ikke til tankevirksomheden, men til kroppen.

Næste scene appellerer til lattermusklerne, idet *Familien Finger*, som består af Mor Finger, Far Finger og Lille Finger (fingre, hvorpå der er tegnet øjne), spiller fodbold med en tomat, en nød og et brød. Samtidig er der en form for læring til stede: Alle tingene der spilles med, er runde, hvorfor Familien Finger forveksler disse med en fodbold. Vi fastholdes således tydeligvis i tematikken “runde ting”. Sigurd selv spiller med i teateret Familien Finger. Det er gennemgående for alle Bjørnetimer, at når han selv er en del af teateret, spiller han først en form for “jingle” på klaveret, hvorefter han

forsvinder om bag teateret. Dette sker også i denne Bjørnetime, hvor han spiller en “jingle” før og efter “Familien Finger” og før “TV-avisen”.

Sigurds *hjemmelavede rundkirke* kan være med til at sætte børns kreativitet i gang. Samtidig geares der tempomæssigt ned under denne scene. Sigurd klipper, klistrer og fortæller, hvorved der falder ro over Bjørnetimen.

Herefter ser man en videooptagelse fra Bornholm, hvor Sigurd og Bjørnen Bjørns besøg i en rundkirke er optaget. Det at gå i kirke kan for mange mennesker virke gammeldags og kedeligt. Sigurd omtaler rundkirken som et hyggeligt sted at være og sætter således positive ord på denne oplevelse, ligesom han med alle andre ting han omtaler i Bjørnetimen, bruger positive tillægsord, hvorved han giver børn lyst til at se disse steder. Mens man ser videooptagelsen, synges sangen “*Bjørn og Sigurds duet*”. Teksten er:

Bjørn: Se, kære Sigurd, sikke et mærkeligt hus.
Sigurd: Det er en kirke.
Bjørn: Nej, det tror jeg ikke, for kirker er ikke runde, og det der hus er rundt.
Dyv, dyv, dyv, dyv, dyv, dyv.
Sigurd: Jamen, det er det, for vi er på Bornholm
og her har de rundkirker li'som den der.
Bjørn: Kom lad os gå derhen og se hvor'n den ser ud.
Sigurd: Ja, okay.
Sigurd: Se, døren den er åben, vi kan godt gå ind.
Bjørn: Jeg tror at der er rigtigt hyggeligt derinde.
Sigurd: Det tror jeg også, men det får vi at se.
Dyv, dyv, dyv, dyv, dyv, dyv.
Bjørn: Murene er runde, og der er ingen hjørner.
Sigurd: Det er nemlig rigtigt, for kirken er jo rund.
Bjørn: Her er rart at være.
Sigurd: Lad os kigge os omkring (Bjørn og Sigurd ser bl.a. på alteret og orglet).

Således bruger Sigurd denne fortællende sang til at sætte ord på oplevelser og til at lære barnet noget om det sted, der besøges. Sigurd udskifter fra Bjørnetime til Bjørnetime teksten til “Bjørn og Sigurds duet” (jf. bilag D.2), alt efter hvor han og Bjørnen Bjørn er på besøg. En fornemmelse af noget velkendt og nyt på samme tid følger således sangen. Vi er lige blevet introduceret til en rundkirke ved at se Sigurd lave en i pap. Sangen vækker genklang med sin kendte melodi, men den nye tekst og stedet på Bornholm er ikke hørt og set før.

Herefter spiller Sigurd “Hjulene på bussen”, Rugsted & Kreutzfeldts “Det går rundt op og ned” og “Cirkeline” på sin *rejsegrammofon*. Sekvensen med afspilning af plader, er som beskrevet i oversigten over den generelle opbygning af Bjørnetimen (jf. afsnit 5.1.2), et fast punkt i Bjørnetimen. Sigurd introducerer nye sange og spiller gamle

sange for børnene – og deres forældre – og sangteksterne relaterer ofte til dagens tema. Afspilning af plader giver mulighed for at give børnene et bredt introducerende kendskab til alverdens stilarter. At lytte til plader kræver meget koncentration for børn. For at fastholde børnenes opmærksomhed og gøre det lettere at forstå, hvad pladerne handler om, er der tøjdyr i teateret, som dramatiserer teksten til de forskellige sange. Sangene “Hjulene på bussen” og “Cirkeline” er sandsynligvis velkendte og genkendelige sange for børnene. Tit hører børnene gennem rejsegrammofonen samtidig sange, som de næppe har kendskab til – såsom Rugsted & Kreutzfeldt-hittet fra 1986.

Musikvideoen med fodbold, som dernæst vises, appellerer sandsynligvis særligt til drenge, ikke mindst fordi man kun ser drenge på musikvideoen. Nummeret kan give lyst til at spille fodbold, idet man ser børn, der elsker fodbold, spille. Musikvideoen er meget rytmisk funderet, idet det er en hiphop-“Fodbold-rap”, der således taler til det at bevæge kroppen. Sigurds VM86-trøje appellerer til de voksne.

I kontrast til musikvideoen sænker der sig nu en ro over Bjørnetimen, idet Sigurd fortæller en *Spidsnæsehistorie*. Vi er nået til Bjørnetimens **afsluttende del**. I historien både tegner og fortæller Sigurd om onkel Orlas runde fødselsdag – igen en rød tråd til temaet “runde ting”. Sigurd forklarer pædagogisk, at man har rund fødselsdag, når man fylder et tal, der ender på nul. Gennem historien ser vi trekantede, firkantede, sekskantede og runde ting. Børnene lærer på den måde om forskellige geometriske figurer.

Med *TV-avisen* ved børnene sandsynligvis, at Bjørnetimen snart er slut. TV-avisen er det sidste punkt i enhver Bjørnetime, inden Bjørnen Bjørn falder i søvn, teateret lukkes og Sigurd synger den korte sang “Farvel og ha' det godt” (bilag D.4). Under TV-avisen opstår forvirring, da fjernsynet (teateret!) fyldes med en masse runde ting. Tematikken slås fast endnu engang. I TV-avisen henvender Sigurd sig til voksne ved at bruge ord som “rundsave” og “rundbordssamtaler”. Ord som børn måske synes lyder sjove, men sandsynligvis ikke ved hvad er. På den måde laver Sigurd ordspil over tematikken “runde ting”. TV-avisen kommer som en humoristisk afslutning på Bjørnetimen, før de sidste faste ritualer sænker en ro over Bjørnetimen.

Sigurd fortalte i interviewet, at Ulla Hæstrup, som har givet efterkritik på Bjørnetimen, har sammenlignet den dramaturgiske opbygning i Sigurds Bjørnetime med et vaskebræt, hvor de forskellige sekvenser i Bjørnetimen udgør ridserne på brættet (bilag A, s. 98). Der er ikke nogen overordnet dramaturgisk bue i Bjørnetimen, hvilket vaskebrættet som

billede på Bjørnetimens opbygning illustrerer meget godt. Opbygningen i den generelle Bjørnetime kan også beskrives vha. den såkaldte berettermodel. Den dramaturgiske opbygning i den *klassiske* berettermodel har forskellige faser, nemlig anslaget, præsentation, uddybning, point-of-no-return, konfliktoptrapning, klimaks og udtoning. Netop fordi Bjørnetimens dramaturgiske opbygning kan sammenlignes med et vaskebræt, er den *alternative* berettermodel som kaldes bølgemodellen (eller den cirkulære berettermodel), en mere præcis beskrivelse af den dramaturgiske opbygning i Bjørnetimen om ”runde ting” (og Bjørnetime 1-5). I den alternative berettermodel, ligger vægten på det at komme omkring et emne. Den fremdrift der er, ligger i udforskningen frem for i spændingen. Bølgemodellen indeholder ikke et point-of-no-return, men har flere uddybningsfaser, der kan være bundet sammen af mellemspill. Nedenfor ses den dramaturgiske opbygning af Bjørnetimen om ”runde ting” udformet som en bølgemodel²⁷:

Se figur 1, bilag E

Sigurds valg af slips fungerer i Bjørnetimen som *anslaget*, idet slipset bliver en appetitvækker, der antyder, hvad dagens tema er. Derefter kommer den egentlige *præsentation*, hvor Sigurd siger velkommen, åbner teateret, fortæller hvad dagens tema er og synger kendingsmelodien ”Sigurds Bjørnetime” (i andre Bjørnetimer har vi på dette tidspunkt måske også mødt nogle tøjdyr, der er med i resten af Bjørnetimen).

I midtersektionen uddybes temaet gennem forskellige tilgange til dagens emne. Bjørnetimen om ”runde ting” indeholder ikke nogen gennemgående konflikt, men er i stedet opbygget af en række *episoder*, dvs. scenen med Billelibum-billeliboy, Familien Finger, ”Bjørn og Sigurds duet” og musikvideoen, som alle er scener med forholdsvis

---

27 Figuren tager udgangspunkt i bølgemodellen hentet fra Bo Fibigers internetartikel ”Berettermodeller”.

meget aktivitet. Basissangen ”Bjørnegymnastik”, den hjemmelavede kirke og rejsegrammofonen findes mellem de førnævnte scener og kan fungere som et slags mellemspil, hvor der sænker sig en ro over Bjørnetimen, eller hjernen kan koble fra som under basissangen ”Bjørnegymnastik”. På den måde er der en spændingsmæssig bølgebevægelse i midtersektionen af Bjørnetimen om ”runde ting”, hvilket bibringer Bjørnetimen fremdrift.

TV-avisen kan godt siges at have karakter af en slags klimaks. Ganske vist er der ikke nogen gennemgående konfliktoptrapning i Bjørnetimen, men seeren vil nok have opbygget en forventning om, at der sker noget overraskende og humoristisk i dette afsluttende indslag, for det plejer der at gøre. *Udtoningen* i Bjørnetimen om ”runde ting” starter således med spidsnæsehistorien, hvorefter spændingen øges under TV-avisen, men derefter falder drastisk idet Bjørnen Bjørn som sædvanlig falder i søvn, Sigurd lukker teateret, opsummerer dagens tema og synger basissangen ”Farvel og ha’ det godt”.

5.2 Elementer i Sigurds Bjørnetime

Som vi har set i afsnit 5.1.3 er følgende elementer en vigtig del af Bjørnetimen: *aktiverende elementer* (Sigurd stiller spørgsmål til seerne, opfordrer til at vinke til Bjørnen Bjørn, laver bjørnegymnastik hvor han forsøger at få børnene i stuen til at være med), *hjemmelavede ting* (her en rundkirke), som kan appellere til børnenes kreative evner, *sange og sangtekster* (både Sigurds egne sange og sange via rejsegrammofonen) *opdragende/etiske elementer* (eksempelvis Billelibum-billeliboy, som sjæler fra Bjørnen Bjørn) *historiefortælling* (Spidsnæsehistorie) og *elementer, der taler til forældrene* (bl.a. TV-avisen). I dette afsnit skal vi se nærmere på de forskellige elementers betydning og sætte dem i relation til ”leg og læring”. Alle syv programmer vil blive inddraget i sammenhængen om forskellige elementers betydning.

5.2.1 Aktiverende elementer

Sigurds Bjørnetime er langt fra passiverende underholdning. Som allerede nævnt aktiveres børnene under bjørnetimen ved at *bevæge* sig til ”Bjørnegymnastik” og vinke til Bjørnen Bjørn. Som vi så i Bjørnetimen om ”runde ting”, inddrager og aktiverer Sigurd børns *tankevirksomhed* ved at stille spørgsmål. I Bjørnetimen om hjemmelavede ting spørger Sigurd, ”Kan du gætte hvem det er?”, mens han tegner ”onkel Orla” fra

spidsnæsehistorierne på et slips. Bjørnetimen “Tøjdyrsquiz” aktiverer også børnene, idet quizzen indebærer en række spørgsmål, som både tøjdyrene og seerne får stillet.

Sigurd inspirerer på en lang række områder børn til at være aktive. Dette sker både når han viser sin glæde ved at synge, og når han direkte opfordrer børn til at synge i en kirke, i skolen, når de leger osv. (jf. Bjørnetimen “at synge” (3)), men også eksempelvis når han via musikvideoen i “runde ting”(6) inspirerer til at spille fodbold. Sigurd vækker børns nysgerrighed ved at formidle at ting er spændende. Han inspirerer også børnene til at være aktive gennem udfoldelse af fantasien. Dette gør han bl.a. gennem leg med tøjdyr og via fjollede sangtekster, men også ved at tegne, male, klippe og klistre. Det at lave hjemmelavede ting, som også er et aktiverende element, skal vi se nærmere på.

5.2.2 Hjemmelavede ting

Universet i Sigurds Bjørnetime er bygget op af mange hjemmelavede ting. Fx har Sigurd selv bygget teateret i Bjørnetimen og at Bjørnen Bjørn har en snor i armen er også en hjemmelavet idé, idet Bjørnen Bjørn allerede havde en snor i armen, da Sigurd som 5-årig hang den omkring en gardinstang på sit værelse og med snoren fik den til at vinke til dem, der passerede vinduet. Som Sigurd fortalte i interviewet, var der bl.a. med disse elementer noget hjemmelavet over den video han sendte ind til DR (bilag A, s.81). Da han indsendte videoen, regnede han med, at DR ønskede at konceptudvikle de forskellige tøjdyr og udvikle et tjekket teater. Men det var netop det hjemmelavede koncept, de var interesseret i. Det hjemmelavede er stadig et koncept i Sigurds Bjørnetime. At han bruger så enkle virkemidler som eksempelvis Familien Finger og den strikkede grå tøjelefant, hvor man tydeligt kan se hånden på Sigurds hjælper, som styrer den, er med til at gøre Bjørnetimen autentisk. Det hjemmelavede er samtidig med til at gøre Bjørnetime-studiet hyggeligt og hjemligt for børn.

I de fleste Bjørnetimer ser vi Sigurd klippe eller klistre, mens han nynner, snakker og fortæller. Gennem det at lave hjemmelavede ting sætter Sigurd sit personlige præg på Bjørnetimen. I Bjørnetimen om Bornholm (2) er Bornholmerkortet, som Sigurd viser frem, hjemmelavet. Under selve Bjørnetimen ser vi Sigurd lave Hammershus ud af en papkasse, ligesom han i Bjørnetimen om “runde ting” (6), som nævnt, laver en rundkirke. Forud for at Sigurd laver Hammershus, er en anden hjemmelavet Hammershusborg blevet brugt til at lege i i teateret, hvilket inspirerer børnene til at lave en selv.

Ikke mindst Bjørnetimen om “hjemmelavede ting” (4) appellerer til det selv at

skabe. Reolen i Bjørnetime-studiet denne dag viser adskillige hjemmelavede ting. I løbet af denne "hjemmelavede Bjørnetime", som Sigurd selv kalder den i programmet, laves både et slips med spidsnæser på, en guitar til tøjdyret Grå Elefant, en glasskål på et glaspusteri og hjemmebagte pandekager. Grammofonpladesangene handler denne dag om andre måder at lave hjemmelavede ting på, nemlig at bygge et tårn og bygge huler. Sigurd viser med Bjørnetimen "hjemmelavede ting" en bredde inden for det kreative og appellerer både til de børn, der kan lide at være i køkkenet, dem der kan lide at klippe og klistre og drengene som elsker at bygge huler. Sigurd er således gennem det hjemmelavede en inspirationskilde, der er med til at udvikle børns fantasi og kreativitet.

I Bjørnetimen om "at synge" (3) foregår det hjemmelavede på et lidt andet plan, idet Trine Gadeberg, som er gæst i Bjørnetimen, laver en scat-duet sammen med Sigurd. Sigurds "hjemmelavede" sange er i det hele taget en vigtig ingrediens i Sigurds Bjørnetime. Det skal vi se nærmere på under afsnittet "Musikkens betydning: Sange og sangtekster" (afsnit 5.2.4). Først vil vi i det følgende afsnit undersøge Sigurds historiefortælling, nærmere bestemt hans spidsnæsehistorier, som også har et hjemmelavet præg, idet Sigurd fortæller historien, mens han sideløbende med fortællingens handling tegner spidsnæser i bogen. Når Sigurd på tv sidder og tegner, klistrer, nynner og fortæller eller når han fortæller en Spidsnæsehistorie, mens han samtidig tegner spidsnæserne, bliver det tydeligt, at han er inspireret af Jørgen Clewin (jf. interview, bilag A, s.85), som i Sigurds egen barndom, brugte fantasien og fjernsynsmediet på sin helt egen måde. Det hjemmelavede koncept appellerer til fantasien, som igen hænger sammen med det at lege.

5.2.3 Historiefortælling

Egentlig historiefortælling i Bjørnetimen begrænser sig stort set til Sigurds "Spidsnæsehistorier". En sådan historie fortælles i fire ud af de syv programmer ((1), (2), (4) og (6)) og er placeret i Bjørnetimens afsluttende del, lige før TV-avisen og den afsluttende sang "Farvel og ha' det godt". At spidsnæsehistorierne er afsluttende fortællinger i "Bjørnetimerne", giver selve historierne også udtryk for. Hver af de fire historier slutter med at spidsnæserne går i seng, hvorefter Sigurd oftest siger "Godnat og sov godt". Historiefortælling er en rolig beskæftigelse og er på den måde med til at sænke en ro over Bjørnetimens sidste del. Hver spidsnæsehistorie har en dimension der kan forbindes med læring: I programmet om dyreunger (1) møder vi i historien forskellige dyreunger og lærer på den måde noget om dyr. I Bjørnetimen om "Bornholm" (2) ser vi

både Hammershus, en bondegård med Bornholmerlam, en rundkirke, et glaspusteri mm. og lærer, at disse steder findes. I de efterfølgende programmer får vi så som seere nærmere kendskab til disse steder. Spidsnæsehistorien i Bjørnetimen om “Hjemmelavede ting”(4) handler om at samle en bil, mens man gennem historien i “runde ting” (6), som nævnt, får kendskab til forskellige former. Humoren er indbygget i de forskellige spidsnæsehistorier. Børn (og voksne) kan fx se det komiske i at spille fodbold med en firkantet bold (6) og det at samle en bil, hvor hjulene er på taget (4) ser bestemt også fjollet ud.

Idet spidsnæsehistorierne handler om dagens tema, har de samtidig den funktion, at de samler op på Bjørnetimen

5.2.4 Musikkens betydning: sange og sangtekster

Som det fremgår af bilag B.1-7, er der i Bjørnetime 1-6 musik mellem 37,5 og 54,9 % af tiden, mens musikken i Bjørnetimen med “tøjdyrsquiz” (7), som på mange måder skiller sig ud fra de andre Bjørnetimer, kun fylder 23,5% af Bjørnetimen. Det er forholdsvis meget musik, der er i Bjørnetimerne – vel og mærke ikke som underlægningsmusik, men musik børnene på en eller anden måde lytter og forholder sig til.

Som det fremgår af oversigten over Bjørnetimens generelle opbygning (jf. afsnit 5.1.2), er der i ethvert program både *lytning til musik*, bl.a. i form af lytning til plader via rejsegrammofonen og *sang og klaverspil*, hvor Sigurd synger og spiller indenfor forskellige genrer. Sigurd synger primært egne sange, men bruger af og til også andres sange. Via rejsegrammofonen er der både lytning til sang og instrumentalmusik. Gennem Sigurds sange trænes børnenes motorik (Bjørnegymnastik) og rytmik (både ved at lytte til sange som fx “Fodboldrap” og ved fx at klappe med under “Bjørnegymnastik” på to-og treslaget). Sigurd inspirerer desuden børnene til at improvisere, både idet han selv nynner og fløjter, fx når han skal vælge slips, åbner teateret el., men også i programmet om at synge, hvor scatsang bruges. Gennem forklaringer, fx om hvordan man træner stemmen eller hvad opera er (3), får børnene viden om musik.

Musikken bruges både som gearskifte i Bjørnetimen, hvilket betyder at børnenes opmærksomhed fanges, men også til at skabe en velkendt ramme om Bjørnetimen. Sange som “Sigurds Bjørnetime” (bilag D.1) og “Bjørnen Bjørn er en Bjørn” (bilag D.3) er som nævnt basissange, som skaber tryghed både fordi de gentages i mange Bjørnetimer, men også fordi de er lette at synge med på. Sange som “Pilfingerdans”

(bilag D.6) udfordrer til gengæld børnene rent musikalsk med tritonusspring på ”Stille, stille stille”

Se *figur 2*, bilag E

mens “Pandekagesangen” (bilag D.7), som er en swingblues, har rytmiske finurligheder som mange pauser, trioliserede ottendedele og megen rytmisk variation generelt, hvilket også udfordrer børnene rent musikalsk, mere specifikt rytmisk. Her eksempelvis vers 2:

Se *figur 3*, bilag E

Gennem Bjørnetimens sangtekster formidles forskellige budskaber. Nogle tekster er humoristiske fjolletekster eksempelvis “Pilfingerdans” (bilag D.7) med teksten “Flip, flap, flibbelibbeblab, flibbelibbeblib og bløb” ((4), (5) og (7)) og “Fru Knudsen i bussen” (bilag D.8) ((4) og (7)) med teksten “og han elsker ostemadder med lakrids”, som har det formål at have det sjovt. Andre tekster forholder sig til problematikker i børnenes hverdag. I sangen “Er du bange for en bjørn” (se bilag B.2 for tekst) formidler Sigurd at både hekse og trolde er fantasidyr og er af tøj, hvorfor der ikke er grund til at være bange for dem. Sigurd bruger et ordvalg, der gør sangen sjov, fx spørger han i verset, som omhandler heksen: “Kan den trylle dig om til saftevand, nej, det tror jeg ikke den kan”. På den måde lærer han gennem leg og humor børn at forholde sig til nogle relevante problematikker.

Sigurd bruger også sang til at slå tematikken fast i starten af Bjørnetimen. Eksempelvis i sangen “Sigurds Bjørnetime”, hvor teksten oprindeligt er, “og rundt på alle hylderne er bjørnene parat”, skiftes ordet *bjørnene* i program 1, 2 og 4 ud med hhv.

dyreungerne, mit bornholmerkort og de hjemmelavede ting. Sigurd skriver sangene til en Bjørnetime efter at Bjørnetimens tema er valgt. Mange sange formidler således dagens tema. I basissangen "Bjørn og Sigurds duet" (bilag D.2) udskiftes teksten fra Bjørnetime til Bjørnetime, som vi så det i afsnit 5.1.3. I afsnittet om hjemmelavede ting (4) får man eksempelvis gennem den fortællende og forklarende tekst til "Bjørn og Sigurds duet" indblik i, hvordan man laver en glasskål (jf. bilag B.4), samtidig med at man på filmen visuelt ser en glasskål blive til. Således bruger Sigurd musikken og teksterne som et middel til at børnene lærer og begriber forskellige ting og samtidig kan holde koncentrationen. Sangteksterne kan være meget konkrete. Eksempelvis er "Pandekagesangen" (bilag D.7) en beskrivelse af, nærmest en opskrift på, hvordan man bager en pandekage:

"Først så ta'r man en skål og en kop,
og så varmer man panden godt op,
man låner mel og mælk af mor og far
og 3 æg, og så er man klar."

Overordnet set er sangene opmuntrende sange. Flere sange giver udtryk for værdier og holdninger. I afsnittet om "at synge" synges følgende tekst af Trine Gadeberg og Sigurd:

"Se, nu skal jeg fortælle dig om noget alle kan,
for alle kan jo synge en sang.
Ja, alle dyr og mennesker i hele vores land,
så det er bare om at kom' i gang.
En hval den har sin egen sang, og den er helt speciel.
Hr. Olsen synger når han er i bad.
En fugl, en frø en nattergal og du kan synge med,
så bare syng for sangen gør dig glad

Så jeg si'r:
Syng syng syng, syng en dejlig sang
om aber og giraffer eller om en fiskestang.
Syng, syng, syng, syng så højt du kan
om blomster eller bamser eller om en rokketand.
Syng om en motorcykel eller om en ko.
Skidt vær' med teksten, bare sangen den er go'.
Sang kan sige mere end hundrede tusind' ord.
Lad os synge i verdens største kor.

Se alle folk i verden selv den største dovenprop
sku' starte dagen med en sang, fordi
for hvis man nu var sur fordi man kom for tidligt op
så hjalp det når man sang en melodi.
Og hvis folk i bussen skændtes, kunne chaufføren synge med
imens han kørte afsted,
og sure folk på Randersvej som gik omkring og frøs,

blev glade ligeså snart de selv sang med.

Nogle synger ikke for de syn's at det er flovt,
men i virkeligheden er det sjovt.
Andre synes ikke deres stemme den er go',
men hvis man synger sammen synger alle godt, det kan du tro.”

Sangen giver udtryk for, at alle børn er skabt med musikalitet og at alle kan synge. Gennem sangen gøres der op med mange *forældres* skræk for at synge – en angst for at de ikke synger godt og at det er flovt at synge, mens andre hører på. Som 3-6-årig er man typisk ikke nået til det stadie, hvor man er kritisk over for sin egen sangstemme. Teksten fortæller om sangglæde, men en sangglæde kommer også til udtryk gennem Gadeberg og Sigurds fremførelse af sangen, idet de uden tøven og uden generthed synger sangen, mens de engageret med mimik og kropssprog går ind i sangens tekst. Teksten giver udtryk for, at det vigtigste er, at man synger, ikke hvordan man synger eller om hvad, men at man synger, for det at synge gør en glad og spreder glæde blandt folk. Således opfordrer teksten til at man går i kast med musikkens glæde. At der i Bjørnetimen også er andre måder hvorpå holdninger og værdier kommer frem, ser vi nærmere på i afsnit 5.2.5.

I Bjørnetimen om at synge (3) er DR's Spirekor på besøg i studiet. Det at se andre børn synge, kan give seerne lyst til selv at synge. Det kan dog undre, at det kor der er i Bjørnetimen består af 2 drenge og 16 piger og på den måde appellerer kraftigst til piger. I forvejen ser man ofte at flere piger end drenge kan lide at synge, hvorfor indslaget på den måde kan virke lidt uheldigt, hvis det bekræfter drengene i, at sang mest er noget for piger. En vigtig indskydelse er dog, at Sigurd som frontfigur i Bjørnetimen nok delvist opvejer denne skævhed, i og med at han er en mand.

Et andet fast musikalsk indslag i Bjørnetimerne er lytning til musik gennem rejsegrammofonen. Her præsenteres forskellige orkestres musik. Stilmæssigt spænder musikken vidt. Der er både eksempler på punkmusik (Reaktion med “Genbrugs-butikker”(3)), klassisk musik med tenoren Tonny Landy (3), countrymusik repræsenteret ved Troels Triers kradse stemme i “Dengang far var dreng” (5) og Rock 'n Roll i form af “Daddy Cool” med The Darts (5), for bare at nævne nogle. Seerne får på den måde kendskab til meget forskellig musik. At musikken visualiseres gennem teateret er vigtigt, idet børnenes opmærksomhed på den måde kan forblive fanget. Samtidig hjælper teateret børnene til at “fortolke” musikken. I Bjørnetimen ”hjemmelavede ting” (4) spiller Sigurd fx nummeret “Bygge tårn” af Danmarks børne-

og ungdomsteater Comedievognen. Under dette nummer visualiseres der gennem Sigurds teater, hvad der ligger i musikken, idet der for hver tone i musikken lægges endnu en klods, som bliver til et tårn. Nummeret slutter med et brag, samtidig med at tårnet i teateret vælter. Udover at give børn kendskab til forskellige genrer og kunstnere, henvender Sigurd med grammofonpladerne sig også til børnenes forældre, da meget af den musik der spilles, er musik de har kendskab til. Men også formatet i sig selv taler til forældrene: Børnene har måske knap nok set en grammofonplade andre steder, mens de vækker minder hos forældrene. At forældrene på den måde inddrages vender jeg tilbage til under afsnit 5.2.6.

5.2.5 Værdier og opdragende elementer

I interviewet med Sigurd fremgik det tydeligt, at han har et ønske om bl.a. at give børn nogle måder at håndtere konflikter på. Børn oplever både konflikter i børnehaven og i hjemmet og har brug for nogle forbilleder, som kan vise dem, hvordan konflikter kan håndteres. At Sigurd ikke er konfliktsky, men tør berøre centrale problematikker i børns hverdag, kommer bl.a. til udtryk i programmet om “mor og far” (5). I denne Bjørnetime omtaler han efter en scene med Familien Finger, at ikke alle børn har en far og en mor, hvormed han i programmet sætter ord på en central problematik, der vedrører mange børn. Han nævner, at nogle børn kun har en far, andre kun en mor, mens andre børn oplever at mor og far er skilt. Mens Sigurd berører dette ømtålelige emne, sidder han afslappet ved flygelet og taler med en varm stemme i et roligt tempo, mens han har øjenkontakt med kameraet (seerne). På den måde virker han meget nærværende, mens han taler om et emne, der kan være fyldt med smerte og konflikter. Han slutter af med at sige “Det vigtigste er, at man finder ud af det på en god måde”, hvorved han signalerer, at man ikke kan undgå konflikter og smerte, men at måden hvorpå disse ting tackles, er det afgørende for, hvordan man påvirkes som barn/voksen.

Den måde Sigurd bruger det danske sprog på, signalerer også nogle værdier. Han taler ikke ned til børnene, bruger ikke ord som “muh-ko” og “missekat”. Han taler ikke hårdt og bruger heller ikke bandeord under Bjørnetimen. I en artikel af Søren H. Schauser, der bygger på et interview med Sigurd, giver Sigurd et eksempel fra en Bjørnetime, hvor han spillede en plade med John Mogensen og timede afspilningen så 'ad helved' til' i sangen “Der' noget galt i Danmark” ikke kom med²⁸. Således er det med fuld overlæg, at der ikke bandes i “Sigurds Bjørnetime”. Sigurd kalder det at bande for

---

28 Schauser (2004) i tidsskriftartiklen ”Han spiller på sin tro”.

en voldsom selvhævdelse og udtrykker, at det vil han ikke lære nogen²⁹.

På forskellig vis opstår der konflikter i Bjørnetimerne. Under scener med *Familien Finger* driller Far Finger ofte Lille Finger (fx i “Dyreunger” (1)). I programmet “mor og far” (5) opstår en konflikt i og med at hverken Far Finger eller Mor Finger har tid til at hjælpe Lille Finger med at bygge et tårn. Noget mange børn nok kender til, det med at mor og/eller far ikke altid har tid. Med tøjdyret *Grå Elefant* opstår der ofte en konflikt i forhold til andre tøjdyr i Bjørnetimen. Dette ses fx i Tøjdyrs-quizen (7), hvor Grå Elefant gemmer den klokke man skal ringe på for at afgive svar, hvilket betyder at tøjdyret Ragnhild, der er på det andet hold, ikke har mulighed for at svare på spørgsmålet. Eller Grå Elefant, idet den taber quizen, bebrejder dommeren Bjørnen Bjørn for ikke at have talt pointene rigtigt sammen, hvorfor den vælter de stablede klodser, der viser pointstillingen (jf. bilag B.7). Sigurd irectesætter i disse tilfælde Grå Elefant og fortæller, at det ikke kan nytte noget. Som vi tidligere har set opstår der også en konflikt i Bjørnetimen om “runde ting” (6), idet tøjdyret *Billelibum-Billeliboy* stjæler mad fra Bjørnen Bjørn. I alle tilfælde er det tøjdyr, som indblandes i en konflikt, hvilket gør situationerne mere humoristiske end hvis det var virkelige mennesker, som havde de samme konflikter. Samtidig kan tøjdyrenes konflikter lære børnene om nogle ting i den virkelige verden – at det fx ikke er godt at tage ting fra andre, eller at der ikke er grund til at blive sur på sine modstandere, fordi man er bagefter i et spil. Sigurd irectesætter den der gør uretfærdige ting, men taler ikke ned til tøjdyret, så ingen i Bjørnetimen står tilbage som tabere.

De forskellige tøjdyr i Bjørnetimen er figurer, der har forskellige personligheder og funktioner. Bjørnen Bjørn fremstår som godmodig, bl.a. fordi den sidder stille og roligt på flygelet og ikke siger noget, men kun nikker, peger og vinker, mens Grå Elefant er et tøjdyr med et vist temperament. Den foretrækker aktivitet og musikalske genrer som rockmusik. De sange der knytter sig til Bjørnen Bjørn er de trygge basis-sange, mens “Den grå elefants sang” (bilag D.11) er en rock-sang, som med sin musikstil er med til at tegne billedet af den Grå Elefant. Hvert tøjdyr har således sin personlighed og er med til at forme Bjørnetimen. Netop de forskellige personligheder er med til at skabe variation og gearskifte i Bjørnetimen og er også med til at skabe nogle konflikter, der kan lære os seere noget om, hvordan vi behandler hinanden.

---

29 Schauser (2004) i tidsskriftartiklen ”Han spiller på sin tro”.

5.2.6 Elementer, der taler til forældrene

I Bjørnetimen er der indlagt nogle elementer, der tydeligvis taler både til børn og voksne, men på to forskellige planer. Vi skal her se nærmere på betydningen af de plader der spilles på *rejsegrammofonen* og se på *TV-avisens* funktion.

Ud over at give børn kendskab til forskellige kunstnere og musikalske genrer giver pladerne spillet på rejsegrammofonen også Bjørnetimen en anden dimension, idet også forældrene kan forholde sig til mange af de plader Sigurd spiller. Måske har forældrene selv pladerne stående på reolen eller de kender numrene på anden vis, hvorfor en særlig interesse hos dem rejses. Sigurd udtrykker selv i interviewet, at det taler til børnene i dobbelt potens (bilag A, s. 91), for ud over at være god musik, så bringer det børn og forældre sammen, at de har en fælles oplevelse.

I TV-avisen taler den forvirring, der ofte opstår, til både børnene og forældrene. Under TV-avisen forstyrres Sigurd eksempelvis af, at "Hvorfor-det-dyrene" stiller ham overvældende mange spørgsmål (2), at hans mor hele tiden ringer ind til TV-avisen for at fortælle at hans briller sidder skævt (5) eller at hele skærmen fyldes op med runde ting, så der slet ikke er plads til Sigurd selv (6). Denne form for humor holder børnene fanget, mens Sigurd også taler til de voksne gennem et væld af ordspil som refererer til dagens tema. I programmet om Dyreunger bruger han eksempelvis udtryk som "Stop the killing" og Kalv det kærlighed, hvilket er ordspil og intertekstuelle referencer, der sandsynligvis går hen over hovedet på børnene. At Sigurd i TV-avisen bruger mange ord børn ikke kender, kommer ikke mindst til udtryk i Bjørnetimen om "Bornholm" (2), hvor han siger følgende:

"Bornholm har fået sin egen præsident ved navn "Røg Hurtig Sild". Præsidenten er blevet indsat i forbindelse med at kommunesammenlægningen er afløst af en ny forfatningstraktat på Bornholm."

Således er noget af det han laver i TV-avisen meget satirisk og viser, at han på forskellige måder har flere lag i Bjørnetimen.

Det virker ikke tilfældigt, at Sigurd benytter rejsegrammofonen og leger TV-avis i sidste halvdel af Bjørnetimen. Er forældrene gået i køkkenet for at lave mad efter at have set de første to minutter af Bjørnetimen, hvor tematikken slås fast, vender de måske tilbage i slutningen af Bjørnetimen og får således disse elementer med.

Sigurd udfordrer ikke bare børn til at tænke mere fantasifuldt, men udfordrer

også de voksne. Det skyldes bl.a. at Sigurd ikke er ensporet, men viser en bredde idet han fx spiller vidt forskellige genrer på rejsegrammofonen, hvilket betyder, at det heller ikke er forudsigeligt for forældrene, hvad han vil spille denne dag. Allerede efter at Sigurd i starten af en Bjørnetime slår tematikken fast, er der overordnet set også for voksne en spænding, idet det kan være interessant at se, hvordan Sigurd vil udfylde en halv time på tv med så banalt et emne som "strømper" eller for den sags skyld "runde ting". Hvad finder han dog på i dag, spørger ikke bare børnene, men også forældrene.

Et program som "Bamse og Kylling" har slet ikke i samme grad den dobbelt-dimension, hvor voksne inddrages og får noget med på et andet plan end børnene. Programmet virker mere banalt, men har også en lidt yngre målgruppe end "Sigurds Bjørnetime". Samtidig med at Sigurd taler til forældrene, sættes børnene ikke af. Børnene underholdes på et plan, som giver mening for dem. Det er lidt som H. C. Andersens eventyr. Som voksen får man noget andet, noget ekstra ud af eventyrene. Sigurd gav i interviewet udtryk for, at meget børne-tv ikke handler om noget, at der ikke er nogen dybde i programmerne, men mere er overfladisk underholdning (jf. bilag A, s. 88), som i længden bliver utrolig banalt. Skyldes banaliteten mon, at disse programmer mest fokuserer på underholdningen og ikke indeholder en dybere dimension der fører til læring? Eller at programmerne er forudsigelige og ikke udfordrer børn/voksne nok i længden? Hvad kendetegner optimal læring? Dette vil blive berørt i afsnit 7.1.3.

Vi skal nu se lidt nærmere på den måde Sigurd taler til voksne på i Bjørnetimen "Tøjdyrs-quiz" (7), der som nævnt på flere måder skiller sig ud fra de andre seks Bjørnetimer. Dette gælder også i forhold til inddragelsen af forældre.

5.3 Variation: Bjørnetimen "Tøjdyrsquiz"

Her en oversigt over hvilke variationer der er i Tøjdyrsquizen sammenlignet med den generelle Bjørnetime. Det som er anderledes i forhold til de øvrige seks Bjørnetimer er markeret med *kursiv*.

Introduktion:

- Instrumentalt spilles "Sigurds Bjørnetime"
- Hvaffor en *jakke* skal jeg have på i dag?
- Sigurd siger "Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime."
  - Fortæller at *temaet er hemmeligt* i dag. Teateret åbnes
  - Sang: Sigurds Bjørnetime (intro-sang)

***

Midtersektion:

Tøjdyrsquiz med fire runder: 1) svare på spørgsmål, 2) Gætte sange,

3) Se små film og gætte hvad der sker og 4) Se musikvideoer.

Jingle-musik ala den musik der spilles i TV2's "Lykkehjulet",

spilles mange gange i løbet af quizzzen.

Bemærk: "Bjørn og Sigurds duet" er ikke med i Bjørnetimen.

***

Afsluttende del:

– TV-avisen (*Bjørnen Bjørn er ikke faldet i søvn*)

- Sang: "*Bjørnen Bjørn er en Bjørn*".

På oversigten har jeg delt Bjørnetimen op i introduktion, midtersektion og afsluttende del, til trods for, at denne Bjørnetimen kun har en kort introduktion og en kort afsluttende del. Selve quizzzen i Bjørnetimen fylder det meste af Bjørnetimen (er i tidsrummet 02.01-25.37 minutter (se bilag B.7)), hvorefter der er en TV-avis (25.37-26.54), som også omhandler quizzzen. Den dramaturgiske opbygning i Bjørnetimen "Tøjdyrsquiz" (7) er således anderledes end i den generelle Bjørnetime (jf. afsnit 5.1.3). Tøjdyrsquizzzen består af quizzzen som overordnet ramme, hvor de to tøjdyrsdeltagere Grå Elefant og Ragnhild udgør de to hold. Quizzzen og diverse konflikter mellem Grå Elefant og Ragnhild under quizzzen, udgør en dramaturgisk bue, hvorfor afsnittet i mindre grad kan beskrives efter bølgemodellen, som ellers ses i den generelle Bjørnetime. Tøjdyrsquizzzens opbygning kan i stedet beskrives med den klassiske berettermodel, hvor point-of-no-return kunne være det sted, hvor Grå Elefant kommer bagud med tre point og derfor begynder at skubbe til tøjdyret Ragnhild. Her går det for alvor op for seeren, at en konflikt er uundgåelig, hvorfor seeren er nødt til at få slutningen med og se om Grå Elefant virkelig taber så stort eller om den kan nå at vinde over Ragnhild. Konfliktoptrapningen består i, at den Grå Elefant føler sig mere og mere forurettet og begynder at handle mere og mere egoistisk jo længere tid quizzzen varer. Klimaks nås idet Ragnhild vinder og Grå Elefant skubber til Ragnhild og Bjørnen Bjørn (jf. bilag B.7).

Allerede i starten af Bjørnetimen indikerer små variationer, at denne Bjørnetime er anderledes. Den tydeligste variation i Bjørnetimens start i forhold til de andre seks Bjørnetimer er, at Sigurd vælger en festlig jakke i stedet for et slips imens han begrundet det med, at denne dag er en særlig dag. En anden variation ses under

introsangen “Sigurds Bjørnetime”, hvor der tændes en lampe med forskellige farver, i stedet for den sædvanlige hvide lampe. Rent visuelt ser børnene, at noget i denne Bjørnetime er anderledes. Efter Sigurd har sunget “Sigurds Bjørnetime”, går han væk fra kameraet, tager jakken på og skifter karakter fra at have en forholdsvis rolig fremtræden i Bjørnetimen til at være entertainer og vært i tøjdyrsquizen.

Det er værd at bemærke, at både pladerne på rejsegrammofonen og spidsnæsehistorien er udeladt. Det betyder at den afsluttende del blot består af to elementer, som også varierer: TV-avisen og en afslutningssang. Bjørnen Bjørn falder helt imod sin sædvane ikke i søvn under TV-avisen og “Farvel og ha' det godt” er skiftet ud med en anden basissang, nemlig “Bjørnen Bjørn er en Bjørn”.

Sigurd bruger mange ordspil i løbet af programmet – fx ordspil som “nu ikke noget med at være for klodset”, efter at han har fortalt at pointstillingen vises med klodser. Eller efter vi har set et videoklip af klipperne “Løvehovederne” på Bornholm, siger han: “Ved i forresten hvorfor der er mange frisører på Bornholm? Det er fordi det er en klippe-ø”. Efter disse forskellige ordspil, er der ”dåselatter” i baggrunden. Samtidig smiler og griner Sigurd påtaget. Med disse mange ordspil i “Tøjdyrs-quizen” henvender Sigurd sig til de voksne. Nogle af de ældre inden for Bjørnetimens målgruppe vil nok forstå nogle af ordspillene, men næppe forstå hvorfor Sigurd griner så påtaget. Kombinationen af at der efterfølgende klappes og grines påtaget, giver en mindre positiv inddragelse af forældrene i dette tilfælde, da den sandsynligvis er på børnenes bekostning. Børnene forstår måske ikke hvorfor der klappes og grines, og har samtidig ikke noget andet at grine af, som de eksempelvis ofte har i Bjørnetimernes TV-avis, hvor forvirringen virker sjov for børn, samtidig med at mange voksne synes at Sigurds satiriske kommentarer er sjove. At Sigurd er i et andet gear som vært og entertainer i tøjdyrsquizen, sætter sit præg på denne Bjørnetime. Kombinationen af karakterskiftet i personligheden og den tilbagevendende musik mellem de forskellige quiz-runder gør, at denne Bjørnetime har mindre ro over sig og virker mere overfladisk end de andre seks Bjørnetimer. Musikken der spilles mellem quizrunderne er musik man i længden bliver træt af at høre på. Dette skyldes bl.a. synthesizeren, der får musikken til at virke mere kunstig end hvis Sigurd selv havde spillet en jingle på klaveret. Men det er også billedet – computeranimeret tekst – der går imod det bevidst primitive, det hjemmelavede, som Bjørnetimen normalt indeholder. Musikken og teksten på skærmen, som er en parodi på Lykkehjulet e.l., virker lidt ”fancy” – men på en karikeret måde, bl.a. fordi Sigurd griner påtaget.

Selvom denne Bjørnetime skiller sig markant ud fra de andre seks Bjørnetimer, er der også mange genkendelige elementer med. Dette både i form af brudstykker af Sigurds sange "Bjørnen Bjørn er en Bjørn" (bilag D.3), "Klokken 1" (bilag D.9), "Fru Knudsen i bussen" (bilag D.8) og "Pilingerdans" (bilag D.6). Få sekunders klip med børnesange som "ABC-sangen", "Pippi Langstrømpe" og Mariehønen Evigglad" er også med i denne Bjørnetime. Efter Sigurd har sunget introsangen "Sigurds Bjørnetime" (37 sekunder), er den musik der spilles i sammenhæng indtil afslutningssangen, meget kortvarig. Den længste tid, hvor der spilles musik i sammenhæng er i 26 sekunder ("Lykkehjuls-musikken"(jf. bilag B.7)). Det betyder, at man ikke kan nå at fordybe sig i musikken, før den er slut. Netop dette er kendetegnende for denne Bjørnetime, at der ikke er fordybelse og tid til egentlig lytning og ro. Det er værd at bemærke, at der kun er musik i 23,5% af Bjørnetimen og blot 14,7% af Bjørnetimen, hvis man ser bort fra "Lykkehjuls-musikken" (jf. bilag B.7). Dette signalerer, at der i denne Bjørnetime er slækket på noget af kvaliteten, også hvad musikken angår.

Det at et af programmerne skiller sig ud og bryder med det gængse, har umiddelbart den ganske fine effekt, at de enkelte elementer bliver til undtagelser, der bekræfter reglen. Samtidig kan det dog hævdes, at Tøjdyrsquizen ikke i sig selv har samme kvalitet som de andre seks Bjørnetimer, for det første pga. det hurtige gear denne Bjørnetime kører i og dermed en manglende fordybelse og ro. For det andet kommer den vante hyggestemning til at vige for en stemning af et lidt overstyret show med blinkende lamper og "Per Wiking-attitude", hvor parodien selvfølgelig kun forstås af voksne seere. For det tredje kan man spørge om denne manglede fordybelse kan påvirke børns egen måde at lege på, deres legekultur? Idet det blot sker i ét program ud af syv, fungerer dette syvende program mest som et fjolleprogram, hvor der dog stadig er læring til stede. Situationen havde naturligvis været en anden, hvis Sigurds Bjørnetime generelt byggede på de elementer vi ser i "Tøjdyrsquizen". Af programmer der minder om "Tøjdyrs-quiz", har Sigurd eksempelvis lavet Bjørnetimen "Tøjdyr for en aften", som er produceret i år 2005.

Vi har i dette kapitel set på forskellige aspekter af Bjørnetimerne. Vi har set at både aktiverende elementer, hjemmelavede ting, historiefortælling, sange og sangtekster og opdragende elementer indeholder både leg og læring. Selv de elementer der taler til børnenes forældre, indeholder leg og læring. Efter den følgende observationsdel skal vi se nærmere på leg og læring i forhold til Sigurd Barrett.

Kapitel 6: Observation

6.1 Introduktion til observationerne

At agere på tv er meget anderledes i forhold til det at være på live. På tv kan formidleren ikke umiddelbart se børnenes reaktion. Men én ting er sikkert: Fanges børnenes opmærksomhed ikke, zapper de videre til et andet program eller går deres vej. Børn bliver ikke siddende pga. høflighed. Netop fordi man ikke gennem tv kan se målgruppens reaktion på Bjørnetimen, har jeg valgt at lade observation af børn, som ser Sigurds Bjørnetime, indgå som et vigtigt element i denne del af specialet.

Mit empiriske sigte med observationerne har været at undersøge hvordan 3-6-årige børn reagerer på Sigurds Bjørnetime. Mit ønske har således været at iagttage børnenes handlinger og reaktioner under Bjørnetimen (ansigts- og andre kropslige udtryk, kommentarer, nynnen osv.). Derudover har jeg haft det formål at undersøge, hvilken betydning det har, at børnene ser Bjørnetimen sammen med en forælder.

Her følger en uddybning af mine kriterier for valg af observationsdeltagerne (afsnit 6.1.1), en begrundelse for observationsteknik, interviewteknik og metode (afsnit 6.1.2) og endelig mine kriterier for udvælgelse af Bjørnetimen om ”runde ting” som observationsprogram (afsnit 6.1.3).

6.1.1 Kriterier for valg af observationsdeltagere

For at kunne lave en observation som, så troværdigt som muligt, tegner et billede af en hverdagssituation, hvor nogle børn i alderen 3-6 år ser Bjørnetime, evt. sammen med deres forældre, har jeg forsøgt at finde nogle børn jeg selv kender, så det ikke ville virke unaturligt at jeg kom hjem i børnenes hjem og så Bjørnetime sammen med dem. Andre kriterier har været, at jeg ønskede at finde børn med forskelligt køn og som allesammen på forhånd havde et forhold til Sigurd.

Da min nærmeste omgangskreds primært har børn i vuggestuealderen, har det ikke været muligt alene at finde børn i 3-6 årsalderen, jeg kendte rigtig godt. I tilfælde hvor jeg ikke har kendt børnene, har det været vigtigt for mig, at jeg kendte forældrene, for på den måde at skabe en mere afslappet stemning – også hos mig selv. Derfor faldt valget på:

- *Samuel (knap 5 år)*³⁰ – min nevø, som jeg har et nært forhold til.
- *Sanne (3½ år)* – som er knap så tæt på mig (bor 170 km væk), men hvis forældre er mine nære venner.
- *Søskendeparret Elin (knap 4) og Maria (knap 7 år)* – som jeg aldrig har snakket med før, og hvis forældre jeg har et mere perifert, men afslappet forhold til.

6.1.2 Observationsteknik, interviewteknik og metode

Som observationsteknik bruger DR's B&U-afdeling selv "PIP" – Picture in picture, hvor de besøger en børnehave og viser et tv-program, mens de videofilmer børnene. Bagefter kan de se børnenes reaktion på videoen og samtidig se programmet i en lille firkant på samme skærm. På den måde finder de ud af, hvad der fungerer, og hvad der ikke fungerer i Bjørnetimerne og andre programmer. Metoden er lærerig, men for omfattende at give sig i kast med i dette speciale. Min observationsteknik ligner dog metoden i "Picture in picture"-undersøgelserne. Jeg har blot brugt mig selv og ikke et kamera.

Min observationsteknik og også min interviewteknik er stærkt inspireret af de overvejelser Steiner Kvale gør sig i bogen *InterView*. Her fremhæver han bl.a. vigtigheden af at opbygge et tillidsforhold til observationsdeltagerne/interviewpersonerne og påpeger samtidig, at man som observatør og interviewer altid vil påvirke observationen og interviewsituationen³¹.

For at skabe en hverdagssituation, hvor jeg kunne være mest muligt "flue på væggen", har jeg besøgt observationsdeltagerne i deres hjem, hvor de normalt ser Sigurds Bjørnetime. For at få flest mulige reaktioner fra børnene, har observationen ikke været åbenlys, forstået på den måde, at jeg ikke har fortalt børnene, at jeg ville observere dem, og af selvsamme grund har undladt at tage notater under Bjørnetimen. Jeg har valgt audiooptagelse fremfor videobånd som metode og optaget lyden under Bjørnetimen på en lille mp3-optager, for på den måde at være mest diskret (og nedskrevet iagttagelser umiddelbart efter Bjørnetimen). I alle tilfælde har jeg været i børnenes hjem et stykke tid før vi begyndte at se Bjørnetime, for på den måde at skabe en afslappet stemning mellem barnet/børnene og mig selv ved at lege og snakke med dem om alt muligt andet end Sigurd inden Bjørnetimen. Tillid og fortrolighed er helt basale forudsætninger for, at børnene tør reagere umiddelbart, som de plejer. Jeg har ønsket at børnene skulle se Bjørnetime sammen med en forælder, både for at skabe en

30 Børnenes navne er opdigtede, da jeg ikke har fortalt børnene at jeg observerede dem, og derfor har ønsket at deres navne skulle være anonyme. Køn og alder er dog fakta.

31 Kvale (1997) s. 68ff, 91ff, 129ff.

hverdagssituation, men også for på den måde at kunne inddrage og iagttage forælder/barn-forholdet. Selvom jeg har haft et ønske om at usynliggøre mig under observationen, har det i praksis været en umulighed. Da det virker unaturligt at være helt tavs under en sådan form for observation, har jeg snakket en smule med børnene under Bjørnetimen. Ikke mindst svaret på deres spørgsmål, hvis de stillede mig nogle. Jeg vurderede, at det ville give den mest afslappede og naturlige observation. Man kan, som Steiner Kvale, spørge om jeg har påvirket situationen og hertil svare, at det primært har været som deltager og ikke som observatør, da jeg til dels er blevet en del af situationen, idet jeg har været til stede. Det ville virke kunstigt at sidde i baggrunden og udelukkende iagttage børnene under Bjørnetimen.

Så vidt muligt har jeg efter Bjørnetimen tilstræbt at få nogle kommentarer fra børnene på Sigurds Bjørnetime og ønsket at samtale med dem. Her har jeg brugt ustruktureret interviewteknik, da jeg ikke på forhånd har vidst hvordan barnets adfærd ville være under Bjørnetimen og derfor blot har forholdt mig til situationen og stillet nogle spørgsmål efter Bjørnetimen, som umiddelbart faldt mig ind. Det har været tydeligt, ikke mindst med Sanne, den yngste observationsdeltager, at børn ikke kan koncentrere sig om en samtale om det samme ret lang tid af gangen. På forskellig vis har jeg alligevel fået nogle kommentarer/reaktioner ud af børnene, enten ved at lege en leg med dem, ”fjolle” eller synge med dem efter Bjørnetimen.

Jeg har valgt at nedskrive hvad der skete (jf. bilag C), da dette gør det nemmere for læseren, frem for at læseren skal lytte til mine audiooptagelser.

6.1.3 Kriterier for udvælgelse af Bjørnetime til observation

Jeg har haft et ønske om, at alle børnene skulle se den samme Bjørnetime på skift, så jeg fik flest mulige reaktioner på den samme Bjørnetime. Mit valg af observationsprogram faldt på Bjørnetimen om “runde ting”, da jeg mener at dette program med sit brede tema kommer vidt omkring. Temaet “runde ting” er på én gang meget konkret og samtidig abstrakt. Ikke mindst har jeg valgt denne Bjørnetime, fordi jeg på forhånd tænkte, at den kunne give en del ydre reaktioner jeg kunne observere. Både fordi den lægger op til at inddrage børnene (idet Sigurd opfordrer børnene til at vinke til Bjørnen Bjørn og gøre Bjørnegymnastik) og fordi musikken sætter ekstra meget gang i kroppen. Samtidig er der mange konflikter i denne udsendelse, som jeg var spændt på at se, hvordan børnene ville reagere på.

Det kunne have været optimalt med alle børnene at se alle syv udsendelser, som

jeg her i specialet beskæftiger mig med, for på den måde at opbygge en normalsituation, men samtidig også for at få flere reaktioner. Dette ville dog tidsmæssigt være for omfattende, hvorfor jeg har måttet begrænse mig til blot at se et enkelt eller to afsnit med hvert barn.

Da der gik noget galt i første optagelse af Bjørnetimen med “runde ting”, blev det desværre en anden Bjørnetime jeg så sammen med Sanne. Mine observationer tager derfor primært udgangspunkt i de tre andre børn, der alle så Bjørnetimen om “runde ting”, men Sannes reaktioner på den tilfældige Bjørnetime vi så sammen, hvis tema var “Vejret” (prod. 2005), inddrages også perifert. Overordnet set har observationen af Sanne været med til at give mig et indblik i, hvordan børn kan tænke og reagere og ikke mindst været med til at vise mig, hvordan særligt små børn tager Bjørnetimen til sig, uden dog at have samme forståelsesramme som den ældre målgruppe af Bjørnetimen. Da jeg har valgt primært at beskæftige mig med de børn, der så Bjørnetimen om ”runde ting”, foreligger der ikke et bilag af observationen med Sanne.

6.2 Observation – Maria, Elin og Samuel

Under min skildring af observationerne, vil jeg først beskrive hvordan mødet med de forskellige børn var. Derefter vil jeg lave en samlet beskrivelse af nogle elementer børnene reagerede på. I bilag C er en nærmere beskrivelse af observationerne og forløbet efter observationerne. Her vil jeg blot kommentere det jeg finder mest relevant under og efter Bjørnetimen om “runde ting”. Også forældrenes reaktioner vil blive inddraget. De elementer/scener der er reaktioner på, står med kursiv.

6.2.1 Mødet med børnene

Maria og Elin har jeg ikke snakket med før, og det virker i starten lidt kunstigt at jeg kommer og skal se Bjørnetime med dem. Men da først Bjørnetimen, som vi ser sammen med deres far, er i gang, virker det som om pigerne slapper af og reagerer umiddelbart. Som jeg vil komme nærmere ind på, reagerer de to piger – Maria på knap syv og Elin på knap fire – meget forskelligt under Bjørnetimen. Marias reaktioner er umiddelbare og hun reagerer udadtil, mens Elin er meget koncentreret omkring det, der foregår i Bjørnetimen, og ikke har nær så mange spontane udbryd, men er mere stille. At de reagerer så forskelligt kan skyldes at deres personlighed er forskellig, men jeg tolker det snarere som et udtryk for, at den store aldersforskel har betydning for deres reaktion i

forhold til denne Bjørnetime, hvilket jeg vil komme nærmere ind på.

Samuel – knap fem år – har glædet sig meget til, at jeg skal komme. Vi ser Bjørnetimen om “Runde ting” sammen med Samuels far. Idet jeg kender Samuel så godt som jeg gør, virker det lidt unaturligt, at både Samuels far og jeg er der. Jeg vil normalt tale meget med Samuel under et TV-program og vil normalt se det sammen med ham alene, eller evt. også sammen med hans lillebror, Magnus. Vi ser to Bjørnetimer sammen denne dag. Bjørnetimen “Tøjdyrs-quiz” ser Samuel og jeg sammen alene, hvilket virker mere naturligt.

6.2.2 Børnenes reaktioner under Bjørnetimen om ”runde ting”

Ved Sigurds udvælgelse af *slips* kommenterer Samuels far VM-86-fodboldslipset, der hænger ved slipset med de runde kugler, som Sigurd udvælger. Idet Sigurd nævner ordet ”skurvogn”, spørger Samuel, hvad en skurvogn er. Da Sigurd senere foreslår at Bjørnetimen skal handle om støvsugerposer, griner Samuel højlydt. Også Sigurds opfordring til seerne om at *vinke til Bjørnen Bjørn* får børnene til at reagere – både Maria, Elin og Samuel vinker spontant til Bjørnen Bjørn. Maria og Elins far kommenterer herefter under sangen ”*Bjørnen Bjørn er en Bjørn*”, at Sigurd kun spiller klaver med én hånd, hvortil Maria siger: “Ja, han er sej”.

Alle tre børn reagerer på scenen med *tøjdyret Billelibum-billeliboy*. Mens Billelibum-billeliboy tager mad fra Bjørnen Bjørn, smiler Maria og viser hermed tydeligt, at hun synes det, der foregår, er humoristisk. Elin er koncentreret og reagerer ikke umiddelbart, men det virker til, at hun suger meget til sig, men måske ikke helt forstår, hvad der foregår. Maria giver efter Bjørnetimen er slut udtryk for, at Billelibum-billeliboy er et skægt navn og udtrykker, at det var frækt at Billelibum-billeboy stjal mad fra Bjørnen Bjørn: “Sådan gør man ikke”, siger hun, mens Elin kommenterer: “Men den kunne slet ikke forstå at den ikke måtte tage den.”, hvilket signalerer, at også hun er optaget af denne scene. Under Bjørnetimen reagerer Samuel også på scenen med Billelibum-billeliboy. Han smiler idet han hører navnet “Billelibum-billeliboy”. Det er tydeligt, at han er helt enig i, at Billelibum-billeliboy gør noget, der er forkert, for på det tidspunkt hvor Sigurd spørger, om det er Billelibum-billeliboy, som snupper æble, frikadelle osv. fra Bjørnen Bjørn, nikker Samuel koncentreret, hvorved man kan se, at han er meget optaget af, at tingene går retfærdigt for sig.

I scenen hvor *Familien Finger spiller* fodbold smiler Maria og Elin til deres far og mig, bl.a. idet Familien Finger spiller fodbold med et brød. Særligt Maria reagerer

udadtil ved også at grine højlydt under denne scene, mens Elin er mere koncentreret. Maria tilføjer selv fjolleordet “brødbold”. Samuel griner af, at Familien Finger spiller fodbold med en nød.

Da Sigurd opfordrer børnene til at lave *Bjørnegymnastik*, går Maria spontant i gang med at bevæge sig i sofaen. Da hendes far siger, at hun og Elin gerne må stå op og lave Bjørnegymnastik, rejser Maria sig resolut op, mens Elin bliver siddende og verbalt udtrykker, at det vil hun ikke. Under det vers hvor Sigurd gør Bjørnegymnastik ved at klappe på to- og tre-slaget, klapper Maria rytmisk præcis og uden tøven på treslaget. Samuel vil ikke lave Bjørnegymnastik, selvom hans far opfordrer ham til det.

Idet Sigurd, mens han laver en *rundkirke* af pap, spørger: “Ved du hvad det er, man får ud af det, når man klipper sådan?”, svarer Maria “en cirkel”. Her er det tydeligt, at Maria er skolevant. Hun går i børnehaveklasse og er vant til at svare på spørgsmål. Hverken Elin eller Samuel svarer her. Elin og Marias far griner, idet Sigurd fortæller, at rundkirken må tapes fast “hvis det bliver blæsevej”. Maria griner af Sigurds kommentar om, at de må lave et tag af karton, så det dækker mælkekartonen og der ikke står sødmælk på rundkirken. Det eneste Elin kommenterer i forhold til rundkirken, er den efterfølgende scene, hvor Sigurd og Bjørnen Bjørn er på tur sammen og går ind i en rundkirke på Bornholm. Elin spørger: “Hvorfor er der ikke nogen inde i kirken?”. Elin relaterer til sin hverdag, hvor hun er vant til at gå i kirke og også vant til, at der kommer andre i kirke. Hun undrer sig derfor over den tomme kirke. Samuel kommenterer ikke noget mens Sigurd laver rundkirken og jeg tænker umiddelbart, at det ikke fanger ham. Men idet Sigurd er færdig med at lave sin hjemmelavede rundkirke, ser Samuel op på mig med et stort smil, hvilket overrasker mig, og giver mig en fornemmelse af, at han uden nogen kommentarer, alligevel har suget det til sig, som er foregået.

Mens sangen “Hjulene på bussen” afspilles på *rejsegrammofonen*, griner Elin til mig. Det er et tydeligt tegn på, at hun kender sangen og at det vækker en genkendelsens glæde i hende. Under “Cirkeline”-sangen nyrer Maria til gengæld spontant med. Samuel kommenterer ikke noget under denne “scene”.

Maria vrikker en smule med fødderne under *musikvideoen med fodboldrap*. Samuel siger et eller andet uforståeligt da han hører rappen. Hans tonefald viser, at han er begejstret. Han fortæller, at han kender sangen fra cd'en. Samuels far smiler, idet han ser Sigurd i en gammel fodboldtrøje mens han spiller på el-klaver.

Maria griner højlydt af, at Sigurd ikke kan komme til for alle de runde ting under *TV-avisen*. Det er således ikke Sigurds ordspil, som optager hende. Elin er også

optaget af, hvad der foregår og både Maria, Elin og deres far griner højlydt. Det er dog lidt svært at konstatere om Elin griner fordi de andre griner og om det er forvirringen i TV-avisen eller det at Bjørnen Bjørn er faldet i søvn, der får hende til at sende mig et smil. Samuel griner højt, da det bliver mest kaotisk for Sigurd.

6.2.3 Børnenes reaktioner efter Bjørnetimen om ”runde ting”

Da *Bjørnetimen* er slut siger Elin: “Der var ikke meget”. Dette er et udtryk for, at hun synes Bjørnetimen gik hurtigt, at hun var opslugt af hvad der foregik, og at hun gerne vil se mere. Også Samuel reagerer spontant, idet han med det samme Bjørnetimen er færdig siger: “Kommer der en ny? (...) Jeg vil gerne se det”. Da Samuels far siger, at vi skal holde en pause med at se Bjørnetime, begynder Samuel at græde. Et tydeligt tegn på, at han synes om Sigurds Bjørnetime.

Efter *Bjørnetimen* begynder Maria og Elin spontant at finde runde ting i huset. Maria er igangsættereren: “Der er en rund lampe”, siger hun, mens Elin peger et andet sted og siger “Og dér er en rund lampe”. Faren henter en is til os hver, og pigerne kommenterer at isen er rund. Læringen fortsætter, fordi der er forælder/søskende at tale til/lege med, hvilket betyder at barnet få respons på nogle spørgsmål eller oplever fællesskab omkring en leg.

Maria spørger hvad man bruger min mp3-optager til, mens Elin idet hun kigger på den siger “1-2-3-4 sider, så det er en firkant”. Maria og Elin snakker om, at fodbolden var firkantet ligesom mp3-optageren. Elin kalder formen på mp3-afspilleren en “lang firkant” og peger på den mens hun siger: “Hvis man skar den over her er det en “lige” firkant.”

Sigurd har i *Bjørnetimen* forklaret, at nogle figurer kan man starte med at lave ud af en cirkel – fx. Cirkeline. Måske har det inspireret Maria for hun laver en pige med rundt hoved bagefter. Låget fra isvaflen bruger hun som hoved og laver ud af papir en pige i bikini. Sigurds Bjørnetime har sat gang i en kreativ proces hos Maria.

Samuel og jeg læser i en bog af Sigurd efter *Bjørnetimen*. Han er meget optaget af bogen. Bagefter stiller jeg nogle spørgsmål til ham. Til mit spørgsmål om hvad der gør det sjovt at se Sigurds Bjørnetime, svarer han “at se det sammen med dig. Jeg gad godt se videre nu.” Dette indikerer, at han værdsætter fællesskabet omkring *Bjørnetimen*, at han og jeg har noget sammen her. Han giver desuden udtryk for, at han synes at Sigurd er skæg og uddyber ved at fortælle, at det er fordi han ”fjoller”. Idét jeg spørger hvilke fjollerier han lavede i dag, viger han udenom og spørger: “Har du kun én

bog med?”. Samuel er tydeligvis mere interesseret i at *se* og *læse* om Sigurd end at *snakke* om ham. Da vi synger lidt sammen fra Sigurds Sangbog, er det tydeligt, at han værdsætter Sigurds tekster og lever sig ind i dem. Jeg synger en tekst der siger “og han elsker ostemadder med lakrids”, hvortil Samuel spontant siger ”ad”. Han griner da vi synger videre om en kat, der både siger vov og kykliky og taler 32 sprog. Da jeg vil til at synge Bjørnegymnastiksangen, siger han ”Den gider jeg godt nok ikke. Nej, vi skal ikke synge mere [Samuel virker meget træt]. Nu vil jeg gerne se Sigurd.”

6.2.4 Opsamling på observationerne

I observationerne har vi set at både Elin, Maria og Samuel reagerer på de *aktiverende elementer*, idet de alle tre vinker til Bjørnen Bjørn, mens Maria også er aktiv deltager under Bjørnegymnastik og svarer på Sigurds spørgsmål. Særlig Maria inspireres af de *hjemmelavede ting*, hvilket ses ved at hun efter Bjørnetimen selv kreerer en pige af papir og pap. Ikke mindst Samuel og Maria giver tydeligt udtryk for at Sigurds fjollede ordvalg (fx Billelibum-billeliboy) og *sangtekster* taler til dem – Samuel idet han efter Bjørnetimen kommenterer sangen ”Fru Knudsen i bussen” og begges reaktion på Billelibum-billeliboys navn. På forskellig vis reagerer alle tre børn på *Sigurds sange* – Maria nynner eksempelvis med på ”Cirkeline”, Elin smiler til mig under ”Hjulene på bussen”, mens Samuel viser begejstring under musikvideoen og også synger med på ”Fru Knudsen i bussen” efter Bjørnetimen er slut. Alle tre reagerer også på de *opdragende/etiske elementer* der ses i scenen med Billelibum-billeliboy. Som observationerne viser, er der også *elementer som taler til forældrene*. Samuels far reagerer på nostalgien – bl.a. de elementer der relaterer til VM i fodbold i 86, mens Elin og Marias far griner højlydt under forskellige fjollede kommentarer fra Sigurd (bl.a. at taget på den hjemmelavede kirke skal tapes fast i tilfælde af at det bliver regnvejrs og Sigurds ordvalg under TV-avisen). Både børn og voksne reagerer således på humoren og de legende elementer i Sigurds Bjørnetime.

Observationerne viser, at der er stor forskel på de tre børn og på hvad de aldersmæssigt får ud af Bjørnetimen, men at de alle på hver deres måde lever sig ind i Bjørnetimen og får noget ud af programmet. Der er stor aldersspredning på de fire børn, hvilket tydeligvis har indflydelse på, hvad de iagttager og lærer. De kønsmæssige forskelle spiller også ind på børnenes reaktioner. Eksempelvis lagde Sanne (3½ år), som jeg så Bjørnetimen “Vejret” sammen med, mærke til nogle lyserøde gummistøvler på reolen bag Sigurd og kommenterede at dem kunne hun ønske sig i fødselsdagsgave,

mens Samuel under “runde ting” viste begejstring for fodboldrappen. Maria er begyndt i skole og er mere trænet i at blive spurgt om forskelligt og reagerer tydeligvis mere spontant med svar på de spørgsmål, Sigurd stiller, end de andre børn gør.

Samuels kommentar om at det sjove ved Bjørnetimen var, at han og jeg så det sammen, fortæller at forholdet til den voksne spiller ind på oplevelsen af Bjørnetimen, og at forældre/barn-forholdet kan styrkes herigennem. Det samme viser det, at børnene stiller spørgsmål til den voksne under og efter Bjørnetimen og det at børnene smiler til og griner sammen med forældrene og mig.

T R E D J E H O V E D D E L :

Kapitel 7: Leg og læring

I afsnit 7.1 skal vi se på begreberne leg, læring og flow for i afsnit 7.2 at koble disse begreber med Sigurds tilgang til leg og læring i praksis. Først skal vi se på legens betydning i sig selv (afsnit 7.1.1), derefter sammenhængen mellem leg og læring (afsnit 7.1.2) og endelig i afsnit 7.1.3 relatere leg og læring til begrebet flow. Ifølge flere forskere er det at være i flowtilstand kendetegnende for både leg og optimal læring og derfor interessant at bringe på banen i forhold til Sigurds tilgang til leg og læring i Bjørnetimen. Dette vil ske i afsnit 7.2.2.

7.1 Teoretiske aspekter

7.1.1 Legens betydning i sig selv

Der er indenfor legeforskning stor diskussion om, hvordan leg kan defineres som et begreb. At definere børns leg set ud fra voksenverdenen kan være yderst kompliceret, idet voksne har deres billede af, hvordan de selv legede. Men tiden i dag er en anden og i børns *legekultur*, som man kalder børns egne lege (jf. afsnit 8.1.1), indgår nye fænomener. Leg synes ikke at kunne indfanges i en definition, idet leg sprænger rammerne for kategorisering. Selvom der ikke er enighed om, hvordan leg kan defineres, og om man overhovedet kan definere leg, ser man ofte legen beskrevet som at være opstået gennem *indre motivation* og som noget, der har *fokus på nuet* frem for noget resultat. I legen interesserer man sig for, hvad man kan gøre ved genstanden, frem for hvad genstanden er, og legen indebærer forestillinger og en “laden-som-om”. De

legende er aktivt engagerede³². Overordnet kan man sige, at leg er karakteriseret ved, at man er så meget en del af legen selv, at man bliver så opslugt af selve legen, at man glemmer tiden. Leg kan dog også indeholde andet end positive følelser. Leg kan eksempelvis have kampe om magt i sig.

I vores kultur betragtes legen primært som noget der hører børnenes verden til. Voksne har “vigtigere” ting at foretage sig og kan have svært ved at slå sig løs i legen – det er “tryggest at gøre det i smug eller i træningsdragt³³”, som den norske professor Kjetil Steinsholt beskriver det. I indledningen til bogen “Let som en leg” (1999, da: 2002) fortsætter han med en beskrivelse af, hvordan det at forklare legen som vigtig for børns udvikling og læring, kan negligere legen selv:

“Er vores ønske om at gøre legen til noget, vi [voksne] kan have kontrol over, styre og planlægge, et kendetegn på, at vi lever i en kultur, der lader legen spille en perifer og overfladisk rolle, og som dermed også trivialisere barndommen? (...) Vil legen ikke, når den bliver ved med at stå i skyggen af de fænomener, som voksne mennesker anser for at være vigtige og nødvendige, blive kold og indholdsløs?”³⁴

Dette perspektiv er interessant ind i et læringsmæssigt felt. Steinsholt rammer her en problematik, som mange undervisere står overfor. Ødelægges legen, og er den “gode” leg overhovedet til stede, når legen styres og har læring som målet? Dette spørgsmål vender vi tilbage til i afsnit 7.2.1 i forbindelse med Sigurd Barretts tilgang til leg og læring i Sigurds Bjørnetime.

7.1.2 Perspektiver i forhold til leg og læring

Når vi ser nærmere på sammenhængen mellem leg og læring er Beth Junckers beskrivelse af, hvad der er kendetegnene ved børns leg, relevant:

“Børn leger ikke for at lære; men de lærer gennem leg. (...) Legekultur er funderet i deltagelse og udøvelse og er mindre fokuseret på, at der skal komme et produkt ud af anstrengelserne. Det er legen i sig selv og øjeblikket, der har værdi hos børn”³⁵

Mange voksne har et behov for at tænke på leg som et fænomen, der skal have en læringsmæssig mening. Det er en vigtig pointe, at for børn er legen noget i sig selv.

---

32 Andersen & Kampmann (1996) s. 69.

33 Steinsholt (2002) s. 11.

34 Ibid. s. 11-12.

35 Gitte Balling i Helvad & Møller Madsen (red.) (2006) s. 18.

Børn leger ikke for at lære, men lærer for at lege.

For Juncker er der en nøje sammenhæng mellem leg og kunst: “Det er simpelthen selve legens dimension, kunst åbner for”³⁶. At Juncker ønsker at leg og *indlæring* skal adskilles, kommer således indirekte til udtryk gennem følgende citat:

“Børnekultur er ofte blevet opfattet som et maskeret middel til indlæring, men jeg synes, at man skal skille indlæring og børnekunst ad. Børnekulturpolitikken skal hverken slås sammen med social- eller uddannelsespolitikken. Kunst skal ikke tilrettelægges”.³⁷

Denne problematik har lærer og musikpædagog Karen-Lis Kristensen også forståelse for, når det gælder musik og læring. Følgende citat er taget fra en sammenhæng omkring faget sammenspilsledelse på musikkonservatoriet, hvor studerende lærer at lede sammenspilsundervisning. Kristensen gør her opmærksom på en faldgrube den studerende som kommende underviser står over for:

“Læreren skal lære de studerende metoder, men det lærer ikke de studerende at blive gode musikformidlere, der kan få sammenspil til at leve og lege. (...) De studerende skal lære at *lede* sammenspil. Dette indebærer næsten uvilkårligt, at legen får en dommer, hvorved den ikke er leg længere.”³⁸

Kristensen plæderer her for vigtigheden af, at der ikke tænkes i metode, men at man som underviser formidler sin relation til musik. Her kan drages en parallel mellem musik og leg. I musikken, ligesom i legen, gælder det om at være *til stede*, at være i nuet frem for at tænke metode. Man leger fordi det er sjovt, ligesom man formidler musik, fordi man elsker musik. Karen-Lis Kristensen skriver:

“Leg forstået som metode opløser sig selv. Musikpædagogik, der baserer sig på udviklingspsykologi som forklaring og mål, opløser med tiden sig selv. (...) Videnskab, der reducerer musik til objekt for menneskets ratio, opløser med tiden sig selv. Og musikpædagogen som subjekt i relation til musikken og musikpædagogikken opløser med tiden sig selv.”³⁹

Hvis man fokuserer på, at man skal have noget ud af legen, kan legen forsvinde. Foku-

36 Juncker citeret af Øhrstrøm (2006) i tidsskriftartiklen “Børn er fantastiske æstetikere”.

37 Ibid.

38 Kristensen (2001) s. 43.

39 Ibid. s. 39-40.

serer man som underviser på, hvordan man tager sig ud som musikformidler, eller fokuserer man for meget på selve undervisningen og selve læringen, kan musikken forsvinde, idet man måske selv glemmer at være en del af musikken. Det handler om at turde lege, turde glemme nuet og i stedet være til stede i legen og/eller i musikken. I nogle sammenhænge er det vigtigt at adskille kunst/leg og indlæring ad, sådan som Juncker ønsker, men i en pædagogisk sammenhæng, giver det netop mening at sætte leg og indlæring i relation til hinanden, samtidig med, at man som underviser gør sig Kristensens synspunkter om ikke blot at tænke i metode, bevidst. Som underviser kan det være en yderst vanskelig udfordring at efterleve Junckers og Kristensens synspunkter i praksis.

7.1.3 Leg, læring og flow

Som nævnt er et vigtigt kendetegn ved legen, at man bliver så optaget af legen, at man glemmer tiden. Begrebet flow er meget oppe i tiden, ikke mindst i den pædagogiske debat omkring læringsprocesser. Den ungarsk-fødte Mihaly Csikszentmihalyi (f.1934), står bag flowteorien. Han definerer flow som “en tilstand, hvor folk er så engagerede i en aktivitet, at alt andet synes uden betydning”⁴⁰. Det er således nemt at drage en parallel mellem leg og flowbegrebet (jf. afsnit 7.1.1). Frans Ørsted Andersen, der er ansat på Danmarks Pædagogiske Universitet, påpeger dog også i bogen “Flow og fordybelse”(2006), at der er enighed om, at børn lettere kan komme i flowtilstand end voksne, måske netop fordi “god leg i sig selv er flow”⁴¹. Ørsted Andersen pointerer, at for at der er tale om en flowtilstand, må følgende elementer altid være tilstede: 1) fuld koncentration og opmærksomhed, 2) en høj grad af indre motivation, 3) udfordringer og kompetencer, der matcher, 4) manglende tidsfornemmelse, 5) virkelyst og fordybelse⁴². Nedenstående figur omhandler optimale læringsprocesser og er relevant ind i en sammenhæng med leg, læring og flow:

Se figur 4, bilag E.

---

40 Csikszentmihalyi (2005) s. 12.

41 Andersen (2006) s. 62.

42 Ibid. s. 83.

Af figuren⁴³ fremgår det, at der er optimal læring og trivsel, hvis man er i flow. For at kunne komme i flowtilstand må der være kongruens mellem de kompetencer man har, og de udfordringer der stilles. Overudfordring kan medføre stress eller angst, mens det at blive udfordret for lidt i forhold til ens kompetencer kan forårsage kedsomhed.

7.2 Leg, læring og flow i Bjørnetimen

Vi har set, at observationsdeltagerne reagerede på mange elementer i Bjørnetimen ”runde ting” og således blev fanget af Bjørnetimen. Vi skal i dette kapitel se nærmere på, hvordan Sigurd Barrett bruger leg og læring. Analysen af de syv Bjørnetimer, observationen og interviewet med Sigurd Barrett vil blive inddraget.

7.2.1 Sigurd Barretts tilgang til leg og læring

I analysen af Sigurds Bjørnetime har vi set hvordan humor og leg er tilstede på forskellig vis i hver af de beskrevne elementer i Bjørnetimen. Analysen viser også, som Sigurd heller ikke lægger skjul på i interviewet, at det barnlige og det sjove tiltaler ham. I interviewet fortæller han, at den side har han altid brugt af sig selv, og at det for ham er naturligt at lege. Sigurd har en praktisk og legende tilgang til musik, hvilket han også giver udtryk for i interviewet:

“Jeg har leget med at spille klaver og syntes, at det var sjovt mere end jeg har lært og tænkt, at det var noget jeg skulle kunne”.⁴⁴

Sigurd har på den måde selv som barn lært at spille klaver, fordi det i sig selv var sjovt at spille. Han havde ikke som sådan noget mål han ville nå hen til, men oplevede at legen og klaverspillet havde værdi i sig selv. Som Sigurds sangtekster, brug af tøjdyr og hans mimik og kropssprog i Bjørnetimen viser, nyder han at lege og har tydeligvis en glæde ved musikken. Sigurd Barretts lyst til at lege med det musikalske stof er en forudsætning for, at legen kan være til stede i det musikalske samvær mellem seeren/barnet og Sigurd selv. Grundlæggende for al god formidling er, at man har noget man selv synes er spændende, at videregive til andre.

Som vi allerede har set (jf. bl.a. afsnit 5.2.6), rummer Bjørnetimen en dybde, hvilket ikke mindst skyldes, at Sigurd har noget på sinde med Bjørnetimen. Han er ikke

---

⁴³ Figuren er hentet fra Andersen (2006) s. 72.

⁴⁴ Bilag A, s. 80.

alene ude på at underholde, men ønsker både at udfordre børn og samtidig appellere til de voksne, hvilket studierne af både grammofonpladerne og TV-avisen har vist. Som vi har set kan også hans egne sange indeholde rytmiske og melodiske finurligheder, der både udfordrer børn og voksne. At Sigurd ikke er ude på at lave Bjørnetime alene for underholdningens skyld, ses også på den måde hvorpå han inddrager værdier og opdragende elementer (jf. afsnit 5.2.5) og desuden gennem hans engagement i forhold til det at lave hjemmelavede ting (jf. afsnit 5.2.2). Vi har set at Sigurd gennem sine hjemmelavede ting samtidig sætter sit personlige præg på Bjørnetimen, hvilket er med til at vise engagement og give Sigurds formidlingsform og dermed Bjørnetimen autenticitet. Sigurds engagement og autenticitet har stor indflydelse på legen og læringens udformning i Bjørnetimen.

Som det fremgår ovenfor, har Sigurds tilgang til musik fra barns ben været, at musikken havde værdi i sig selv. I mit interview med Sigurd stillede jeg ham det spørgsmål, om det at børn lærer musik at kende er et specifikt mål med Bjørnetimen, hvortil han svarede, at:

“I ”Bjørnetimen” er musikken mere et middel end den er et mål, hvorimod musikken er substansen i symfoni- og bigbandprogrammerne hvor det handler om at krybe ind i musikken og sige ”hvad er en rytme, hvad er en bas, hvordan får man lyd ud af en trompet?”. Det er ikke ”Bjørnetimens” mål. ”Bjørnetimen” er meget mere alment og er et hyggeligt program med noget substans, men sandelig også et musikprogram, fordi jeg spiller masser af musik, men det er mere en udtryksmåde end det er målet, kan man sige.”⁴⁵

Det at *lære* musik at kende er altså ikke et nødvendigt specifikt mål for Bjørnetimen, men det har stor værdi i sig selv bare at kunne være *i* musikken. Sigurd giver udtryk for, at han har det overordnede mål med Bjørnetimen, at børnene får noget med sig, at børnene inspireres og lærer noget, men lige præcis hvad, er ikke vigtigt for ham som sådan (jf. bilag A, s.94). Dette viser, at Sigurd heller ikke i sin overordnede tilgang til læring alene tænker i metode, og at der derfor ikke er fare for, at elementer som fx musikken og legen bliver et fastlåst mål, hvor disse opløser sig selv (jf. det sidste Kristensen-citat i afsnit 7.1.2). Sigurd er planlæggeren af Bjørnetimen, men er ikke dommer over legen og læringen, idet han ikke på den måde har en strategi for, hvad børnene *skal* have med sig gennem Bjørnetimen, men inspirerer ved at vise muligheder.

---

45 Bilag A, s. 94.

Sigurd viser, at han værdsætter børnenes fantasi og dermed deres forskellige former for udfoldelse, ved at åbne ind til teateret, og dermed til børnenes fantasi, hvor ”alle ting kan ske”, som han selv udtrykker det i mange Bjørnetimer. Som vi har set, giver han i Bjørnetimen eksempler på, hvordan man kan lytte til forskelligt musik, lave forskellige hjemmelavede ting osv. Sigurd tager mange forskellige temaer op i Bjørnetimen og viser på den måde mulighedernes land.

Musikken inddrages i mange af de forskellige elementer vi har set på i Bjørnetimen, hvorved musikken ikke fungerer som et indslag der står alene, men i stedet bliver en del af Bjørnetimen som helhed. Musikken bruges således til at formidle værdier på forskellig vis, hvorved musikken og det, der relaterer til børnenes hverdag (leg, konflikter osv.), forbindes. Det, at musikken bliver inkorporeret i Bjørnetimen, betyder, at børnenes møde med musikken bliver en naturlig del af deres hverdag. Her kan man drage en parallel til spørgsmålet om, hvordan man i Danmark i modsætning til eksempelvis Tanzania, splitter tilværelsen op i arbejdsliv/fritidsliv (jf. afsnit 4.2.1). Til trods for at Sigurds Bjørnetime ses gennem tv'et en halv time om ugen, viser dette program et eksempel på en figur i Danmark, som formår at vise børnene at musik og hvad man ellers foretager sig, ikke behøver at splittes op i to dele.

I forbindelse med spørgsmålet om hvorvidt den ”gode” leg er tilstede under Bjørnetimen, viser observationsdeltagerne med deres reaktioner, at det er den. Som vi har set morer børnene sig, gribes og inddrages og er tydeligvis optaget af Bjørnetimen. Selvom Sigurd styrer Bjørnetimen og elementerne i den er (mere eller mindre) planlagte og man derfor kan tale om, at der i Bjørnetimen er styret leg (jf. citat af Steinsholt afsnit 7.1.1) mener jeg, at man kan tale om, at den gode leg er til stede i Bjørnetimen. Dette skyldes bl.a. Sigurds engagement og *tilstedeværelse* i legen. Sigurds udtalelse om Bjørnetimernes opståen uddyber dette:

“Der er ikke nogen tilfældigheder i Bjørntimen. Det er simpelthen fuldstændig gennearbejdet fra ende til anden. Men opstod som en tilfældighed.”⁴⁶

Her udtrykker Sigurd selv, at han ikke som udgangspunkt tænker i metode, men mere leger sig frem til et gennearbejdet resultat.

Når Bjørnetimen ikke på den måde virker til at have en ”dommer”(jf. det første Kristensen-citat afsnit 7.1.2), skyldes det også at Sigurd formidler kvalitet, men ikke

---

46 Bilag A, s. 93.

perfektionisme. Eksempelvis rimer teksterne i "Bjørn og Sigurds duet" ikke altid, Sigurd synger heller ikke altid 100% rent og taget på den hjemmelavede rundkirkes våbenhus bliver eksempelvis ikke klipset lige sammen (4). At tingene på den måde ikke er perfekte har en befriende virkning og skaber rum for at børnene inspireres til at udfolde sig og prøve ting af. Det giver rum for legen. I legen er der ikke plads til perfektionisme, for legen leves i nuet og der tænkes ikke i korrekthed i form af en metode og et rigtigt/forkert resultat.

7.2.2 Sigurds Bjørnetime og flow

At observationsdeltagerne har været i flow under Bjørnetimen antydes ved programmets slutning, hvor Elin med kommentaren "der var ikke meget" viser, at Bjørnetimen har givet hende manglende tidsfornemmelse (jf. krav til flowtilstand afsnit 7.1.3), mens Samuels kommentar "kommer der en ny?" er et udtryk for at også han har været opslugt af Bjørnetimen. Bjørnetimen har vakt deres nysgerrighed og medleven, ellers ville de ikke undervejs stille spørgsmål til det, der foregår i Bjørnetimen og heller ikke reagere på værdimæssige elementer (jf. Billelibum-billeliboy) eller vinke til Bjørnen Bjørn. Elin og Samuel har således tydeligvis syntes om Bjørnetimen, til trods for at de ikke reagerede nær så meget udadtil som Maria gjorde. De har begge været fuld koncentreret under programmet, men mest givet udtryk for denne opmærksomhed, ved at smile bekræftende til forældrene eller mig og desuden grine højlydt nogle steder under Bjørnetimen.

Vi har set, at Maria under Bjørnetimen både havde overskud til at svare på de spørgsmål Sigurd stillede og at hun endda fangede Sigurds humoristiske kommentar om, at der skal pap på mælkekartonen, så der ikke står sødmælk på rundkirken. Også det at Maria selv finder på ordet "brødbold" (jf. afsnit 6.2.2) viser et overskud og viser, at hendes fantasi udfolder sig. Idet Maria er ældre end Elin og Samuel opfanger hun nogle andre ting og bliver udfordret på en anden måde end dem.

Som nævnt i afsnit 7.1.3 skal der som en betingelse for, at man kan tale om flowtilstand og dermed optimal læring, være kongruens mellem børnenes kompetencer og de udfordringer, de stilles overfor. Problemet kan så være at finde frem til hvilke kompetencer børn i 3-6-års-alderen har, eksempelvis i forhold til musiklytning. Her gør Sigurd sin holdning klar:

”Jeg mener dybest set, at de som ganske små kan forstå meget kompliceret musik og at man måske tværtimod bliver indskrænket hen ad vejen, fordi man begynder at definere sig selv ud fra, hvad man hører. Jeg tror på, at de mindste skal have den største kunst. Jeg tror ikke på en musikalsk udvikling fra at man som små kun kan forstå noget, der er simpelt. Hvorfor skulle de ikke kunne høre heavy rock eller elektron musik eller mystisk tolvtoneavantgarde?”⁴⁷

Vi har set at Povl Kjølner mente at eksempelvis klassisk musik lå langt over børns modtageapparat (jf. afsnit 2.2). Sigurds udtalelse viser, at han her er uenig. Blot børn får klassisk musik, mystisk tolvtoneavantgarde mm. i små bidder og serveret på den rigtige måde, kan de forholde sig til denne musik. Sigurd udfordrer børnene gennem rejsegrammofonen ved at spille diverse genrer. Sigurds Bjørnetime viser, at det handler mere om hvordan en for børnene uvant musik formidles end om hvorvidt musikken er ”langt over børns modtageapparat”. Dette blev også tydeligt til den livekoncert, jeg var til i Århus i marts måned, hvor Sigurd bl.a. med sangen ”Dyt båt fagot” formidlede den klassiske musik gennem den rytmiske musik. Teksten i dette rock & roll-nummer giver positive associationer til en fagot, idet Barrett fortællende synger: ”Jeg er en hel almindelig, smadderdejlig, særlig, kærlig herlig fin fagot”. Sigurd formidler her viden om et klassisk instrument gennem den rytmiske musik, som han er klar over, er det tonesprog børn kender bedst. Dette eksempel modererer Barrett og Kjølners uenighed om klassisk musik, idet de begge er fuldt ud klar over, hvilket tonesprog børn bedst kan forholde sig til.

Gennem de forskellige genrer der spilles på rejsegrammofonen i Sigurds Bjørnetime, udfordrer Sigurd børnene, men netop fordi han benytter teateret, spiller musikken i korte bidder og desuden også blander ukendte genrer med børnesange, overudfordres børnene ikke, men kan stadig være med. Det at Sigurd udfordrer betyder, at børnene ikke keder sig. Elins og Samuels kommentarer efter Bjørnetimens slutning og Marias engagement under Bjørnetimen viser, at der i ”runde ting” er noget til hver af de tre aldersgrupper, men at børnene blot reagerer på forskellig vis og udfordres på forskellige planer og at alle er koncentrerede omkring hvad, der foregår i Bjørnetimen.

Det at udfordre børnene betyder samtidig, at man som underviser/entertainer selv udfordres og kan blive ved med at være engageret og være en levende formidler. Denne holdning giver Sigurd udtryk for her:

---

47 Bilag A s. 102.

“De skal udfordres, for hvis man udfordrer dem, så udfordrer man også sig selv og så længe man udfordrer sig selv, er der også en chance for, at de føler sig udfordret og en chance for at man kan nå nogle visioner. Jeg tænker det hele tiden som en vision at flytte grænser.”⁴⁸

Den tryghed som børnene i form af basissange, temapræsentation, gentagende elementer mm. oplever i Bjørnetimen, er med til at skabe rum for, at der i Bjørnetimen også er variation og sange, der er mindre lettilgængelige og som kan udfordre børnene. Progressionen og de forskellige gearskeft i Bjørnetimen ”runde ting” (jf. afsnit 5.1.3) bidrager til at skabe en balance mellem tryghed og udfordringer, så børnene ikke overudfordres, men til stadighed er i et trygt univers. Denne balance er medvirkende til at observationsdeltagerne opsluges af Bjørnetimen, kommer i flowtilstand.

Observationsdeltagerens udfoldelse efter Bjørnetimen viser, at en form for læring har fundet sted under Bjørnetimen ”runde ting”. Maria og Elin der peger på runde ting i huset, Elins kommentar om mp3-afspillerens geometriske form og Marias kreative udfoldelse i form af at lave en pige i bikini ud af et islåg og noget papir, viser eksempelvis at Bjørnetimen har inspireret dem og lært dem noget. Dette vender vi tilbage til under afsnit 8.2.1.

Da der skal være fordybelse til stede for at man kan tale om flowtilstand, kan man rejse det spørgsmål, om børnene kan komme i flow i programmet ”Tøjdyrsquiz”? Den overordnede dramaturgiske bue – selve tøjdyrsquizen og Grå Elefant og Ragnhilds indbyrdes konflikter – kan betyde at børnene fordybes i tøjdyrsquizen som helhed, til trods for at selve quizen indeholder fragmenterede elementer som man ikke kan nå at fordybe sig i. Denne Bjørnetime har på den måde andre kvaliteter end de seks andre bjørnetimer. Man kan tale om at denne Bjørnetime har kvalitet som show, men at de fragmenterede elementer mister deres kvalitet ved at de afbrydes hurtigt og derfor ikke i sig selv skaber flow. Ser man i stedet på Bjørnetimen som helhed kan børnene måske komme i flowtilstand pga. den dramaturgiske bue som skabes af selve quizen og af Grå Elefants egoistiske handlinger, der varer ved hele quizen igennem. Dermed kan der opnås en form for læring omkring konflikthåndtering.

---

48 Bilag A, s. 102.

Kapitel 8: Børnekultur

Dette kapitels formål er i afsnit 8.1 at konsultere forskningen på børnekulturområdet for i afsnit 8.2 at vurdere holdbarheden af min hypotese (jf. afsnit 1.1.) om at Sigurd via tv bliver en del af børns kultur. Analysedelen og mine iagttagelser af observationsdeltagernes reaktioner spiller ind i denne vurdering og kaster lys over hvilken virkning Sigurd Barrett har på førskolebørn.

8.1 Børnekulturbegrebet

Begrebet *børnekultur* er et meget omdiskuteret og langt fra entydigt begreb. Dette skyldes ikke mindst, at begrebet er tværfagligt og både bruges i politiske sammenhænge, i erhvervslivet og optager forskere fra vidt forskellige felter, bl.a. inden for pædagogik, sociologi, samfundsfag, psykologi og antropologi. En stigende interesse for forskning i kulturbegrebet er blevet skabt de seneste årtier, hvilket har betydet, at nye tendenser omkring begrebet er kommet frem.

Beth Juncker (f. 1947), der har været en del af udviklingen af de nye tendenser på børnekulturområdet, anskuer børnekultur fra en antropologisk synsvinkel og er fortaler for “det nye paradigme” (uddybning følger). Hun er interessant i nærværende speciale, idet hendes synspunkter også har meget at bidrage med ind i en pædagogisk verden. Beth Juncker har i sin 15 år lange forskningsproces tydeligvis gennemgået en udvikling, som hun også selv kommenterer i sin doktorafhandling. Hendes selvkritik vil blive inddraget i nærværende kapitel.

I det kommende afsnit vil jeg bruge Beth Juncker til at afdække børnekulturbegrebet og til at skabe et historisk rids over begrebets udvikling. I dette afsnit skal vi også se nærmere på, hvad det paradigmeskift, som Juncker taler om indenfor børnekultur i 1980'erne, indebærer. Herefter vil nogle flere af Beth Junckers betragtninger omkring børnekultur blive fremlagt og diskuteret i afsnit 8.1.2, hvorefter børnekulturbegrebets tredeling vil blive problematiseret gennem Jan Kampmann i afsnit 8.1.3, før børnekulturbegrebet endelig i afsnit 8.1.4 vil blive sat ind i en pædagogisk sammenhæng.

8.1.1 Børnekulturbegrebets historiske udvikling

I modsætning til “leg” er børnekulturbegrebet ikke et begreb børnene selv bruger, men et begreb voksne har haft et behov for at skabe. Begrebet *børnekultur* har længe været

brugt, idet det dukkede op i dansk politik for første gang i slutningen af 1960'erne⁴⁹. Efter at forskningen har taget begrebet op, har det dog gennemgået en markant udvikling.

Blandt forskere fra forskellige retninger er der i dag enighed om, at der opereres med tre former for børnekultur, altså tre områder indenfor børnekultur, der dog er sammenhængende:

1. Kultur *for* børn: Voksne professionelle oplevelsestilbud til børn
2. Kultur *med* børn: Voksnetilrettelagte fritidsaktivitetstilbud til børn
3. Kultur *af* børn: Her menes børns egen kultur i form af deres egne lege og kulturskabende aktiviteter. Også kaldt børns legekultur.⁵⁰

Børnekulturbegrebet omfattede indtil midten af 1980'erne kun de første to typer, hvorefter den tredje type, børns egen kultur, kom til. Indtil 1980'erne blev børnekultur betragtet som et pædagogisk udviklingsfelt, et undervisnings- og uddannelsesfelt eller et socialpædagogisk felt, og der var således tale om pædagogiske kulturtilbud med børn som målgruppe⁵¹. Skarpt stillet op, kan man sige, at denne pædagogisk-udviklingspsykologiske retning betragtede barndommen som et forstadium til voksenlivet. Børn var 'becomings', noget ufuldkomment, som skulle dannes og uddannes. På den måde var der et markant skel mellem barn og voksen. Der var således fokus på udviklingsforskelle og de kulturelle tilbud til børn, som tog udgangspunkt i bl.a. psykologiske og kognitive udviklingsteorier, hvor de aldersbestemte behov var i centrum⁵².

Fra 1980'erne blev børnekultur også anskuet kulturelt/antropologisk, og et nyt paradigme, hvor børns egen kultur blev inddraget, begyndte at tage form. Børn blev betragtet som 'beings' – "væsener, der på egne betingelser var tænkende, aktive, kulturelt formende og socialt handlende"⁵³, og der var ikke samme forventninger til, hvad børn kunne i en vis alder. Således kom kulturbegrebet til også at indebære "kultur af børn". På den måde skete der i løbet af 1980'erne et brud med den konsensus, der herskede før 1980, og et nyt paradigme kom frem. Nedenfor følger en oversigt over de

---

49 Tufte m.fl. (red.) (2001) s. 7.

50 Juncker (1998) s.144. Oprindeligt var det Flemming Mouritsen, der i 1996 introducerede konstruktionen med de tre K'er i artiklerne "Børnekultur – legekultur" og "Projekt afvikling".

51 Juncker (2006) s. 79-80.

52 Ibid. s. 25+153ff.

53 Ibid. s. 154.

to paradigmer, som Juncker stiller det op⁵⁴. På den ene side det Juncker kalder “det normale paradigme” (1960-1980), på den anden side “det nye paradigme” (1985-). Beth Juncker pointerer selv, at den skematiske opdeling af de to paradigmer kan være klargørende, men også firkantet⁵⁵. De to paradigmer forholder sig begge til hvad børnekultur er:

Det normale paradigme (1960-1980):

Paradigmet spørger: Hvad gør børnekulturen med/for børn?
 Produktorienteret
 Har et pædagogisk tilrettelagt mål
 Tilrettelagt af voksne
 Børn som 'becomings'. Fokus på børns udvikling
 Ser barnet som formbart og modtagende
 Nedprioriterer det børn selv kan og gør
 Børn er efterlignere

Det nye paradigme (1985-):

Paradigmet spørger: Hvad gør børn ved børnekulturen?
 Procesorienteret
 Vægter børns egne lege, som ikke har noget tilrettelagt mål
 Børn som 'beings'. Ser på nuet
 Ser barnet som aktør
 Børn som kulturskabere

Beth Juncker har en vigtig pointe i forhold til opstillingen af de to paradigmer, nemlig at de to paradigmer ikke udelukker hinanden, idet de udtaler sig om forskellige spørgsmål, dog indenfor den samme virkelighed.⁵⁶

Hvad der mere præcist ligger i børns *egen* kultur, som det nye paradigme tilføjede som den tredje form for børnekultur, skal vi se nærmere på. Børns egen kultur går også under betegnelsen børns *legekultur*. Børnekulturforsker Flemming Mouritsen uddyber her, hvad der ligger i “børns egen kultur“, deres legekultur:

“Den består af en vifte af udtryksformer og genrer: lege, fortællinger, sange, rim, remser, gåder, vitser og (...) punktvis æstetisk organiserede udtryk knyttet til øjeblikket såsom rytmisk lyd, pjat, plagerier, gangarter og lydarter. Også børns måder at tage diverse medier og “steder” i brug på hører til denne kategori, f.eks. skrift, video, computer...”⁵⁷

Mouritsens uddybning af børns egen kultur er relevant, når jeg senere vil diskutere Sigurd Barrett som rollemodel.

Sætter vi kulturtredelingen ind i en sammenhæng med musik, er der tale om musik *for* børn, musik *med* børn og musik *af* børn. Ebbe Høyrup, der er leder af organisationen “Levende Musik i Skolen” (LMS), deler det op i 1) Musik for børn:

54 Opstillingen er min egen, men bygger på Junckers beskrivelser og oversigter i Juncker (2006).

55 Juncker (2006) s. 100.

56 Juncker i Tufte m.fl. (red.) (2001) s. 29.

57 Juncker (2006) s. 155.

musikalsk oplevelse og inspiration, 2) Musik med børn: musikalsk læring og 3) Musik af børn: musikalsk udfoldelse⁵⁸. Han pointerer, at det er vigtigt med en balance mellem disse tre, idet der hermed skabes en form for helhed. Høyrups inddeling af børnekultur i en musikalsk sammenhæng, vil vi vende tilbage til senere.

Selvom der er enighed om, at børnekulturbegrebet er tredelt, er der langt fra enighed om, hvilken betydning de forskellige typer har, og der er heller ikke enighed om, hvordan vægtlægningen af de forskellige typer skal være. Nogle forskningsretninger vægter eksempelvis at børn er aktive (kultur *af* børn), mens andre retninger har mere fokus på, hvordan den voksne kan lave oplevelsestilbud til børn (kultur *for* børn).

8.1.2 Beth Juncker og børnekulturbegrebet

Som nævnt er Juncker fortalere for det nye paradigmes børnekulturbegreb, hvilket bl.a. indikeres af et af Juncker-citaterne i afsnit 7.1.2, hvor Juncker tilkendegiver, at hun ikke mener, at kunst skal tilrettelægges. Netop det nye paradigmes tilføjelse af den tredje type, kultur *af* børn, er hun stor tilhænger af, idet hun mener, at børn er kulturskabere:

“Børn er ikke blot modtagere og efterlignere, de er kulturskabere (...) Ud af bruddet [med det normale paradigme] løftes et billede af børn som aktivt kulturskabende og på legekulturens *egne* præmisser yderst *kompetente*.”⁵⁹

Også Gøssel tog udgangspunkt i barnet og vægtede børnenes egen skabende virksomhed og at børns egne produkter blev accepteret, hvorfor det kan være nærliggende at se Gøssel som en forløber for det nye paradigme, idet hun har været en kilde til at kultur *af* børn kom frem. Gøssel iagttog børns egen musiske kultur og brugte disse iagttagelser i sin praksis med musik. Således stod børns egen kultur i centrum for Gøssels arbejde med børn. Beth Juncker pointerer, at børns legekultur er “hele kulturens centralnerve”⁶⁰, men at kultur for børn – aktivitetstilbud skabt af voksne – er råstof for de processer, som legekulturen selv sætter i gang:

“Selvom børn altid vil omsætte eksisterende vilkår til former for leg, kan det i en moderne børnekulturel situation med opblomstring af voksne tilbud være på sin plads at konstatere, at uden legekultur har vi ingen børnekultur. Voksne tilbud

58 Demuth (red) (2004) s. 11.

59 Juncker (1998) s. 231.

60 Ibid. s. 144.

til børn er væsentlige, men de er ikke børnekulturelt afgørende. Legekulturen er med sine informelle fora og netværk børnekulturens centrale erkendelsesrum.”⁶¹

Idet Beth Juncker kalder børns egen kultur for “hele kulturens centralnerve”, fremgår det, at hun synes, at denne type er vigtigst. Det er en vigtig pointe, at det at børn selv har en legekultur, er afgørende for, om det giver mening at tale om børnekultur eller ej. Samtidig kan man spørge, om de tre typer ikke er så afhængige af hinanden, at det kan være “farligt” at fremhæve denne tredje kategori. Ligeså vel som det ikke giver mening at have en kultur *for* børn, hvis ikke børnene selv er en del af denne kultur, giver det ikke mening at isolere den tredje type, idet børns kultur til dels udspringer og påvirkes af de andre typer.

Juncker ønsker at børnene skal tages seriøst her og nu: “Børn er ikke fremtidens publikum – de er nutidens”⁶². Således ser hun vigtigheden af, at man er i nuets proces, frem for at tænke mere specifikt mod et mål (jf. paradigmerne). Idet hun beskriver forholdet mellem de tre typer, ses hendes skel mellem proces og mål tydeligt:

“I de første typer står vi med produkter skabt af voksne – litteratur, film, teaterforestillinger, konkrete kurser og aktiviteter, børn kan melde sig til. I den sidste type findes ingen produkter, kun processer”⁶³.

Man kan spørge, om Juncker sætter et for skarpt skel mellem typerne, idet hun udtaler, at de første to typer er *produkter* af voksne, mens den sidste type kun indeholder *processer*. Selvom de to første typer indeholder produkter af voksne, betyder det ikke, at børn ikke samtidig kan være i en proces og fx tilegne sig musik (i Sigurds Bjørnetime ses eksempelvis at Sigurd gennem teateret hjælper børnene til at være *aktive lyttere* og forstå musikken bedre, men også det at han skriver sange børnene kan synge med på, kan betyde at børnene selv *tilegner* sig musikken). At børn i den tredje type af børnekultur på en særlig måde er i en proces hvori deres aktive deltagelse skaber en kulturel erkendelse, er dog en vigtig pointe, som Juncker også tydeligvis plæderer for i hendes udtalelse citeret øverst på denne side.

Beth Juncker har på nogle områder givet udtryk for en markant modsætnings-tænkning. Dog er hun gennem årene blevet mere nuanceret og i sin doktorafhandling kommer hun med et selvkritisk tilbageblik. Her gør hun op med den modsætnings-

---

61 Juncker (1998) s. 144-145.

62 Juncker gengivet i Demuth (red.) (2004). s. 11.

63 Juncker (2006) s. 74.

tænkning, som bl.a. styrede hendes bog "Når barndom bliver kultur" (1998)⁶⁴. I doktorafhandlingen skriver hun:

"Jeg kunne ikke ophæve modsætningstænkningen, ikke hente forståelse, ej heller argumentere for at børn både kunne være formbare, modtagende og kulturelt skabende inden for systemet selv".⁶⁵

Her udtrykker Juncker, at det normale og det nye paradigmes spørgsmål og meninger ikke overflødiggør hinanden, men at de to paradigmers forskellige fokus kan bidrage til en helhed, nemlig erkendelsen af at barnet både er formbart, modtagende og skabende. I sin doktorafhandling udtrykker hun også, at hun er bevidst om, at voksne spiller en rolle ind i børns egen kultur, idet hun beskriver hvordan børnekultur fra 1985 og frem overordnet betragtes som børns egen kultur, som "kultur for børn og kultur med børn giver inspiration, råstof og bidrag til"⁶⁶. Juncker udtaler, at:

"Selv jeg indså, at børn ikke blot kunne tillægges voksne kompetencer og autoritet, og voksnes ansvar ikke blot smides ud med badevandet".⁶⁷

Her anerkender Juncker kultur *for* børn, idet hun udtrykker, at voksnes ansvar har relevans. At hun med det nye paradigme har fået det gamle, normale paradigme til at fremstå som forældet, men at det var uberettiget og at også det nye paradigme havde sine svagheder, erkender hun også:

"En umulig ahistorisk dom over et paradigme, der både i teori, i forskning og i årelang praksis havde sikret en tænkning, en social organisering og en løbende udvikling af relationerne mellem børn, kunst og kultur. Det gamle paradigme svarede til gengæld igen ved at pege på det nye paradigmes ansvarsforflygtende og postulerende karakter."⁶⁸

Således kan begge paradigmer og de forskellige forskningsretninger inspirere hinanden og dermed gøre de forskellige retninger mere nuancerede.

---

64 Juncker kritiserer nogle af de holdninger hun kommer frem med i "Når barndom bliver kultur" (1998), men jeg vurderer, at en række synspunkter, som jeg i dette afsnit citerer fra bogen, også afspejler hendes holdning i dag.

65 Juncker (2006) s.76.

66 Ibid. s. 85.

67 Ibid. s. 89.

68 Ibid. s. 89.

8.1.3 Børnekulturbegrebets tredeling – en problematisering

Den alment anerkendte tredeling er en fin overskuelig indikator for, hvad børnekultur indebærer, samtidig med at den kan synes rigelig kategorisk. Vender vi tilbage til Ebbe Høyrups opdeling (jf. afsnit 8.1.1) mellem 1) musikalsk oplevelse og inspiration 2), musikalsk læring og 3) musikalsk udfoldelse, ser vi ved nøjere eftersyn, at hver kategori kan indeholde de andre kategorier. Under børns *egen* kultur, som Høyrup mener er musikalsk udfoldelse, kan børnene fx inspireres gennem andre børn, ligesom de kan inspireres af den professionelle voksne under en koncert. Samtidig kan børn få en helt særlig form for *musikalsk oplevelse* til en koncert skabt af voksne, men den musikalske oplevelse kan være lige så stor, hvis et barn spiller sammen med en voksen eller spiller sammen med andre børn. Tredelingen og også Høyrups kategorisering viser, at modeller som regel forenkler virkeligheden.

Jan Kampmann, der har forsket meget i barndom og børns hverdagsliv, bl.a. med fokus på kulturelle processer, kritiserer også tredelingen. Han mener, at den har en vigtig pointe i forhold til den historiske forståelse af børnekulturbegrebet, idet den fremhæver, at børnekulturbegrebet nu også omfatter noget der produceres af børn. Samtidig påpeger han, at tredelingen kan give nogle fastlåste anskuelser. Ved kultur *for* børn, bliver den voksne gjort til den aktive, mens barnet blot er passiv modtager. Kampmann påpeger, at barnet her kan være i en “aktiv medproducerende position”⁶⁹:

“Selv der, hvor vi måske umiddelbart opfatter, at der er tale om en kulturproduktion *for* børn, etableres samtidig kultur *af* børn, i form af medskaben, modskaben og nyskaben.”⁷⁰

I Kampmanns ordspil “medskaben, modskaben og nyskaben” ligger en dybere dimension gemt. Der kan leges meget med ordene “med”-, “mod “-og “ny”- skaben og komme mange betydninger frem. Børn kan eksempelvis både være *med* til at skabe noget nyt ved at gå *mod* det skabte – fx ved ikke at grine af noget der skulle være sjovt, eller omvendt. Eller de kan inspirere den professionelle voksne ved at reagere uforudsigeligt og dermed være medskabere til noget nyt. Børn kan på forskellig vis etablere en kultur *af* børn, samtidig med at kultur *for* børn finder sted. På den måde er børn også med-, mod- og nyskabere af Sigurds livekoncerter, idet Sigurd oplever børnenes reaktioner på stedet. Børn er også medskabere af Bjørnetimen, idet PIP-

69 Kampmann i Tufte (2001) s.53.

70 Ibid. s. 54.

undersøgelserne viser, hvad der virker og ikke virker blandt børn og således former Bjørnetimernes fremtid.

I kritikken af kultur *med* børn gør Kampmann opmærksom på faren for at idyllisere forholdet mellem barn og pædagog/lærer/professionel. Børnene og de voksnes positioner er forskellige, forholdet er asymmetrisk:

“Kulturelle processer med børn er indvævet i magtspil, positioneringer, strategier og modstrategier, som både voksne og børn indgår aktivt i”.⁷¹

Hvad angår kultur *af* børn, mener Kampmann, at den voksne og samfundets betydning ofte helt glemmes. Kultur *af* børn fremstilles ofte enten med en ophøjelse af børn som rene og ubesmittede eller i stedet ses der på børn som uciviliserede, der skal retledes af de kultiverede voksne. Førstnævnte er faren i dag, mens der historisk set har været tendens til at tage sidstnævnte perspektiv. Kampmann pointerer, at uanset om man anskuer børn ud fra første eller sidstnævnte pol

“overses let, at børns kulturproduktion grundlæggende må forstås som indvævet i samfundsmæssige strukturer og processer i form af afspejlinger og modspejlinger, opbygning og nedbrydning, som aktioner og reaktioner i stadig vekselvirkning.”⁷²

Disse vekselvirkninger har også indflydelse ind i pædagogiske og undervisningsmæssige sammenhænge. Børnekulturen influerer på livet i en børnehave og også på en undervisningssituation, idet undervisning bygger på samspillet mellem elev og lærer.

8.1.4 Børnekulturbegrebet i en pædagogisk sammenhæng

Det er tydeligt, at Junckers udgangspunkt ikke er pædagogisk med henblik på læring, men antropologisk, idet hendes fokus er børns egen kultur og ikke hvad voksne kan gøre ved børn. Ser man på børnekulturbegrebet indenfor et pædagogisk felt, er det vigtigt at medtænke Junckers tanker om, at havde børn ikke en legekultur selv, så var der ingen børnekultur for børn. Samtidig er det ud fra et læringsmæssigt ståsted interessant at se på kultur *for* børn og kultur *med* børn og spørge, hvordan kan vi bruge kulturen til at lære børnene noget? Ud fra en pædagogisk synsvinkel er det spændende at se på, om det er muligt som voksen at sætte sit præg på kulturen, så man som voksen

---

71 Kampmann i Tufte (2001) s. 54.

72 Ibid. s. 54

kan give børnene noget af det man brænder for, og påvirke dem på en positiv måde. Vigtigst er det dog at se på helheden, se på betydningen af sammenhængen mellem de tre kulturtyper. Derfor er forskning på et tværfagligt felt interessant og relevant. Som Juncker pointerer, er det vigtigt, at man tager “den kritik og de spørgsmål, der kommer fra ikke-fagkolleger seriøst”⁷³. Netop fordi de forskellige felter har noget at give hinanden.

Opsummerende om de to paradigmer kan det siges at:

“Socialiseringsparadigmet [det normale paradigme] interesserer sig primært for deres [børnenes] rolle som objekter, kulturparadigmet [det nye paradigme] fokuserer på deres rolle som subjekter. Dermed fordobles eller dialektiseres forskningsfeltets subjekt-objekt-relationer”.⁷⁴

Det gamle paradigme spørger således hvad familie, samfund, leg mm. gør med/for børn, mens det nye paradigme spørger hvad børn gør med familie, samfund, leg mm.⁷⁵ Dette speciale fokuserer primært på barnet som objekt, altså formbart, idet der overordnet spørges til Sigurd Barretts og forældrenes betydning for børns forhold til musik og læring i bredere forstand. Dog udelades børn som subjekter ikke, idet der er en relation mellem forældre/Sigurd Barrett og barnet, hvor barnet også bliver den formende. Pædagogisk set er vekselvirkningen mellem pædagogen og barnet interessant, idet den har betydning for, hvad man som voksen kan gøre for at skabe en god ramme for barnet. Til en livekoncert med Sigurd Barrett er børnenes medleven og reaktioner formende for koncerten. Således indordner “Kultur *for* børn” sig efter børnene.

8.2 Sigurd Barrett som skaber af børnekultur

8.2.1 Sigurd Barret som rollemodel

Maria og Elins ageren efter Bjørnetimen viser meget konkret, at Sigurd Barrett er et forbillede for dem (jf. også Marias udtalte accept af Sigurd som ”sej”, afsnit 6.2.2), og at han er medskaber af den legekultur, som finder sted mellem dem umiddelbart efter Bjørnetimen. Deres leg med at finde runde ting i huset viser, at leg og læring hænger sammen. De leger ikke for at lære, men lærer for at lege. Elins kommentarer om mp3-afspillerens geometriske form viser tydeligt, at Bjørnetimen har affødt en læringsproces

---

73 Juncker (2006) s. 95.

74 Juncker in Tufte (red.) (2001) s. 30.

75 Juncker (2006) s. 82+98.

hos hende. Det er imponerende at hun i en alder af knap fire år gennem Sigurds Børnetime får hjælp til at sætte ord på en beskrivelse af tings former, eksempelvis mp3-optageren som en ”lang firkant”⁷⁶. Marias kreative udfoldelse med at lave en pige af papir og pap er ligeledes inspireret af koblingen mellem Sigurds hjemmelavede ting i Børnetimen og læring om ”runde ting”. Analysen og observationerne viser, at Sigurd er en rollemodel for observationsdeltagerne, at de påvirkes af ham og at ”kultur *for* børn” bliver en del af ”kultur *af* børn”. Vi ser altså, at børn er efterlignere af voksne og at de har brug for nogle gode rollemodeller.

Således viser min empiri at Sigurds Børnetime i sit koncept og i sin tilblivelse falder indenfor både det gamle og det nye børnekulturparadigme. At Sigurd Barrett i sin produktion til dels bygger på det gamle paradigme ses eksempelvis ved at Sigurds Børnetime er et tilrettelagt tv-program, tilrettelagt af voksne og at udgangspunktet for Børnetimen er, at børn er formbare og modtagende – ellers var det absurd eksempelvis at beskæftige sig med konflikthåndtering og menneskelige værdier i Børnetimen. Samtidig viser brugen af PIP-undersøgelserne (jf. afsnit 6.1.2), at Sigurd Barrett med Børnetimen også forholder sig til det nye paradigme, idet undersøgelserne alene laves, fordi DR og Sigurd Barrett er klar over, at børnene selv er aktører. Sigurd vægter i Børnetimen børns egen legekultur, som vi tidligere har set, ved at tage udgangspunkt i børnenes verden – legens verden – og inspirere dem og vise forskellige muligheder for udfoldelse, uden på den måde at have et helt konkret mål. Han åbner således op for børns egen fantasi, så de kan udfolde sig i deres egen kultur. Han vægter børns egne produkter, som også Astrid Gøssel gjorde det, idet han vægter det hjemmelavede, det selv at skabe og bruge fantasien.

Det tillidsforhold Sigurd oftest vil have opbygget hos børnene, giver ham som rollemodel nogle formidlingsmæssige muligheder for at udvide børns horisont. Han udtaler eksempelvis:

”Jeg synes, vi har en forpligtelse både som voksne og som forældre og som mediepersoner til at vise børnene, hvad der findes i den her verden. De vokser jo op nysgerrige og åbne for hvad som helst, og hvis de kun skal forholde sig til mainstreamkulturen, så tror de jo ikke, at der findes andet end MGP.”⁷⁷

Sigurd kalder i interviewet sig selv for ”børnenes guide ind i musikken” (bilag A, s.

---

76 Jeg studsede over Elins evne til at sætte ord på geometriske former og konfronterede derfor efterfølgende hendes far med det. Han fortalte, at han ikke havde hørt hende sige noget i den stil før.
77 Bilag A, s. 88.

102). Han beskriver nødvendigheden af at have en sådan guide, idet noget musik er abstrakt og kan være svært for børn at forholde sig til. Selv beskriver han hvordan han i sit eget barndomshjem oplevede at der skulle slukkes for bigbandmusik, fordi det larmede. Hertil kommenterer han, at "det gør det jo også, men det betyder jo ikke, at det ikke er fedt." (bilag A, s.102). For at kunne tilegne sig nye musikformer, kan børnene have brug for en guide, der kan give en modvægt til forældrenes fordomme, og som samtidig kan få børnenes øjne op for forskellige aspekter indenfor musikkens til tider abstrakte verden. Sigurd udtaler, at

"hvis jeg siger, her er et symfoniorkester og det er fantastisk, så er psykologien jo, at så tænker børn: Nå, men så er det nok fantastisk."⁷⁸

Observationerne viser, at børn gerne vil have rollemodeller, og at de også har brug for rollemodeller for at blive inspireret og lære. Der hviler et stort ansvar på Sigurd Barrett, som han også selv fortæller i interviewet (bilag A, s.83), for børnene hører efter hvad han siger. Derfor er det vigtigt med en rollemodel, der er sin rolle bevist og selv har noget han brænder for og ønsker at videregive til børnene. Vi har i analysedelen set, hvordan Sigurd formidler værdier og opdragende elementer. I interviewet fortæller han, hvordan han ønsker at vise nogle "gode etiske, menneskelige spilleregler" (bilag A, s.83). Sigurd har noget på hjerte, hvilket analysen af Sigurds Bjørnetime på forskellig vis har understreget. Det, at Sigurd som rollemodel har noget på hjerte, kommer ikke mindst til udtryk ved, at han tør give noget af sig selv, hvilket vi i det følgende afsnit skal se nærmere på.

8.2.2 Sigurd Barrett som formidler

I dette afsnit skal vi se nærmere på, hvordan Sigurd bruger sig selv, hvilket kan medvirke til at belyse, hvorfor Sigurds Bjørnetime som koncept stadig efter 10 år virker overbevisende (jf. afsnit 8.2.3) på trods af de meget begrænsede ændringer, der har været i tidens løb.

Vi har i analysen set, at Sigurd bruger mange forskellige elementer i Bjørnetimen og således spiller på mange strenge. Hvad formidling angår, spænder Sigurd også vidt, idet han bruger sin stemme og krop på mange forskellige måder og både taler afdæmpet og begejstret, alt efter hvilket emne han omtaler. Sigurd både snakker, fløjter,

---

78 Bilag A, s. 101.

nynner og synger en form for scatsang når han kigger på slips, åbner teateret osv., hvilket er med til at holde børnene fanget, så der ikke opstår lange perioder med stilhed. Udover at være en del af Bjørnetimens autentiske stil antyder det, at der (med undtagelse af det atypiske tøjdysquiz-afsnit) ikke er andet baggrunds- og pausemusik, end det Sigurd selv laver, at han gerne vil formidle et syn på musik som noget andet end lydtafet. Når der er musik, er det fordi, at nu skal man lytte til noget, som Sigurd selv synger og spiller eller afspiller fra en plade. På den måde er Sigurd med til at påvirke børnene til at få et aktivt forhold til musik, ”så de kan skelne skidt fra kanel” (jf. Kjølner-citat afsnit 2.2).

Sigurds måde at lege med børn på er ligeværdigt. Han er en tydelig voksen, der ikke spiller et lille fjollet barn. Han agerer som en voksen, der har en masse skøre ideer, som begejstres og ikke lægger skjul på, at han kan lide at lege. Han bruger de elementer som er i børns egen kultur – skægge ordvalg, rim, sange, fjollerier, lege osv. (jf. citat af Mouritsen afsnit 8.1.1) – hvilket er med til at børnene lettere kan relatere til ham og gøre ham til en del af deres legekultur. Han taler børns sprog uden at gå ned på deres niveau.

I legen virker Sigurd ikke skabet. Han råber heller ikke, men bruger sin stemme på en sådan måde, at det virker til, at han taler til en person, der er i samme rum som ham selv. Det skaber nærvær og accept. Sigurd udtaler selv i interviewet (bilag A, s.82), at den side af sig selv har han arbejdet en del med, idet han i starten havde tendens til at råbe. Sigurds tøjstil, fx det ternede tøj, er med til at tegne et billede af Sigurd som en rar mand, der er ”nede på jorden”, hvilket virker autentisk, idet han samtidig udviser engagement ved at turde give noget af sig selv.

Et tydeligt eksempel på at Sigurd ikke er bange for at bruge sig selv ses i ”Sportsbjørnetimen”⁷⁹, hvor Sigurd er i svømmehal. Her ser vi, hvordan Sigurd ikke lader sig styre af den forfængelighed og blufærdighed som mange voksne ellers har, men bruger sin krop og giver noget af sig selv ved at svømme i badeshorts. Samtidig opfordrer han børnene til at lære at svømme, alene fordi det er sjovt. Selv ligner han ikke nogen supermand i badeshorts, hvilket bidrager til, at lysten til at svømme øges. Det at Sigurd Barrett her bruger sig selv som den han er, er medvirkende til, at der hviler en stemning af ægthed over Bjørnetimen. Sigurd tager udgangspunkt i hvem han selv er, og videregiver tydeligvis noget han selv synes er spændende og interessant. Derfor virker han autentisk.

---

79 Fra dvd'en ”Sigurds Børnetime: Sjove Lege” (2004)

8.2.3 Sigurd Barretts aktualitet

Hvordan kan Sigurd Barrett være top-aktuel som entertainer og ”mediepædagog” efter ti år? Som vi allerede har set medvirker Sigurds engagement og autenticitet til at Bjørnetimens koncept, der indtil videre har holdt i ti år, stadig er holdbart. Ikke mindst hans fremragende formidlingsevner bidrager til hans holdbarhed. Den gode leg er til stede, idet musik og leg ikke bare er en metode til at lære, men er noget i sig selv. Sigurd trivialiserer hverken legen eller barndommen, han lader leg være leg, børn være børn og er selv en tydelig voksen, samtidig med at han bruger elementer og tematikker børnene selv bruger og kan relatere til. Fordi børnene kan relatere til ham, tager de ham med ind i deres legekultur. Sigurd kender således formidlingens kunst i forhold til børn. Men ikke alene det, at han er en dygtig formidler, gør ham til stadighed populær. Det, at han formår at få børnene i flowtilstand ved at udfordre dem, har stor betydning for hans holdbarhed. Sigurd har skabt en Bjørnetime med dybde i, fordi den rummer en læringsdel, og fordi Sigurd ikke alene er ude på at underholde. Børn vil gerne inspireres og lære, fordi det er sjovt, har observationerne vist. Børn vil stadig gerne sættes i gang. Børn vil gerne udfordres og har brug for en guide, en rollemodel der kan udfordre dem ved at vise dem andet end mainstreamkultur. Bjørnetimen er aktuel, fordi Sigurd netop tør udfordre børnene.

Vi har set at Sigurd taler til forældrene gennem forskellige elementer i Bjørnetimen. Det at Sigurd formår at fange forældrene, er også med til at gøre Bjørnetimen aktuel. Børnene og forældrene får gennem Bjørnetimen en fælles oplevelse, som kan være meget motiverende for barnet. Vi så i observationerne, hvordan børnene henvendte sig til forældrene og mig. At forældrene inddrages i Bjørnetimen, styrker således barnets læringsproces under og efter Bjørnetimen og er med til at Bjørnetimen ”når ind under huden” på børnene. Som vi så i kapitel 4 spiller forældrene som primærkultur en væsentlig rolle for børnenes musikalske udvikling og for læring i bredere forstand. Det at Sigurd skaber et samspil mellem primærkulturen og sekundærkulturen giver optimale rammer for læringen i Bjørnetimen (jf. figur i afsnit 4.2.1).

Studiet af Sigurds Bjørnetime og børnenes reaktioner viser, at Sigurd bruger elementer fra begge børnekulturparadigmer og at netop dét gør Bjørnetimen holdbar. Analysen af Bjørnetimen viser, at Sigurd både ser børn som 'becomings' og 'beings'. Børn skal dannes og har brug for rollemodeller og nogle til at guide dem, men er samtidig på egne betingelser aktive og kulturelt formende.

Mine undersøgelser, som tager udgangspunkt i empiri, betyder, at jeg må erklære

mig uenig med Beth Juncker. Hendes tidlige forskning, hvor hun nærmest udelukker det gamle paradigme, svarer således ikke til virkeligheden. Også i dag har børn brug for at kunsten – her i form af Sigurds Bjørnetime – tilrettelægges. Læring opstår som en vigtig sidegevinst, ikke bare når børn leger selv, men også gennem rollemodeller og forældre. Sigurds Bjørnetimes indvirkning på observationsdeltagernes legekultur, var særlig tydelig hos søskendeparret Elin og Maria. Dette skyldes, at der her var to børn til stede, som sammen legede efter Bjørnetimen. De kunne danne deres egen legekultur ud fra inspiration fra Bjørnetimen. Således har det betydning, at børnene ser de samme programmer, så de lettere kan inddrage de figurer de sammen eller hver for sig har set via tv.

Kapitel 9: Konklusion og perspektivering

Dette speciale har haft som fokus at undersøge Sigurd Barretts tilgang til leg og læring i Sigurds Bjørnetime og at undersøge hvilken indflydelse Sigurd Barrett har på førskolebørns legekultur. En analyse af syv af Sigurds Bjørnetimer, observationerne af børn der har set Bjørnetimen om ”runde ting” og mit interview med Sigurd Barrett, har været vigtige faktorer, der sammen med Beth Junckers børnekulturbegreb på hver deres måde har bidraget til en afdækning af specialets *problem*.

I specialet har en analyse af syv af Sigurds Bjørnetimer vist, hvordan Sigurd bl.a. gennem aktiverende elementer, hjemmelavede ting, sange og opdragende elementer skaber leg og læring i Bjørnetimen. Vi har set, hvordan Sigurd Barrett udfordrer børnene gennem ordspil, musikalske finurligheder, konflikter tøjdyrene imellem, spørgsmål osv. og har gennem observationerne set hvordan denne form for udfordring er med til at skabe en flowtilstand, der giver mulighed for læring hos børnene. Yderligere har den dramaturgiske opbygning af den generelle Bjørnetime, specifikt eksemplificeret ved en analyse af progressionen i Bjørnetimen om ”runde ting”, vist, at de mange gearskifte i Bjørnetimen er med til at skabe flow i Bjørnetimen. Den alternative berettermodel kaldet bølgemodellen har været med til at illustrere disse gearskift og den dramaturgiske opbygning i Bjørnetimen, At børnene blev opslugt af Bjørnetimen ”om runde ting” og således var i flow, har observationerne vist. Ikke mindst Elin og Samuels kommentarer efter Bjørnetimen har været et tydeligt tegn på dette.

En analyse af Bjørnetimen ”Tøjdyrsquiz” har sat de andre seks Bjørnetimer i

perspektiv og vist en anden dimension i Bjørnetimen, i og med at Tøjdyrsquizen i sin dramaturgiske opbygning viser hvordan undtagelser bekræfter reglen.

Yderligere har de empiriske betragtninger vist, at omgivelserne har indflydelse på børns musikalske udvikling og på børns leg og læring i bredere forstand. Søskende-parret Elin og Maria skabte efter Bjørnetimen en legekultur, hvor det var tydeligt at Sigurd havde inspireret dem til netop at lege de lege de gjorde. Således viste børnenes reaktioner efter Bjørnetimen, at sekundærkulturen spiller ind på børnenes leg og læring, at Sigurd er en del af børnenes *egen* kultur og at Kultur *for* børn er en integreret del af kultur *af* børn.

Børnenes fællesskab med forælder/den voksne under Bjørnetimen (primær-kulturelle betingelser) viste sig at have betydning for barnet, idet børnene under Bjørnetimen sendte smil til den voksne og under Bjørnetimen fik gode oplevelser med den voksne ved at barn/søskende/forældre kunne grine og snakke sammen. Både analyse- og observationsdelen har været med til at tegne et billede af, hvordan Sigurd med forskellige elementer inddrager og udfordrer forældrene og dermed skaber grobund for, at barnet og den voksne kan få en fælles oplevelse gennem Bjørnetimen og at optimale rammer for musikalsk læring og læring i bredere forstand kan være til stede.

Sigurds autencitet, Sigurds flair for formidling og den dybde der er i Bjørnetimen, gør at Sigurd stadig efter ti år er aktuel med Sigurds Bjørnetime.

Beth Junckers syn på børnekultur har været mit teoretiske afsæt for en diskussion om, hvilket betydning Sigurd Barrett har i forhold til børnenes legekultur og har også været med til at klargøre, hvorfor Sigurds Bjørnetime til stadighed er yderst holdbar. Analysen og observationerne har vist, hvordan Sigurd indenfor børnekultur både forholder sig til ”det normale paradigme”, der fokuserer på kultur *for* og *med* børn, og ”det nye paradigme”, der vægter kultur *af* børn. Når man betragter Bjørnetimen, står det ene paradigme således ikke uden det andet.

I programmerne *Sigurd & Symfoniorkesteret* og *Sigurd & Bigbandet* er Sigurds tilgang til leg og læring på sin vis anderledes end i ”Bjørnetimen”, idet disse programmer er decideret *musikformidlende* programmer og på den måde skiller sig ud fra ”Bjørnetimen”, der som program vil formidle meget andet end musik, men som i høj grad bruger musikken som udtryksmåde. Sigurd & Symfoniorkesteret har givet Sigurd mange priser, men Sigurd giver i interviewet udtryk for, at han i virkeligheden mener, at Bjørnetimen er det bedste han nogensinde har lavet – ”Det rammer bare plet”(bilag A, s.91). Hvad havde *Sigurd & Symfoniorkesteret* været uden Sigurds Bjørnetime? Det er

interessant, at det netop er symfoniorkesteret, der har givet Sigurd priser, til trods for at man kan indvende, at dette program bl.a. lever på, at en kendt person fra Sigurds Bjørnetime er hyret til at "sælge" den klassiske musik. Til livekoncerterne med symfoniorkesteret, møder det samme publikum som ser Sigurds Bjørnetime op – i hvert fald synger Sigurd til disse livekoncerter også nogle sange fra Bjørnetimen, som publikum synger med på⁸⁰.

I min analyse af Bjørnetimen har vi set at musikken *inddrages* i Bjørnetimen som helhed. I Sigurd & Symfoniorkesteret er der derimod alene fokus på instrumenter og kendskab til musikken, hvorfor man kan tale om, at børn *opdrages* til musik, frem for at blive inddraget. Hvis man ikke kommer fra en musikerfamilie, synes den bedste måde at komme i kontakt med musik på, at musikken inddrages i helheden, som det sker i Bjørnetimen. Netop det, at der er forskellige typer indhold og mål med Bjørnetimen og Sigurd & Symfoniorkesteret, gør en sammenligning af leg og læring i disse programmer til en interessant diskussion. Denne diskussion skal ikke tages op her, men blot nævnes som endnu et interessant felt indenfor den pædagogiske tænkning, som Sigurd Barrett også beskæftiger sig med.

Man kan med god ret hævde at Sigurd indenfor sine Bjørnetimer viser nogle enestående evner til på en original, ægte og nærværende måde at videregive musikalsk læring, såvel som læring i bredere forstand til børn. Samtidig kan man spørge om han i eksempelvis Sigurd & Symfoniorkesteret er bundet af sin langt mere fast definerede funktion som musikalsk guide og derfor i ringere grad kan udfolde sin helt personlige stil?

---

80 Dette oplevede jeg til familie-livekoncerten i Århus Musikhus d. 8. marts 2008.

Abstract

The topic that this master thesis is dealing with is the concept of *playing and learning* in the entertainer and media educator Sigurd Barrett's programme called "Sigurds Bjørnetime" (Sigurd's Beartime). The aim is to show how Sigurd Barrett is using artistic effects and how he influences preschool children through this television programme.

The conclusion of this thesis is drawn through an examination of seven of Sigurd's programmes shown in danish television (DR1) in the spring of 2008. To understand childrens reaction to "Sigurds Bjørnetime", I have made observations of four children at the age of 3-6 watching a "Beartime"-programme with the subject "round things". These observations show the children being wrapped up in watching this "Beartime". Another "Beartime" called "Tøjdyrsquiz" shows how Barrett makes certain variations between the "Beartimes". The analyses and the observations make up the empiric part – the *second main section* – of this extended essay.

Before the empiric part we are introduced to Sigurd Barrett's background. Astrid Gøssel and Povl Kjøller, who have been important figures in forming the music for children in Denmark, are introduced in the beginning of this *first main* section. After a more specific introduction to Sigurd Barrett a theoretical section in this main section will describe which influences the surroundings have on mucical learning among children. Parent's influence will also be examined.

The *third main section* will introduce the concepts of *playing and learning* and *flow*, to let us understand Barrett's approach to practice. An interview which the author has had with Sigurd Barrett has contributed to this understanding. Sclar Beth Juncker has brought up the subject of children's culture. Her thoughts about childrens own culture leads to a discussion about what kind of influence Sigurd Barrett has in proportion to children. Which role does Barrett play in the children's culture and why is Barrett stil topical?

The evaluation reveals Sigurd Barrett as an extraordinary communicator who understands to addressing children's culture. The observations show that children are making him part of their own culture. The analyses show that Sigurd Barrett is autentic in his approach to playing and learning. He inspires children in different ways and through the television he inspires children's culture. In Sigurd Barrett's programmes he also uses elements which adresses the children's parents. By getting involved themselves they informed playing and learning among their children.

Litteraturliste:

Bøger:

- Andersen, Frans Ørsted: *Flow og fordybelse*, Hans Reitzels Forlag, Kbh. 2006.
- Andersen, Peter Ø. og Jan Kampmann: *Børns legekultur*, Nordisk Forlag A/S, Kbh.1996.
- Barrett, Sigurd: *Sigurd Barrett's erindringer*, Strandbergs Forlag, 1996.
- Barrett, Sigurd: *Sigurds Sangbog*, Nørhaven A/S, Kbh. 2006
- Csikszentmihalyi, Mihaly: *Flow – optimaloplevelsens psykologi*, (orig.1989), dansk udg. Psykologisk Forlag A/S 2005.
- Demuth, Karen Marie (red.): *Kultur for børn – børns møde med professionel kunst*, Syddansk Universitetsforlag, Odense 2004.
- Fredens, Kirsten og Elsebeth Kirk: *Musikalsk læring*, Nordisk Forlag A/S, Kbh. 2001.
- Fussing, Bibi og Dorte Bille: *Rygsækken – en bog om børn, musik og bevægelse*, Edition Egtved 1997.
- Hammershøj, Henny: *Barnets musikalske vej*, Hans Reitzels Forlag, Kbh. 2005.
- Helvad, Benedicte og Trine Møller Madsen (red.): *Slip fortællingen løs*, Børnekulturens Netværk, Kulturministeriet, Kbh. 2006.
- Juncker, Beth: *Når barndom bliver kultur*, Forlaget Forum, Kbh. 1998
- Juncker, Beth: *Om processen – Det æstetiskes betydning i børns kultur*, Tiderne Skifter, Kbh. 2006
- Kirk, Elsebeth: *Musik & pædagogik*, 2. reviderede udg., Forlaget Modtryk, Narayana Press 2006.
- Kjølner, Povl: *Børn og musik*, Kulturministeriets Arbejdsgruppe om Børn og Kultur, Kbh. 1983.
- Kristensen, Karen-Lis (red.): *Temaer i Musikpædagogikken*, Det jyske Musikkonservatorium, Århus 2001
- Kvale, Steiner: *InterView – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, (orig. 1994), dansk udg. Hans Reitzels Forlag, Kbh. 1997.
- Lyhne, Erik: *Musik med mening*, Forlaget Lyren, Åbyhøj 2004.
- Marstal, Inge: *Dit musikalske barn*, Aschehoug Dansk Forlag A/S, Kbh. 2004.
- Steinsholt, Kjetil: *Let som en leg?* (orig. 1999), dansk udg. Forlaget Klim, Århus 2002

- Tufte, Birgitte, Jan Kampmann og Beth Juncker (red.): *Børnekultur: Hvilke børn? Og hvis kultur?* Akademisk Forlag A/S, Viborg 2001.

Tidsskriftartikler:

- Schauser, Søren H.: "Han spiller på sin tro", Berlingske Tidende 14.sept. 2004.
- Øhrstrøm, Daniel: "Børn er fantastiske æstetikere", Bibliotekspressen nr.10, 7. juni 2006.

Internetartikler:

- Fibiger, Bo: "Berettermodeller", <http://old.forskningsnettet.dk/berettermodel> (uden årstal)
- Lyhne, Erik: I stadig bevægelse – om Astrid Gøssel,
www.lyren.dk/artikler/i.stadig.bevaegelse.htm

Hjemmesider:

- www.sigurdbarrett.dk
www.hejsigurd.dk

Tv-programmer:

- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 6. april 2008 kl.17.30-18.00 (om dyreunger)
- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 13. april 2008 kl.17.30-18.00 (om Bornholm)
- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 20. april 2008 kl.17.30-18.00 (om at synge)
- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 27. april 2008 kl.17.30-18.00 (om hjemmelavede ting)
- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 4. maj 2008 kl.17.30-18.00 (om mor og far)
- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 11. maj 2008 kl.17.30-18.00 (om runde ting)
- Sigurds Bjørnetime, DR1 d. 18. maj 2008 kl.17.30-18.00 (Tøjdyrsquiz)

Dvd'er:

- *Sigurds Bjørnetime 6: Vejret og tøjdyr for en aften*, udgivet af DR, 2005.
- *Sigurds Bjørnetime: Sjove Lege*, udgivet af DR, 2004.

Bilag A - Interview med Sigurd Barrett (d.15.maj 2008)

Lene: Hvordan er du kommet hertil, hvor du er nu? Hvordan har du fx lært at spille klaver på den fantastiske måde, du spiller på?

Sigurd: Jamen tak for den måde du spørger på. Jeg har jo spillet klaver siden jeg var ganske lille og har haft det som sådan en legeplads, at jeg har leget med at spille klaver og syntes, at det var sjovt, mere end jeg har lært det og tænkt, at det er noget jeg skal lære, det er noget jeg skal kunne, så har det bare været en legeplads for mig at spille. Så jeg har altid spillet og det har været super hyggeligt.

I min barndom var jeg meget, meget glad for børne-tv. Jeg kunne rigtig godt lide "Jullerup Færgesby" og "Vinterby Øster" og "Kaj og Andrea" og "Sørøver Sally", alle de der gode gamle gedigne B&U-programmer, som var der dengang og som forenede, synes jeg, super kvalitet, både i dukkespil, men også i både humor og musikalitet og sådan set også i forhold til at bringe budskaber. Og der var jo også stor pædagogik bag de programmer, men det tænkte jeg jo ikke over som barn. Der følte jeg mig bare i en dejlig, tryk og sjov verden, som jeg godt kunne lide at være i, altså et univers, som jeg godt kunne lide at være i. Og så tænkte jeg bare, at når nu jeg blev voksen, hvis jeg nogensinde kunne komme til at lave sådan noget, så ville det være fedt. Men det er ikke sådan, at jeg har tænkt, at det skulle være min karriere eller det skulle være min levevej. Altså, da der var erhvervsvejledning i folkeskolen: "Hvad skal du være?". "Jeg skal ind og lave børne-tv" – sådan har jeg ikke tænkt det. Det har bare været en lyst, jeg havde til at eksperimentere med det, fordi jeg elsker det barnlige og det sjove. Jeg elsker at hive den side frem i mig selv og det har jeg altid gjort lige siden jeg selv var barn og også nu, hvor jeg er voksen og hvor jeg også har mine egne fem børn. Det er jo dejligt at lege med dem og finde den side frem. Så, hvad skal man sige, det har egentlig ligget som noget meget naturligt altid. Så har jeg jo været omkring og spillet alle mulige stilarter siden, både jazz og rock og blues og disco og lidt klassisk, mange forskellige stilarter, og det hele er sådan drevet af en kærlighed til musikken kan man sige, hvor jeg så tænkte, at det der med at lave børne-tv... altså da jeg flyttede til København i 1996 for tolv år siden, var det lige som om, at det blev en realistisk mulighed, for nu var jeg pludselig i København, hvor det er der, det foregår.

Jamen, så kontaktede jeg B&U for at prøve kræfter med det og først ringede jeg

til min gamle veninde, Kamilla Gregersen eller hende der nu hedder Kamilla Bech Holten, som også har lavet masser af fjernsyn i DR og som også har lavet børne- og ungdomsprogrammer, og hun henviste mig til en, som hed Finn Bentzen, og ham ringede jeg så op og fik en meget, meget, meget god snak. Han var sådan en rigtig spasmager at snakke med, og jeg kunne bare mærke, at der var god kemi og vi kunne lide hinanden fra den allerførste snak. Og han blev sådan set indgangsvinklen til, at jeg fik lov til at lave "Sigurds Bjørnetime", for han satte så et møde op og foreslog, at jeg prøvede at lave en video hjemme i stuen, at jeg tog et gammelt videokamera, hvis jeg havde sådan et, og lavede en hjemmevideo sådan set hjemme i stuen, hvor jeg prøvede at vise noget om, hvad jeg kunne. Og der er mange, der gerne vil lave børne-tv, men altså lige så snart man skal vise en video, så bliver det meget konkret. Så bliver man nødt til at finde ud af, hvad man skal have på af tøj og hvad skal man fortælle og hvad skal man spille. Det der med bare at sige... "jamen, jeg vil gerne lave noget". "Men hvad vil du lave?"... "jamen, det ved jeg ikke rigtig". Sådan er der mange... Jeg blev nødt til pludselig at tænke meget konkret.

Så fandt jeg min gamle bamse frem, som er min egen gamle bamse, jeg har haft siden jeg var fem år, og satte på klaveret og satte en snor i, sådan at når jeg trak i den, så kunne den nikke med hovedet. Og det har jeg sådan set også gjort som barn. Jeg havde den hjemme på mit værelse som barn, hvor den også havde en snor i armen, så den kunne vinke. Så havde jeg den oppe omkring gardinstangen, så kunne den vinke til folk, der kom gående. Så hvad skal man sige – jeg hev nogle ting frem af posen, jeg havde. Jeg havde også skrevet nogle børnesange tidligere i mit liv, så det hev jeg også frem, og så fortalte jeg nogle historier og spillede lidt. Og så tror jeg, de syntes, at det der univers, jeg havde skabt, som var meget hjemmelavet – teateret er jo et, jeg selv har bygget – for jeg havde jo hele tiden regnet med, at det her det var bare sådan en slags demo, at når vi skulle til at lave det rigtigt, så skulle DR udvikle et meget tjekket teater og udvikle nogle dyr og nogle bamser og dukker som skulle konceptudvikles og så videre, hvad ved jeg. Men det var de slet ikke interesserede i. De syntes, at det var meget, meget federe, hvis bare det var det der hjemmelavede, fordi der var noget hjemmelavet over den video, jeg sendte ind. Og sådan set var deres mål at lave et program, der var lige så hjemmelavet som min video var. Og når man ser den video, jeg har lavet, så er den ikke ret forskellig fra "Sigurds Bjørnetime".

Men selvfølgelig er der en helt masse ting, jeg så har skullet lære, fordi da jeg så rent faktisk fik lov at lave... Så var så næste skridt at de besluttede at "nå, men fint, så

lad os prøve at lave otte programmer med ham”. Og da vi så nåede til at skulle lave dem, så skulle jeg jo skrive manuskripter og forholde mig til, hvad det var. Og der var der et fantastisk filter, kan man sige, altså en redaktion, der ligesom gik ind og virkelig arbejdede med mig. Og den bestod primært af Finn Bentzen, som har tegnet Bamse og Kyllingen og har været med i både ”Vinterby Øster”, ”Jullerup færgeby”, ”Sørøver Sally” alt det der, der har han ligesom været med i det hold, der har lavet dem. Så han er en meget, meget vigtig inspirationskilde for mig. Desværre døde han i januar i år, men han endte med at blive en nær ven og en fantastisk inspirationspartner. Vi har fødselsdag samme dag, begge to 20. januar, så der var sådan et eller andet, der passede meget godt med ham. Og så hende der har produceret alle programmerne, som hedder Birgit Jensen. Og det er ligesom de to, kan man sige, der har fulgt mig igennem alle de 110 ”Bjørnetimer”, jeg har lavet nu. Og de gik jo fra starten ind og arbejdede med, hvordan jeg talte til børnene, fordi jeg var vant til at optræde på en stor scene, så når jeg ligesom gik ind foran kameraet, så kunne jeg jo godt være sådan... ”hva, hva så” (råbende), hvor de sagde, ”prøv lige at skrue ned”, for der er ikke nogen, der kan holde ud, at se på en mand på tv, der agerer så stort. På tv skal man finde ind til en intimitet på en anden måde, hvor barnet nærmest har en fornemmelse af, at man sidder i stue sammen, og at det er det barn, der bliver talt til. Selvom man ved, at der er 200.000 eller 300.000, der kigger, så skal man tale til én. Og der sagde Finn meget tidligt til mig, at en teknik, jeg kunne bruge, det var, at jeg kunne lege, at min egen søn – for jeg havde fået min første søn på det tidspunkt, han blev født i ’94 og det her er ti år siden, at jeg startede med at lave ”Bjørnetime”, så det var i ’98, der var han jo så de her 3-4 år – så sagde han: ”Prøv at forestille dig, at inde i kameranlinsen, der sidder din egen søn. Så snak med ham med den samme hjertelighed og den samme indføling, som du har, hvis du snakker til ham”. Og det var en kæmpe hjælp, fordi så lige pludselig i stedet for at sige ”I”, så begyndte jeg at sige ”du”; ”hvordan tror *du*, hvordan tror du det ville være hvis nu sådan og sådan” og ”nu kan *du* jo godt forstå at...”. Pludselig kom min stemme helt ned i et roligt leje, hvor jeg var mig selv og hvor man kan sige, jeg ikke sådan behøvede at føle, at det var et show.

Lene: Oprindeligt legede du dig så frem til det, der skulle ske i ”Bjørnetimen”, eller havde du tænkt meget over, hvad du ville?

Sigurd: Jeg vil sige, at på den første demo, der legede jeg. Der lavede jeg mange

eksperimenter. Jeg havde også noget, der hed "Sigurds køkken", hvor idéen var, at det hele tiden skulle gå galt. Altså fx så havde jeg en kogeplade inde på flygelet, og så skulle det være sådan noget med, at jeg glemte den og så væltede det ud med sort røg og... Og der var de sådan meget pædagogisk korrekte, at det er der ingen grund til at inspirere børn til, altså alt sådan noget med at tingene koger over, og jeg havde også sådan noget med trafikken, at jeg skulle lave fjollerier i trafikken og kom til at gå over for rødt, og så skulle der komme en cykel, der var ved at køre mig ned. Men som de sagde, hvis du viser det på tv og der bare er ét barn i Aalborg eller et andet sted, der går over for rødt, for det har de set Sigurd gøre, og bliver kørt ned – jamen det er jo en katastrofe. Så på den måde kan man sige, at der var sådan en "correctness" i deres tilgang til det, for jeg ville jo – og det kunne de jo godt forudse – blive en rollemodel for børnene, at de ting jeg gjorde, det kunne de jo også gøre. Og derfor, hvis jeg opførte mig åndssvagt, så kunne de også opføre sig åndssvagt.

Lene: Hvad tænker du i dag om det, at du er rollemodel?

Sigurd: Ja, men der tænker jeg jo meget, at der hviler et stort ansvar på mine skuldre, for jeg ved at børnene hører efter, hvad jeg siger. Altså hvis jeg siger, at jeg synes du skal huske, hvis du gør noget forkert, så skal du huske at sige undskyldt, så er der en chance for, at de husker at sige undskyld. Og det er jo en ting, jeg godt vil give dem videre. Jeg vil godt vise nogle gode etiske, menneskelige spilleregler, som fx at sige tak og undskyld. Altså, jeg synes at børn i dag bliver mødt med... Altså, der er sådan et utroligt hårdt sprog børn imellem, hvor de siger "fuck dig" og "jeg smadrer dig" og alle sådan nogle ting. Det siger de måske ikke, når de er tre år, men det kommer tidligt. Og det kommer tidligere og tidligere. Og det er en forråelse, som jeg ikke bryder mig om. Jeg bryder mig ikke om den forråelse, der lidt er blandt børn og unge i øjeblikket. Så jeg vil gerne arbejde i retningen af at vise nogle gode menneskelige værdier.

Jeg tror på, at selvom vores samfund i øjeblikket måske er meget individorienteret og handler meget om, hvor skal jeg hen med mit liv og hvad er mit projekt og hvad har jeg brug for, så tror jeg, det er meget, meget vigtigt, at vi opdrager vores børn til at tænke "vi". Hvad kan vi gøre sammen og hvordan kan vi sammen opnå nogle ting og udrette nogle ting. Fordi jeg synes, at det er meget, meget vigtigt, at vi har et samfund og et fællesskab. Det er muligvis ikke så in at tænke på den måde. Der er mange, der opfatter det som måske sådan lidt 70'er pædagogisk tilgangsvinkel, men

man kan sige, altså ”Jullerup Færgeby” og ”Vinterby Øster” og de der, der var der jo helt klart nogle meget venstreorienterede pædagogiske elementer. Altså der var fx i den ”Kikkebakke Boligby”, som var en julekalender, der stod manden og vaskede op og det var en dame, der var brandmand. Tingene var sådan virkelig byttet rundt, og de lavede grin med EU på den måde, at der kom en fiskebil, der hed EU Fish, og den kom bare drønende hen over det der fine landsbyidyl og væltede det hele. Jens Peter Bus i ”Jullerup Færgeby”, og hvor jeg ved, at Finn han morede sig så meget over, at det var Euro Fish ligesom symbolet på Europa, det europæiske fællesskab, der så kom og tromlede vores danske landsbyidyl ned. Og der kan man sige, at den type politiske budskaber har jeg ikke. Jeg har ikke hverken venstre- eller højreorienterede meninger med i mine programmer, og jeg har heller ikke religiøse meninger, men jeg har bestemte ting, jeg gerne vil bringe ind i det, og det handler mere på et alment menneskeligt plan omkring, at jeg synes, at samfundsudviklingen i øjeblikket går lidt for meget i retning af, at man er jeg-orienteret. Det er mig, det handler om. Hvordan skal jeg, hvordan skal mine børn, hvordan skal jeg klare mig. Skide værre med hvordan du klarer det, bare jeg kan klare den. Der synes jeg, det er meget, meget vigtigt, og ikke mindst i forhold til indvandrerdebatten, det er meget, meget vigtigt, at vi accepterer hinanden og accepterer andre og træner sådan nogle medmenneskelige egenskaber allerede med vores små børn. Og der synes jeg, at jeg kan træde lidt i karakter og bruge nogle af mine sekvenser.

Du har sikkert set nogle af mine programmer, eller mange af mine programmer måske. De der programmer der hedder ”Familien Finger” fx, der prøver vi gerne at spille nogle små rollespil, hvor der måske opstår nogle konflikter, og hvor det så er vigtigt, hvordan konflikten bliver løst, sådan at der ligesom ikke er nogen, der bare bliver tromlet ned. Jeg havde fx engang en, der handlede om mad. Og der havde jeg skrevet en sketch som hed, at der skulle laves mad og mor Finger syntes, de skulle have en tomat og far Finger syntes, de skulle have bøf. Og lille Finger ville også hellere have bøf, og så var der sådan set to mod en. Og så blev de enige om, at så kunne de jo bare gå på pølsevogn, og så gik faren og lillefinger på pølsevogn og så kunne moren ellers bare stå med sin åndssvage tomat. Og det syntes jeg selv var meget sjovt, men så siger jo så redaktionen der ”hvad vil du med det? Hvad er konklusionen, er det så at børnene de skal bare spise på pølsevogn, de skal ikke have en tomat?”. Og det kunne jeg selvfølgelig godt se. Jeg syntes bare, der var noget sjovt ved, at moren blev jordet med sin åndssvage tomat, men altså, det er dybest set ikke noget særlig fedt budskab. Så

snakker vi så frem og tilbage og på den måde har vi haft mange, mange diskussioner om de mest – man kan opleve det som – fjollede ting, men det er det jo ikke. Det er essensen i det, hvad skal den sketch ende med. Hvad er det, man vil sige med sketchen. Fordi det er jo tit, at manden vil have noget grovkost og konen hun vil have salat. Manden gider ikke spise salat og konen vil ikke spise de store bøffer. Og så tager barnet parti og så bliver moren måske efterladt som den der kedelige sundhedsfreak. Altså moralen må vel være, at hver ting til sin tid, at nogle gange så er det godt at spise noget usundt, men det skal ikke være usundt hele tiden. Så det er godt at spise noget sundt, men man skal heller ikke, hvad skal man sige, være sundhedsfreak og aldrig nogensinde kunne spise en hotdog. Så derfor endte den med, at de blev enige om at gå på pølsevogn, og så ville de spise tomater i morgen. Så det var ligesom en tilgodeseen af begge sider. Og der har vi overvejet utrolig meget, så der ikke er nogen, der ender med at blive taber. Og det synes jeg er enormt vigtigt. Jeg tror aldrig, at jeg har efterladt nogen figur i ”Sigurds Bjørnetime” som taber og det er fordi, jeg synes ikke, at vi skal efterlade hinanden som tabere. Nu er det jo de helt små, jeg beskæftiger mig med og jeg ved godt, at når vi så kommer længere op, så bliver livet jo mere nuanceret end som så. Men når de er helt små, så tænker jeg faktisk meget over – det er nogle af mine pædagogiske overvejelser – at kunne give dem nogle værktøjer til at kunne håndtere konflikter, for det bliver børn jo udsat for hele tiden, også i børnehaven. Der bliver de meget tit udsat for konflikter af forskellig art, og der vil det være godt hvis vi kan, gennem vores programmer, give dem nogle redskaber til at kunne håndtere dem og danne grupper, hvor alle er velkomne.

Lene: Pædagogiske forbilleder eller retninger. Er der noget, der inspirerer dig? Har det været gennem tv’et, du særligt er blevet formet pædagogisk?

Sigurd: Ja, fordi jeg har sådan set ikke...altså, jeg er jo hverken uddannet pædagog eller jeg har ikke læst nogen pædagogiske afhandlinger af nogen art. Det har jeg sådan set ikke. Jeg har ikke på den måde studeret pædagogik, så jeg har ikke nogen forbilleder på den måde. Jørgen Clewin kunne jeg måske nævne som et forbillede, fordi han har jo været utrolig kreativ og igangsættende og jeg kunne enormt godt lide den kraft, han havde. Jeg kunne enormt godt lide den glæde, han havde, ved at sidde og få noget ud af ingenting, kan man sige. At klippe i noget pap og tegne på en tøjklomme. Altså det var da sådan set rigtig fint. Og det har jeg selv haft glæde af også at bringe ind i

”Bjørnetimen”, det der med at inspirere.

Man kan sige, når børn er interesserede i at lege med noget, altså hvis de kan få noget med videre fra programmerne, sådan så de ikke bare sidder og ser fjernsyn og bliver underholdt, og så er de videre til noget andet. Der synes jeg da, hvis man kan sætte børn i gang med noget... Altså, vores tidligere chef i B&U Mogens Vemmer sagde engang, at når vi tillader os at bruge børnenes tid, så er det mindste vi kan gøre den anden vej, det er at give dem noget med derfra. Og der synes jeg, at hver eneste gang jeg tager en halv time fra børnenes tid, så skylder jeg dem at give dem noget med videre derfra, både at de har lært noget hver gang, men forhåbentlig også, at de er blevet inspireret til noget. Og det er jo i hvert fald noget af det, Jørgen Clevin kunne. Han kunne i den grad inspirere og sætte i gang.

Lene: Hvad tænker du omkring musik og børn og hvilke tanker gør du dig omkring rollemodel der?

Sigurd: Jamen, der er det måske Povl Kjøller, som i min barndom var en af de store. Han skriver jo pophits, altså ”Jeg er så glad for min cykel” og ”Jeg er en glad lille cowboy”. Alle de der sange han har lavet, det er bare klassisk. Det er simpelthen bare fuldstændig fremragende. Gode sange som lever og som også er indfølelse, synes jeg. Han har også den med ”...hvorfor skal det altid være fodbold”... næh... ”fodbold, ja fodbold. Alle drenge snakker kun om fodbold” (synger). Jeg var også sådan en som barn, der ikke rigtig kunne finde ud af at spille fodbold. Jeg var også en af de der bløde 70’er-drenge, som ikke kunne finde ud af at spille fodbold, som mere var til de bløde værdier. Det var noget af det, som lå i Povl Kjøllets sange. Så musikalsk der har han nok været et forbillede. Ellers så synes jeg bare, at med musikken der er det vigtigt for mig, at det er fed musik. Altså det musik, vi spiller, det skal bare være skide hamrende godt. Det skal være, så jeg selv synes at wauw, det her, det swinger. Og hvis jeg synes, det swinger, jamen så synes børnene sikkert også, at det swinger.

Lene: Hvad er god børnemusik?

Sigurd: God børnemusik det er noget, jeg selv synes, er godt. Jeg skelner ikke, jeg tænker ikke ”nå, det her er godt for børn, og så er der noget andet, der er godt for mig”. Hvis der er noget der er godt for mig... Og det er også derfor jeg synes, at hvorfor

skulle børn ikke kunne møde et symfoniorkester eller et bigband? Hvorfor tænker vi, at det kan børn nok ikke kapere? Det forstår jeg sådan set ikke. Altså, man kan skelne mellem god og dårlig musik, og det der er godt for os, det er også godt for børnene.

Så er der nogle ting, børn ikke kan. De kan ikke koncentrere sig ret længe, så man kan ikke spille en halv times symfoni eller et bigband nummer på 11 minutter. Det kan de ikke kapere, fordi det er for langt. Og den anden ting de heller ikke så godt kan, det er at koncentrere sig omkring noget, der er abstrakt. Altså instrumentalmusik der har børn jo en barriere. Det er de to store barrierer, kan man sige, det ene det er noget med varigheden af musikken. Den må ikke være længere end, efter mine begreber må den ikke være længere end 3-4 minutter, så skal det ligesom slutte og så skal man videre til noget andet. Men den anden ting er, at det må helst heller ikke være instrumentalt, altså uden at der enten er sang eller fortælling... Men så må der gerne være passager, hvor der ikke bliver sagt eller sunget noget.

Men efter mine begreber, nu er tv-tid jo altså meget, meget stramt, så på tv er vi helt nede i 30-40 sekunder, så lige så snart det har spillet længere end det, så begynder de at falde fra og ikke rigtig kan koncentrere sig. Live der kan man godt koncentrere sig lidt længere, der kan man godt nogle gange koncentrere sig i op til et par minutter. Men på tv ikke mere end 30-40 sekunder og det er derfor jeg har lavet de der fortællinger, der går ind over det klassiske musik. Og dem har jeg jo lavet sammen med Nicolaj, som kommer og henter mig her om lidt. Vi har lavet de fortællinger sammen ud fra, at når vi kobler fortællinger på musikken, så tror vi på, at børnene har lyst til at kravle ind i musikken og opleve den.

Lene: Så fortællingen er en tilgang til også at lære musikken at kende?

Sigurd: Ja, helt bestemt. Fordi vores tese er, at der er fortællinger gemt i musikken, men det er op til barnet selv at finde ud af, hvad det er for nogle fortællinger. Og der kan vi jo putte nogle fortællinger på, men vi kan også nogle gange lade børnene skabe sine egne fortællinger.

Lene: Er målet, at de skal lære musikken at kende? Eller er det bare en hyggestund?

Sigurd: Målet er helt klart, at de skal lære musikken at kende fordi musikken er så vigtig for mig og har altid været det, så... Hvis nu jeg var naturmand, så ville jeg tage dem

med ud i skoven og fortælle dem om anemonerne, men altså, jeg har ikke forstand på natur. Jeg har forstand på musik og jeg elsker musik, så for mig er musik...hvad skal man sige, det har altid fyldt så meget i mig, og det er derfor det er det, jeg vil give videre. Det må vel være sådan, at det, der betyder allermost for en, det skal man give videre til børn. Og i og med at musikken betyder så meget, så synes jeg, det er fantastisk at vise børnene, at den er der. Også fordi jeg synes, vi har en forpligtelse både som voksne og som forældre og som mediepersoner til at vise børnene, hvad der findes i den her verden. De vokser jo op nysgerrige og åbne for hvad som helst, og hvis de kun skal forholde sig til mainstreamkulturen så tror de jo ikke, at der findes andet end MGP. Og det gør der jo, skulle man lige hilse at sige.

Lene: Når du selv skriver sange, hvilke elementer lægger du så vægt på – her tænker jeg både musikalsk og tekstmæssigt? Hvordan griber du det an?

Sigurd: Altså "Bjørnetimerne" er jo altid lavet på den måde, at jeg har et tema, for det er meget vigtigt for mig, at man ved, hvad det handler om. Det er fordi nogle gange, når der er Disney Sjøv, så spørger mine børn: "Hvad handler det om?". Og så sidder de og kigger, og så fiser der nogle gule nogle efter nogle røde nogle og så siger de, at de ved ikke, hvad det handler om. Så tænker jeg, at det kan simpelthen ikke nytte noget. Vi er nødt til at vide, hvad det handler om. Vi må starte et sted, og der findes utroligt meget børne-tv, der ikke handler om noget. Det tror man ikke, men det gør der. Eller hvor handlingen er så tynd så tynd så tynd.

Så jeg har tænkt meget at mine programmer, der skal man ikke være i tvivl om, hvad det handler om. Men til gengæld kan emnet godt være katte eller køer eller heste eller strømper. Det kan være hvad som helst, fordi man kan sådan set få noget ud af.... Altså en gang tænkte jeg: kan det lade sig gøre at lave en "Bjørnetime" om strømper, det vil jeg prøve. Og det gjorde jeg. Altså man kan jo lave sokketeater, hvor de får små øjne på, og man laver teater ud af det, og man kan gå ind på en fabrik og se hvordan, de laves og man kan lave en sang om sokker, og man kan have nogle sjove figurer, der har strømper på og sokker på og der er julesokker... Hvad kan man sige, verden er jo åben. For mig er det altså sådan, at hvis man først ved og har defineret, hvad emnet er, jamen så er det sådan set bare at fylde på med fantasien. Alt hvad man kan. Hvad var det nu du spurgte om?

Lene: Jeg spurgte om, når du skriver sange, hvad du så vægtlægger.

Sigurd: Nå ja, og så er det klart, så tænker jeg, hvordan kan jeg nu lave en sang. På den måde er det meget funktionsorienteret. Hvordan kan jeg finde på en sang, som har noget at gøre med strømper. Eller hvordan kan jeg finde på en sang, som har noget at gøre med katte. Eller noget at gøre med køer.

Lene: Så først temaet?

Sigurd: Ja, først temaet. Jeg skriver som regel alle mine ting i toget, fordi det er det eneste sted, jeg har fred. Derhjemme der er altid nogen, der ringer og kommer og forstyrrer og så videre. I toget der slukker jeg min telefon og så sætter jeg mig ind i hvileafdelingen, og så sidder jeg og skriver.

Lene: Og det er så teksterne, eller også musikken?

Sigurd: Også musikken. Den har jeg i hovedet. Og så har jeg sådan et notationssystem, så sidder jeg og skriver noder ned, og så ved jeg, hvordan sangene er.

Lene: Lægger du vægt på enkelthed – eller kan du sætte nogle ord på, hvad der kommer ud af dig?

Sigurd: Nej, jeg vil tværtimod sige, at jeg prøver faktisk nogen gange på, at de ikke skal være alt for enkle. For i virkeligheden kommer der tit sådan nogle la-la-la-la-la (nynner en meget enkel melodi), sådan nogle meget simple, hvor jeg synes arhh...

Lene: Der er også tritonusspring og lidt af hvert i dine sange...

Sigurd: Ja, og det er jo så fordi, at jeg synes, det er...det behøver ikke være ”Oles nye automobil” det hele, altså de skal jo også have en fed bossa, og de skal lære en god jazzmelodi at kende og... Altså, jeg har da lyst til at udfordre mit publikum, og så har vi de gode trygge sange. I virkeligheden tænker jeg på den måde, at der er nogle basisting, fx ”Bjørnen Bjørn er en bjørn”, sådan nogle helt simple nogle som alle kan forstå og som man ikke kan gå fejl af, om man så må sige. Og når man så har ligesom inviteret

børnene indenfor og de føler sig trygge ved det, jamen så kan man ligesom sige, nu kommer der så også en sang, hvor der er et tritonusspring. Og det kan godt være, at man ikke lige kan synge den, men det skal ikke være sådan, at når de har beskæftiget sig med mig, så er det hele bare sødsuppe. Der skal også være nogle ting med lidt bid i og hvor man udfordrer både harmonisk og melodisk. Så ja, det tænker jeg meget på.

Lene: Og tekster...det skal bare være noget, der fanger dem?

Sigurd: De skal være sjove, og der må gerne være noget indhold i dem. Men først og fremmest synes jeg, de skal være catchy. Altså jeg prøver hele tiden på at skrive nogle nye Povl Kjøller melodier, for jeg synes, det han har lavet, det er så fedt. Og så tænker jeg, at nu har jeg lavet en cykelsang, men hans den er nu alligevel bedre. Så på den måde er han ligesom mesteren, altså han har lavet nogle perler af nogle sange, og det har jeg måske også efterhånden, men altså det er helt klart, at jeg er ligesom gået efter ham. Og så synes jeg, at så skal der også være et rap-nummer og en fed bossa og et reggae-nummer...

Lene: Men bredt...?

Sigurd: Ja, der er jeg måske stilistisk bredere end han var.

Lene: I mit speciale beskæftiger jeg mig også med, hvilken indflydelse forældre har på børns musikalske udvikling. Jeg kunne godt tænke mig at høre, om du tænker forældrene ind i det, både når du laver musik og programmer og hvordan?

Sigurd: Jamen, det gør jeg helt sikkert, fordi mål nummer ét det er at få børnene til at se programmerne. Mål nummer to det er at forstyrre forældrene så meget i madlavningen, at de skruer ned og sætter sig hen og ser sammen med børnene. Og det ved jeg, det lykkes tit, fordi... Altså fx et trick som det med rejsegrammofonen, det er jo super fedt, fordi når man så spiller C.V. Jørgensen eller et eller andet, så siger de "Arj, det kan vi også huske". På den måde er det jo fedt. Altså der er engang en journalist, der har kaldt det generationsskiftefjernsyn, "Sigurds Bjørnetime". Du kan faktisk prøve og se, om du kan finde den artikel på nettet. Det er en meget flot analyse af mit program. Det er altså fem år siden, så jeg ved ikke, om man kan finde den, men prøv at søg på

generationsskifte fjernsyn. Hvis du kan finde det, så er den der. Men altså, han fortæller om det der med, at det musik som forældrene har i deres reoler, i deres grammofonpladesamling måske i kælderen, jamen det appellerer jo til børnene i dobbelt potens, fordi for det første er det sikkert god musik, for det andet så har det det plus, at forældrene siger ”hey, det har jeg hørt”, og pludselig bringer det så børn og forældre sammen. Så jeg tænker jo, at hvis det kan lykkes mig at lave noget fjernsyn, som forældrene også tænder på – og det er jo derfor jeg også musikalsk er ambitiøs, kan man sige, altså mine sange de skal være så fede og det skal lyde så godt, at forældrene også har lyst til at se det.

Lene: Hvorfor er det, du gerne vil have fat i forældrene? Fordi de selv får en god oplevelse eller...?

Sigurd: Ja, for at give børnene noget sammen med deres forældre, fordi forældrene har jo – det har vi også altså – for travlt så det hele tiden handler om, at nu må børnene lige klare sig selv og gud, nu er der børne fjernsyn og så kan de lige sidde og se det, mens jeg lige gør det her. Men altså jo mere tid børnene har med deres forældre jo bedre.

Lene: Og det er fællesoplevelsen...?

Sigurd: Ja.

Lene: Så når du laver det med pladerne, så er det både pga. forældrene men også fordi du synes, at børnene også skal høre lidt forskelligt. Eller er det primært forældrene? Er det et ”forældre-trick”?

Sigurd: Nej, det er begge dele, vil jeg sige. Altså min oprindelige idé med det, det var sådan set, at jeg ville gerne.... Nej men, mange ting er jo også opstået ubevidst, jeg har jo ikke tænkt, hvordan kunne jeg finde på noget som børnene kan hygge sig med med deres forældre, det har jeg ikke. Tingene er opstået på en eller anden måde, og så har det bare vist sig. På den måde har jeg bare måske ubevidst ramt nogle ting, altså jeg har aldrig nogensinde i mit liv lavet noget, som har ramt så meget plet som ”Sigurds Bjørnetime”. Det rammer bare plet. Jeg har prøvet at skifte elementerne ud og hver eneste gang, jeg prøver at skifte noget ud, så er det blevet ringere. Altså det skal bare

være sådan. ”Sigurds Bjørnetime” skal bare være, som det er. Det er en tryk ramme og alle kan forstå det, og der er et lille teater, som man åbner for i starten, og så åbner man ind til verden hvor alt kan ske, og når så det er færdigt, så lukker man igen. Og hvem der bor derude bagved og hvad de laver, når vi ikke kigger ind, det ved vi ikke noget om. Og det er børnenes fantasi, vi åbner ind til, hele børnenes verden, den er inde i det der teater. Og så lukker vi ned igen og siger ”tak for i dag, vi ses igen næste gang”. Det er jo en fed ting.

Men jeg har ikke sådan tænkt den analyse fra starten, jeg har bare tænkt: Det er da sjovt med nogle dukker, så kunne man have et lille teater... Hvad skal man sige, jeg har ikke gennemtænkt det så meget, men det har bare vist sig at det er en ramme, som virkelig, virkelig er fed. Og det der med rejsegrammofonen har så den der forældremagnetisme, men det har ikke været tænkt sådan. Det har bare været tænkt som ”gud, jeg kunne spille gamle plader”, og det kunne da være sjovt, for jeg har en masse gamle plader. Og så kunne man finde på et eller andet dukkespil til dem. Og så viser det sig bare efterfølgende, nå jamen altså det har en fed effekt, fordi børnene bliver præsenteret for en masse musik, og forældrene siger ”æj, nu spiller han det...”. Jeg har jo også spillet Kraftwerk og Rod Stewart og techno-pop og alt muligt mystisk, heavy og russisk rock.... Og det er jo det fede ved det, fordi der kan man jo vise en masse forskelligt musik.

Lene: Du siger, at det virker med ”Bjørnetimen”. Er det seertallet du ser det på, eller får du meget respons?

Sigurd: Jamen, det er begge dele. Altså, jeg har jo oplevet masser af respons, og jeg har jo hver eneste gang jeg optræder et sted... jamen så er der udsolgt alle steder og man kan fornemme, at børnene synes, det er fantastisk. Og forældrene kommer og siger: ”Tak for nogle gode programmer” og ”Aj, hvor er det godt, det du laver”. Så tænker jeg wauw. Det går lige i hjertet, og så tænker jeg, altså kan jeg bare ikke ønske mig mere. Det er en vidunderlig ting at få den slags tilbagemeldinger hele tiden. Og så skriver børnene til mig, og forældre skriver til mig. Altså, det jeg har fået mest ros for, det er de programmer med symfoniorkesteret. Men det er selvfølgelig også ambitiøst på en anden måde at vise klassisk musik for børn. Jeg har modtaget seks priser og alverdens hædersbevisning pga. det, fordi man synes, aj hvor er det godt, at der er nogen, der viser klassisk musik for børn. Men jeg synes, i virkeligheden fortjener ”Bjørnetimen” også

en masse skulderklap og cadeau, men det har den ikke fået, altså jeg har ikke fået en eneste pris for "Bjørnetimen". Sådan set. Men det er jo også ok. Det har jeg bare ikke, men altså jeg har fået en anden pris kan man sige. Jeg har fået den.... Altså pris er det ikke men... skulderklap, at den har været på nu i 10 år. Og vi har fået lov til at lave 110 af dem, og de bliver ved med at sende dem. Og folk kan ikke finde rede i, om det er gamle eller nye programmer, og det siger jo noget om, at kvaliteten har altid været høj. Det har altid været gode programmer. Det ved jeg godt, at det må man altså ikke sige i jantelovsland, men det har de altså. Og de kan blive ved med at sende.

Jeg vil til enhver tid kunne stille mig op og forsvare enhver sekvens i ethvert program, altså også både ud fra pædagogiske og læringsmæssige synspunkter, fordi alt har været gennemdiskuteret. Der er ikke noget med, nå men så gør vi lige...nå men det var meget sjovt...og så videre til næste. Det har vi aldrig gjort. Vi har altid taget diskussionerne. Nu havde vi en i den nye serie her om mor og far, hvor man går ind og siger...jeg havde lavet en sang med "hvis jeg skal have trukket perler på min snor, så spørger jeg min mor. Hvis jeg skal have gjort min cykel klar, så spørger jeg min far". Så kommer de der folk jo og siger, er det nu ikke meget kønsrollefastholdende, at det er moren, der skal trække perler på en snor og faren, der skal lave cyklen. Så har vi en diskussion om det, og så skriver jeg sangene om indtil alle er tilfredse. Og det vil sige, at der er ikke nogen tilfældigheder i det. Det er simpelthen fuldstændig gennemarbejdet fra ende til anden. Men opstod som en tilfældighed.

Lene: Så tingene opstår tit som en tilfældighed, som en leg for dig mere end en læringsmæssig strategi, du vil nå frem til. Altså har du en pædagogisk strategi, eller kommer den mere tilfældigt efterhånden?

Sigurd: Nej, altså man kan sige, at når jeg laver en serie – jeg laver dem altid i syv ad gangen – så har jeg sådan at i løbet af en serie, må der godt være nogle forskellige programmer, som har forskellig type energi. Der må gerne være et fjolleprogram, som sådan grundlæggende bare er fjollet. Så må der gerne være et dyreprogram og i det program skal man lære noget om det dyr, det nu handler om, men man skal sandelig også have lov til bare at nyde det dyr og have en masse sange, der handler om det dyr. Så må der gerne være et, der har en eller anden form for etisk eller medmenneskeligt tema, som fx hvem bestemmer, eller hvad må man og hvad må man ikke. Eller sådan nogle ting, der sætter nogle overvejelser i gang. Så må der gerne være et program, hvor

der kommer en gæst. Og på den måde prøver jeg sådan at have forskellige farver på paletten. Men hvis alle programmerne handlede om etiske overvejelser med hvad må man og hvad må man ikke eller hvornår skal man huske at sige undskyld, så ville det blive forførdeligt. Og hvis alle programmerne handlede om tøjdyr, så ville det også.... Jeg tror det der mix er meget, meget godt, og der ved jeg, når jeg når til det program, hvor jeg siger ok, det her er det program, hvor vi ligesom skal afklare nogle ting om, hvordan vi opfører os overfor hinanden, så ved jeg fra starten at de ting, vil jeg have skrevet ind. Og det vil sige, at så tænker jeg, at jeg må opbygge en konflikt. Det kan være det er den Grå Elefant, der måske er enormt egoistisk. Og der skal vi inden programmet er slut, have overbevist den Grå Elefant om, at det nytter ikke noget i et fællesskab at være egoistisk. For nu fx at sige det. Og så begynder jeg at finde ud af, hvordan den så konkret kan være egoistisk. Så der kommer så al humoren ind i det. Et eller andet sjovt, hvor den går hen og tager nogle point fra den anden i en quiz eller hvad det er. Så på den måde ja. Og så er der andre programmer, hvor jeg tænker, det her program, der er det ikke meningen at barnet skal overveje en masse ting. Der skal de sætte sig ned og suge til sig, men der skal under alle omstændigheder være noget læring. Der skal ikke være en eneste "Bjørnetime", hvor man ikke kan sige, at man i hvert fald har lært et eller andet. Og det kan så fx bare være, hvis det handler om køer, at den har fire maver, spiser græs og tygger drøv, og den har et yver, og det giver mælk. Det kan godt være, at det bare er det, man lærer, men så har man dog lært det.

Lene: Bare de lærer et eller andet, og det behøver ikke nødvendigvis være musik?

Sigurd: Nej, det behøver det bestemt ikke. Altså "Bjørnetimen" er sådan set ikke et musikformidlende program. Altså musikken er mere et middel end den er et mål. Hvor man kan sige at symfoni- og bigbandprogrammerne, der er musikken substansen i programmerne, der handler det om at krybe ind i musikken og sige, hvad er en rytme, hvad er en bas, når den spiller puls, hvordan får man lyd ud af en trompet... Det er jo ikke "Bjørnetimens" mål. "Bjørnetimen" er meget mere alment og er ligesom et hyggeligt program med noget substans, men sandelig også et musikprogram, fordi jeg spiller masser af musik, men det er mere en udtryksmåde end det er målet, kan man sige.

Lene: Du fortalte mig i telefonen, at det har været "learning by doing" for dig, og jeg

tænker, at det vel betyder, at du som udgangspunkt er praktiker. Brænder du for, at børn også skal blive praktikere selv?

Sigurd: Altså jeg brænder for at inspirere børn, men jeg skal ikke gøre mig til dommer over, hvem der skal gøre hvad. Men selvfølgelig vil jeg gerne vise børn, at de kan ting. Og derfor synes jeg, at det der med fx at klippe i en mælkekarton og få den til at blive til noget, det synes jeg, er fedt. Og det er ikke fordi jeg er sådan 70'er-agtig og synes at alt skal bare laves ud af skrald eller sådan noget, men altså... Men jeg synes det bliver fedt at vise børn, du kan selv... Du behøver ikke have en eller anden playmobilborg til 899 kroner, du kan selv bygge en.

Fordi altså, nogle gange hvis mine børn får et eller andet stykke Lego og de bliver helt vilde, jeg ved det har kostet meget, til fødselsdag eller jul, så bygger de det op og så er den glæde sådan set slut. Så var det det. Mange af de klodser er jo specialiserede efterhånden. Jeg var jo selv Lego-freak, da jeg var barn, elskede det der med, at man kunne bygge alt ud af Lego. Men nu er mange af klodserne specialiserede. Det handler om at bygge dem op efter opskriften. Hvis så der kommer nogen af de små og ødelægger og fjerner nogle af klodserne, så kan de ikke bygge den mere, så er den pludselig værdiløs. Så er man nødt til at gå hen og købe en ny og det er selvfølgelig godt for Lego, men det er ikke godt for fantasien, fordi det gode for fantasien det er sådan set den gode gamle Legoklods, hvor man bygger tingene op og alt kan byttes rundt og du kan få hvad som helst ud af de samme klodser. Det er det, jeg synes er idéen med Lego og som jeg godt ved, de er nødt til at gå væk fra, fordi ellers så køber folk ikke nok Lego, så deres business hænger sammen.

Men nu er min mission ikke at få Legos økonomi til at virke, min mission er at tale om børns fantasi og de har altså bedre af de der basisklodser, hvor man kan sige, at med en masse klodser i forskellige farver, der kan du bygge hvad som helst eller med et klaver med en masse toner, der kan du spille hvad som helst. Eller med en mælkekarton og noget papir og en saks og noget lim og klister, der kan du lave hvad som helst. Du kan bygge en bil, et hus, et skib, et træ, en brandstation, et parkeringsanlæg. Hvad som helst. Og der kan jeg godt lide at inspirere børn til at blive praktikere, hvis det er det, du spørger om. Altså det at vise, at du kan godt. Børn skal indgydes selvtillid. Du kan en masse ting har i verden. Og det prøver jeg at sige.

Jeg har lige lavet et program, som blev sendt for nogle uger siden, om at synge, altså hvor budskabet er: alle kan synge. Du kan synge. Det kan godt være, at I ikke

synger hjemme ved dig og det gør man jo ikke ret mange steder. Det siger jeg ikke lige ud. Men altså det ligger bare i det... Alle kan synge, og der er kor alle steder, i skoler, i kirker, altså alverdens steder er der kor, så alle kan synge, og alle kan komme ind og synge. Og så havde vi et kor i studiet, der sang, og jeg snakkede med dirigenten og prøvede at vise... Og der er et helt klart pædagogisk mål, som er: det her skal være sjovt. Og det kan godt være, at det kor så ønsker at vise nogle flotte ting, de kan udtrykke, men det ønsker jeg mig ikke. Det jeg ønsker mig er, at man skal kunne se de der børn har det skide skægt med at synge. Fordi jeg vil have, at Emil der sidder og ser det hjemme, siger ”jeg vil også synge i kor”. Det er det, jeg vil opnå der.

Lene: Og når du gerne vil have, at han sidder derhjemme og siger. ”jeg vil også gerne synge i kor”, så er det fordi det er sjovt?

Sigurd: Ja. Og fordi det giver en masse fællesskab og fordi jeg tror på at musik kan bringe en masse positivt med sig.

Lene: Hvordan kom det klassiske ind i billedet for dig med symfoniorkesteret? Hvorfor begyndte du at beskæftige dig med klassisk musik på den måde?

Sigurd: Det var en forespørgsel fra deres side, fordi de ville gerne... de havde faktisk gået og ledt efter en person til at begynde at synliggøre det noget mere overfor børn og da de så så, at jeg havde så meget gang i den med ”Bjørnetime”, så spurgte de sådan set om de kunne komme med i ”Sigurds Bjørnetime” på en eller anden måde. Og så tænkte jeg, at det her det er for stort til, at de bare skal være et indslag. De skal være sin egen

tv-serie. Og så foreslog jeg, at vi lavede vores egen tv-serie. Det sagde de ja til – altså DR – og så kontaktede jeg min gode ven Nikolaj, som kommer her om et øjeblik, for at lave det sammen med ham, for han er min gamle studiekammerat fra Århus Universitet, og han er sådan meget akademiker inden for musik, kan man sige. Vi har læst Musikvidenskab begge to. Altså han er også praktiker og jeg er også akademiker, men som udgangspunkt er det ham, der er akademikeren og mig, der er praktiker. Og der kan man sige, at der kører vi rigtig godt sammen, fordi jeg havde masser af erfaring på det tidspunkt med at lave ”Sigurds Bjørnetime”, og han har en masse pædagogisk erfaring som gymnasielærer i at undervise i musik. Hvis du vil kan du også spørge ham om noget, når han kommer, hvis du har nogle spørgsmål til ham. Men ellers kan du få hans nummer eller mail. Men han har i hvert fald gået meget ind i det pædagogiske – og det har jeg også – omkring det der med hvor meget kan vi forvente, at små børn kan lære omkring musik.

Giver det mening at begynde at snakke om, hvad er et accelerando, som betyder at musikken begynder at gå hurtigere og hurtigere. Giver det mening at begynde at snakke om det. Ja, det kan det jo godt. Man kan godt sige: hør, musikken går hurtigere og hurtigere. Det kan man godt sige. Og så kan man også sige: det hedder et accelerando, men man kan også lade være, fordi hvad skal børnene bruge det til. Men kan lige så godt sige Vladivostok eller kommunalbestyrelse. Altså det er nogle ord der bare fiser hen over hovederne på dem, men på den anden side nej, fordi så sidder de måske og ser det sammen med de voksne og så var der lige en godbid til dem. Det er det, vi kalder bonusinfo. Altså når man sidder og ser et program, at der lige er noget bonusinfo.

Fordi med alle de programmer, vi har lavet, der er der blevet lavet det, der hedder ”PIP”-undersøgelser. PIP betyder Picture In Picture. Der går man ud i en børnehave. Så viser man et program og hvad børnene ikke ved, det er, at man videofilmer dem, mens de sidder og ser det. Så bagefter sidder man og ser et helt billede med alle børnene og så ser man lige programmet i en lille firkant, det er derfor det hedder Picture In Picture. Og der kan du se, hvornår er de koncentreret, hvornår sidder de meget koncentreret og lytter og hvornår bliver de adspredt, hvornår begynder de at sidde og skubbe til hinanden, eller... hvornår kommenterer de noget, hvornår griner de. Og der kan du simpelthen... det er en super måde at finde ud af, hvad virker og hvad virker ikke. Og det er altså en måde B&U har brugt i lang, lang tid til at evaluere deres programmer. Og det har vi også med vores symfoniprogrammer fundet ud af, hvornår er

de på, hvornår er de ikke. Hvornår står de af.

Lene: Så det er faktisk mest igennem observation at I tænker, hvornår står de af og på...

Sigurd: Ja, dels er det det, og dels så har B&U også i mange år haft det, der hedder efterkritik, hvor man skiftes til at lave efterkritik på hinandens programmer. Dvs. jeg har fx lavet efterkritik på et tidspunkt af "Bamse og Kylling" og nogle andre har lavet på "Sigurds Bjørnetime" og så lærer man jo af hinanden, hvor man siger: Jeg forstår ikke rigtig din dramaturgiske opbygning i det der, der er der, men det der, det er til gengæld rigtig godt og det er det fordi sådan og sådan og sådan. Så ligesom du sidder måske og analyserer mine programmer, så analyserer vi også hinandens programmer. For hele tiden at lære, hvad der bliver bedre. Og der er en af de piger, som har givet os efterkritik nogle gange, Ulla Hæstrup, hun har gået meget på det der med bonusinfo. Hun synes, det er godt, at der hele tiden kommer bonusinfo.

Altså, hun har faktisk kritiseret "Bjørnetimen" for at være sådan lidt vaskebrætsagtig. Altså hun synes, det er ligesom ridser på et vaskebræt, at så er der den sekvens, så er der den, så er der den, så er der den... så er det slut. Altså hvor hun savner sådan en ovenoverliggende dramaturgisk bue fra start til slut. Og det er jeg bare ikke enig med hende i, for jeg mener, at små børn godt kan forholde sig til, at i dag handler det om en ko. Og så kommer der en sang om en ko. Og så er vi ude og besøge en ko, og så er der en sketch om en ko og så er der spidsnæserne, der skal passe en ko og så er der til sidst en godnatsang, hvor der også kommer en ko. Det tror jeg, børnene kan få en masse ud af også uden der er den der overordnede dramaturgi. Men det betyder ikke, at jeg ikke har ladet mig inspirere af det, fordi jeg synes bestemt også, at det er godt, hvis den Grå Elefant ter sig åndssvagt i starten og den bliver drillet nogle gange undervejs og så ender konflikten med at blive løst til sidst. Så har man den der overordnede dramaturgiske bue, som jeg også synes, er meget, meget flot. Så jeg lærer jo hele tiden hver gang nogen giver mig efterkritik, eller vi laver de der Picture In Picture undersøgelser.

Men det var bare angående det med bonusinfo, det går hun meget op i, der skal være de der små dryp af bonusinfo, også til de voksne. Og det har jeg da taget meget til mig og tænkt, at jeg vil da gerne have, at der er en lille godbid til de voksne hvert andet minut eller hvert tredje minut hele programmet igennem. Måske en lille kommentar med humoristiske undertoner, som børnene måske ikke forstår. Men det kan man

sagtens diskutere, om det skal være der eller ej. Jeg har altid syntes, at det er sjovt at have de voksne med på sidelinjen, når jeg sidder og skriver noget. Altså måske at der en der gør én en bjørnetjeneste og det ved børnene jo ikke hvad er, men det er jo sjovt hvis Bjørnen Bjørn gør nogen en bjørnetjeneste, fordi det er en leg med sproget. Man kan godt sige, hvad skal børnene bruge det til? De kan ikke bruge det til noget, men for de voksne er det sjovt. Det er der nogle der mener, det skal man ikke, men jeg synes, det er godt hele tiden at have de voksne med og live bruger jeg det endnu mere. Altså der kommer jeg decideret med kommentarer kun til de voksne, som børnene ikke lige kan bruge til noget. Det gør jeg ikke i programmerne. I programmerne der sørger jeg altid for, at børnene også skal kunne bruge det hele til noget.

Lene: Men mht. liveshows, hvor du siger at du taler lidt mere til voksne også...

Forældrene ville jo få nok ud af at børnene havde glædet sig over musikken. Hvad er det, der gør, at det er vigtigt for dig at få forældrene med på dén måde, når de kunne komme med på andre måder? Er det entertaineren?

Sigurd: Ja, det er det da. Jeg synes da, det er fedt at kunne give noget til alle. Det synes jeg. Og som sagt, som jeg også sagde før, så synes jeg, at hvis de kan få en oplevelse sammen, så er det jo endnu stærkere det, der er kommet ud af det.

Lene: Nu springer jeg lige tilbage til den klassiske musik. Hvorfor er den klassiske musik vigtig også for børn?

Sigurd: Fordi den repræsenterer følelser. Fordi der i klassisk musik er følelser som i nærmest ikke nogen anden musik. Altså klassisk musik rummer forelskelse og vrede og had og jalousi og livsglæde og... alle menneskelige følelser. Og det gør børn også. Børn rummer også alle de følelser, ligeså meget som vi gør. De er bare ikke sprogligt bevidste om det på samme måde. Og det betyder, at den klassiske musik kan godt bruges som en klangbund for dem for at fortælle om...altså en måde børnene kan bruge klassisk musik til at forstå deres egne følelser, hvis man skal sige det på den måde. Plus at klassisk musik kan bringe ro til børn og jeg ved, at når man spiller klassisk musik i en børnehave, så falder der ro på dem på en helt anden måde, end hvis der kører utz-utz-utz (beat). Så derfor tror jeg, at man kan utrolig meget med klassisk musik, og jeg tror også, at vi kan gøre børnene en tjeneste på sigt ved at de har mødt den klassiske musik i deres

barndom, selvom de måske umiddelbart synes, det er mærkeligt eller abstrakt eller svært tilgængeligt, så bliver det mindre mystisk senere hen i tilværelsen, når de har mødt den som børn.

Lene: Jeg beskæftiger mig noget med den musikalske udvikling hos børn, og derfor er det også interessant for mig at høre, om du tænker en bestemt aldersgruppe? Hvad er målgruppen mere specifikt for "Bjørnetimen" og tænker du over den musikalske udvikling?

Sigurd: Ja, helt sikkert. Altså målgruppen... Altså, man kan sige, da jeg lavede min demo oprindeligt, da vidste jeg jo ikke noget om målgrupper, så der lavede jeg bare, hvad jeg syntes, var sjovt. Og så sagde de: Jamen, du er nødt til at finde ud af målgruppen, og vi vil gerne lave noget for de små, og de små det hedder 3-6 år. Og der er den der med at lave mad, der koger over og ryger eller gå ud for rødt, altså det duer ikke til de små. Det er mere ungdoms-tv, der kan begynde at synes, det er skægt eller for de store børn måske. Så "Bjørnetimens" primære målgruppe har altid været 3-6, altså børnehavebørn for nu at sige det firkantet. Hvorimens med symfoniorkesteret der hævdede vi målgruppen lidt, fordi vi vidste godt, at en 3-årig har måske svært ved at forholde sig til de der musikalske ting. Men omvendt har det ikke været vores mening... fordi B&U har altid arbejdet med små, det er 3-6, store børn det er 7-11 eller 7-10 og de unge det er så 11-12 til 17. Det er de tre grupper, de arbejder med, små børn, store børn og unge. Og jeg har altid arbejdet for små børn. Det er altid det, jeg har syntes, har været det sjoveste.

Jeg har ikke særlig meget forstand på store børn. Nu er jeg godt nok selv ved at have nogle store børn, så nu kunne jeg sikkert godt lave noget for de store, men nu har jeg det "brand" efterhånden, at jeg er en, der laver noget for de små, og der er bamser og bjørne med i mine programmer, og derfor så holder jeg mig fast til at lave noget for de små, for jeg elsker også den målgruppe og synes, det er virkelig skægt. Altså deres humor og deres musikalitet. Og så tror jeg på, at de mindre... altså, jo mindre børn, dybest set tror jeg, jo færre fordomme, fordi i hvert fald på et eller andet tidspunkt når de begynder at blive større børn, så begynder de at sige: "Jeg hører i hvert fald ikke det", "jeg synes Gavin DeGraw er fed" – nå ok. Hvorimens hvis man siger, "jeg hører "Sigurds bjørnetime"" – "Aj, er du ikke vokset fra det endnu?!", og det bliver sådan noget... man definerer sig selv ud fra, hvad man hører. Det er så skønt, at det er små

børn ikke nået til endnu. Hvis de bliver præsenteret for noget, så kan det være, det er fedt. Og der har jeg jo... der bruger jeg det der rollemodel til... jamen, jeg sidder der og er sådan en de synes, nå men Sigurd er sød og ham kan vi godt lide og ham tror vi på. Så hvis jeg siger, her er et symfoniorkester og det er fantastisk, så er psykologien jo, så tænker børn: "Nå, men så er det nok fantastisk. Sigurd synes, det er fantastisk og ham kan vi godt lide, så synes jeg nok også, at det er fantastisk." Og så har man jo allerede en masse goodwill. Så kan det jo godt være, at når de så har hørt det lidt... ah ok, jeg synes faktisk ikke, at det var fantastisk, men altså, så har man da prøvet i hvert fald.

I symfoniorkesteret der har vi også arbejdet med målgruppen. Der har vi så hævet den lidt og sagt 5-8, så vi har hævet det med to år sådan set. Men vi har stadigvæk også ønsket os, at de små skulle kunne være med. Derfor har vi en lille mus og en lille løve, eller jeg kan faktisk ikke huske, hvad er de der to... Mu og Sik på klaveret. Det er vist en chimpanse og en... jeg kan ikke huske det. Der er to dyr på klaveret. Og nede i kælderen er de der komponister, som er dukker, som er Bach og Beethoven og Mozart. Og i vores bigbandprogram der har vi en jazz-struds, og det er fordi vi ved, at tøjdyr det er noget, der tænder de små. Så vi samler de små op med tøjdyrene, men hvis vi så sørger for, at der er substans, så er der også noget til de større. Så altså, jeg prøver faktisk på hele tiden at brede mig så meget ud i mine programmer jeg kan og sige, der skal også være noget til de små, der skal også være noget til de større. Samtidig med at jeg ved godt, at man kan ikke favne alle. Selvfølgelig kan man ikke det.

Lene: Hvorfor har du egentlig valgt både at beskæftige dig med børn og voksne? Kunne du ikke lige så godt have specialiseret dig?

Sigurd: Jamen, det der med børnene det er jo kommet, som jeg fortalte dig, tilfældigt pga. "Sigurds Bjørnetime", og så har jeg bare syntes, at det var sjovt og så er jeg vokset videre med det. Men jeg kan ikke holde ud kun at spille for børn, fordi jeg synes, det er fantastisk at tage ud og spille Count Basie og Oscar Peterson og ligesom spille musik uden hele tiden at behøve at sige: "Nå, hvad synes du, Bjørnen Bjørn?". Altså, det holder mig levende som musiker, ligesom at have begge dele repræsenteret.

Men i forhold til børns udvikling der tror jeg nok, at jeg må sige, at jeg tror ikke, at jeg hører til dem, der siger, at som små kan de kun forstå en bestemt slags musik og efterhånden jo mere de udvikler sig jo sværere musik, kan de forstå. Jeg mener dybest

set, at de som ganske små kan forstå meget kompliceret musik. Og at man måske tværtimod bliver indskrænket hen ad vejen, altså fordi man ligesom, som jeg sagde til dig, begynder at definere sig selv ud fra, hvad man hører. Og så bliver man sådan mere mainstream-agtig og tænker, jeg hører MGP eller jeg hører det og det og det. Så jeg mener egentlig ikke, at de små børn kun kan høre meget simpel bossa og så efterhånden bliver de udviklet. Jeg tror på, at de mindste skal have den største kunst. Så på den måde tror jeg ikke på en musikalsk udvikling fra at man som små kun kan forstå noget, der er simpelt. Fordi i passende bidder, hvorfor skulle de ikke kunne høre heavyrock eller elektronmusik eller mystisk tolv-tone-avantgarde? Hvorfor skulle de ikke kunne høre det? Men selvfølgelig kan de ikke synge med på "la-la-la" (synger nogle svære spring), altså det kan de jo ikke, men altså der er ingen grund til at se ned, eller hvad skal man sige, tænke, at nu skal vi ned i børnehøjde, nu skal vi lave nogle sange nede på børnenes niveau.

Lene: De skal udfordres...

Sigurd: De skal udfordres. Fuldstændig. For hvis man udfordrer dem, så udfordrer man også sig selv. Og så længe man udfordrer sig selv, så er der også en chance for, at de føler sig udfordret og så er der en chance for, at man kan nå nogle visioner. Så jeg tænker det aldrig nogensinde som... selvfølgelig så tænker jeg det om et håndværk, men jeg tænker det sandelig også som hele tiden en vision at flytte grænser. Nu skal vi lave opera for børn som det næste, og opera er jo noget af det sværeste, fordi det er fyldt med fordomme. Men det har bigband jo også. Bigband er jo også fyldt med fordomme. I mit barndomshjem der blev der spillet meget klassisk musik, men bigbandmusik det var dog skrækkeligt. Mine forældre... det skulle bare slukkes for, for det larmede. Og det gør det jo også, men det betyder jo ikke, at det ikke er fedt. Man er bare nødt til at have en guide, så jeg er sådan set... oplever mig selv som børnenes guide ind i musikken.

Lene: Det er spændende det der med at være guide ind i musikken...

Sigurd: Ja, men det har jo noget at gøre med, at vi tager vores børn i hånden og fører dem med ind i noget, der er fedt. Det er jo ligesom, hvis Sebastian Klein tager os med ud i skoven og snakker om... eller Søren Ryge tager os med ud sin have... Altså, hvis man bare er god nok formidler... altså der er jo meget fokus på formidling i øjeblikket,

og altså min største force det er garanteret at være formidler. Jeg får formidlet noget stof der som er... og det er ikke min fortjeneste at stoffet er godt, det er ikke min fortjeneste, at symfoniorkesteret er fantastisk, det *er* fantastisk, men det er svært tilgængeligt og det er meget abstrakt, og de spiller i lang tid, og der er mange ting, man kan anholde det for, som gør det bøvlet for børn. Der er jeg formidleren, jeg er den, sammen med Nikolaj i det tilfælde, der siger, jamen hvordan skal vi hjælpe børnene ind i det.

Jeg er en guide ligesom en, der viser rundt på et museum. Nogen på museet siger: "Hvad forestiller det?" eller "den der skulptur, hvad er det for en knold". Så kommer der en og siger: "Jamen det er den der har lavet det på den måde, han tænkte sådan og sådan, og han havde den der idé, og prøv at lægge mærke til den måde det og det...". Nå, gud ja, så kan man pludselig forstå det. Det er på den måde, jeg er børnenes guide, kan man sige. I "Bjørnetimen" der er jeg også guide..., men i musikprogrammerne, der er det helt hardcore ind i musikkens verden.

Bilag B - Bjørnetimer

I dette bilag er sekvenser med sang/musik understreget. Efter gennemgangen af hver Bjørnetime følger en udregning af hvor stor en del af tiden, der er musik. De første 25 sekunder medregnes ikke, da tegneseriefigurerne ikke på den måde er en del af selve Bjørnetimen.

B.1 Bjørnetimen om ”dyreunger” (1)

(vist på DR1 d. 6. april 2008 kl.17.30-18.00)

- 00.00-00.25: To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver.
- 00.25-00.45: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser på teateret, og man ser teateret, hvorpå der står ”Sigurds Bjørnetime”.
- 00.45-01.20: Slips med forskellige dyr og deres unger vises. Sigurd vælger slipset med kattekillinger.
- 01.20-02.17: ”Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime”, siger Sigurd. Sigurd fortæller, at Bjørnetimen skal handle om dyrenes unger. Nogle inde fra det lukkede teater giver lyd fra sig (lidt spænding opbygges). Teateret åbnes, ingen er at se.
- 02.17-03.03: Sang: ”Sigurds Bjørnetime”(se bilag D.1 for tekst og melodi). *Hvorfor-det-tøjdyrene* kommer frem i teateret. I sangen ”Sigurds Bjørnetime” synger Sigurd ”og rundt på alle hylderne er dyreungerne parat” (slår temaet fast endnu engang). Kameraet glider hen over hylderne.
- 03.03-03.56: Hvorfor-det-dyrene kommer frem i teateret og Sigurd snakker med dem om temaet dyreunger. Hvorfor-det-dyrene spørger hvorfor vi mennesker godt kan lide at få børn? Sigurd: ”Det er fordi vi godt kan li børn.” (Beskriver desuden børn med mange positive tillægsord).
- 03.56-05.59: Sang: ”Hej med jer jeg er en hund”. Sigurd præsenterer gennem sangen forskellige dyr og deres unger og stiller gennem sangen spørgsmål til seerne, f.eks. ”Hvad hedder andens unger” – han svarer selv: ”ællinger” (sangen visualiseres gennem tøjdyr i teateret)
- 05.59-08.35: Hvorfor-det-dyrene kommer tilbage i teateret. ”JINGLE” spilles på klaveret, hvorefter vi møder *Familien Finger* i teateret. Far Finger og Lille Finger leger en leg, hvor Lille Finger skal sige som et dyr og Far Finger skal efterligne dyreløden og lege dyrets unge. Far Finger driller Lille Finger: Lille Finger siger som et får, men Far Finger siger som en hundehvalp, derefter som en kattekillinger, men til sidst som et lam. ”JINGLE”.
- 08.35-11.08: Sigurd vil vise en film om dyreunger. Før vi ser filmen, kommer Hvorfor-det-dyrene ind i teateret og spørger ”Hvorfor-det?” Sigurd svarer: ”Fordi det er dejligt at se film med små dyreunger.” Vi ser en optagelse af rigtige dyreunger, mens Sigurd snakker om dyrene, spørger seerne hvad de forskellige dyr hedder osv.
- 11.08-11.37: Hvorfor-det-dyrene er tilbage i teateret. Bliver ved med at stille

- spørgsmål. Derfor synger Sigurd "Hvorfor-det-sangen":
- 11.37-15.09: Sang: "Hvorfor-det". I denne sang svarer Sigurd på en masse spørgsmål, som "Hvorfor-det-dyrene" stiller. Hvorfor-det-dyrene er en del af sangen, idet de synger "hvorfor det, hvorfor det". Ved spørgsmålet: "Hvorfor der bliver flere børn?", standser Sigurd sit klavermusik og gentager: "Hvorfor der bliver flere børn?". Han svarer selv: "Øhh...fordi de skulle have noget at spørge om" (Et spørgsmål de fleste forældre vil synes er humoristisk svar).
- 15.09-15.30: Sigurd fortæller, at han selv har været på tur med Bjørnen Bjørn og har set Bornholmerlam.
- 15.30-17.09: Sang: "Bjørn og Sigurds duet" (bilag D.2). Vi ser en videooptagelse fra Bornholm, hvor Sigurd og Bjørnen Bjørn besøger Bornholmerlam. Imens synges duetten, hvis tekst fortæller og forklarer hvad Bjørnen Bjørn og Sigurd laver hos landmanden.
- 17.09-17.25: Tilbage i studiet. Sigurd snakker med Bjørnen Bjørn.
- 17.25-18.08: Sang: "Bjørnen Bjørn er en Bjørn" (bilag D.3).
- 18.08-21.45: Rejsegrammofonen. Der spilles:
 18.35-19.41: Orkesteret Cash and Carrie: "Chip, Chip" (ser badeænder i teateret. Sigurd henvender sig særligt til 3-4-årige børn, som leger med ænder i badekaret)
 20.00-20.33: Grethe Mogensen og dragørnbørnene: "Mæh, siger det lille lam".
 21.00-21.45: Gnags: "Vilde kaniner" (1983)
- 21.45-26.02: Hvorfor-det-dyrene dukker op i teateret og spørger hvorfor de skal læse historie. "Fordi det er hyggeligt at høre historie", svarer Sigurd og dyrene forsvinder igen. I spidsnæsehistorien besøger Benny og Olga en bondegård. På bondegården bliver en masse dyreunger født.
- 26.02-26.26: "JINGLE". TV-avisen. Sigurd bruger i TV-avisen udtryk som "Stop the killing" og "Kalv det kærlighed". Der opstår stor forvirring i TV-avisen, fordi forskellige tøjdyr forstyrrer Sigurd.
- 26.26-27.54: Sigurd: "Åh nej, Bjørnen Bjørn falder altid i søvn, når der er TV-avis". Sigurd lukker for teateret, fordi Bjørnetimen er slut.
- 27.54-28.37: Sang: "Farvel, og ha' det godt"(bilag D.4)

Der er musik 730 sek/ 1692 sek = 43,1% af Bjørnetimen.

B.2 Bjørnetime om Bornholm (2)

(vist på DR1 d.13. april 2008 kl. 17.30-18.00)

- 00.00-00.25: To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver
- 00.25-00.42: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser, som står ovenpå teateret, og man ser teateret, hvorpå der står "Sigurds Bjørnetime".
- 00.42-01.12: Slips med forskellige ting fra Bornholm vises. Sigurd synger "Bornholm, Bornholm, Bornholm, hvilket slips skal jeg mon have på i dag (På melodien "Bornholm, Bornholm, Bornholm, du den dejligste ferie-ø"). Sigurd vælger slipset med en rundkirke på.
- 01.12-02.19: "Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime", siger Sigurd. En

dame med bornholmsk dialekt ringer ind til Sigurd (overraskelses moment). Hun snakker så meget, at det ikke er til at få et ord indført. Sigurd opfordrer herefter seerne til at vinke til Bjørnen Bjørn. Sigurd fortæller at Bjørnetimen skal handle om Bornholm (taler positivt om Bornholm). Åbner teateret.

- 02.19-02.59: Sang: ”Sigurds Bjørnetime” (bilag D.1). Temaet slås fast endnu engang, idet Sigurd i sangen synger ”og her på min reol er mit bornholmerkort parat” (kameraet føres hen på kortet)
- 02.59-03.55: Vi ser nærmere på kortet, mens Sigurd fortæller, hvad man kan på solskinsøen Bornholm. Han fortæller at man bl.a. kan se Hammershus, Løvehovederne (klipper), en rundkirke, Ekkodalen, glaspusteri og silderøgeri.
- 03.55- 04.15: *Hvorfor-det-dyrene* kommer frem i teateret. Tøjdyrene bliver bange for Bjørnen Bjørn.
- 04.15-05.31: Sang: ”Er du bange for en Bjørn”. Sigurd formidler gennem sangen, at Bjørnen Bjørn, hekse og trolde er af tøj og fortæller på den måde at disse ikke findes i virkeligheden, og at der derfor ikke er grund til at være bange for dem. Teksten er:

Er du bange for en bjørn,
tror du den kan spise børn?
Kan den tygge dig med sin skarpe tand?
Nej, det tror jeg ikke den kan.
For når bjørnen er af tøj,
kan den bedst li' bøf med løg,
eller pølser eller flæskesteg,
og så spiser den ikke dig.

Er du bange for en heks,
tror du den er fuld af tricks?
Kan den trylle dig om til saftvand?
Nej, det tror jeg ikke den kan.
For når heksen er af tøj,
kan den ikke tåle støj,
Og så laver du larm og stor ståhej,
og så løber den nok sin vej.

Er du bange for en trold
midt om natten klokken tolv.
Kan den lokke dig med til troldeland?
Nej det tror jeg ikke den kan.
For når trolden er af tøj,
bor den i en troldehøj.
Og så siger du bar' farvel med dig,
og så løber du hjem til mig.

- 05.31-06.21: Bornholmeren fra før ringer og snakker i et væk, så Sigurd ikke får et ord indført. Damen lægger pludselig på. Bjørnen Bjørn ved hvem hun er, men vil ikke afsløre det.
- 06.21-07.20: Ser på et Danmarkskort og får Bornholm placeret også i forhold til Sverige. Sigurd fortæller om Hammershus.
- 07.20-10.00: Sang: ”Jeg står her midt på Hammershus” (Hammershus-blues) Sigurd fortæller gennem sangen, at der i gamle dage kom svenskere forbi (visualisering gennem teateret).

- 10.00-10.30: Bornholmeren ringer. Sigurd kan stadig ikke få et ord indført.
 10.30-10.40: Sigurd begynder at fortælle om turen til Bornholm med Bjørnen Bjørn.
 10.40-11.11: Afbrydes af at telefonen ringer, og af at en anden Bornholmer, tante Skrap, som snakker som et vandfald, er i røret. Sigurd finder ud af at det tidligere var tante Skrup, der ringede.
 11.11-12.52: Sang: ”Bjørn og Sigurds duet” (bilag D.2). Sigurd og Bjørnen Bjørn besøger Rønne og ser desuden en rundkirke udefra, et silderøgeri og Hammershus. Sangen fortæller om disse steder:

Sigurd: Så kære Bjørn nu' vi på Bornholm.
 Bjørn: Hvad hedder byen der?
 Sigurd: Den hedder Rønne. Se den hvide kirke den er rigtig flot.
           Dyv, dyv, dyv, dyv, dyv, dyv.
 Bjørn: Hvad er så det?
 Sigurd: Det er en rundkirke, den er ret special fordi den er rund.
           Og sådan nogen har de her på Bornholm.

Bjørn: Sikke et mærkeligt hus og sikke en mærkelig skorsten.
 Sigurd: Det er fordi det et silderøgeri.
           Her kan du tro man kan få dejlig røget sild.
           Dyv, dyv, dejlig røget sild

Bjørn: Hov, wauw, sikke en borg, den er super sej.
 Sigurd: Det er Hammershus
 Bjørn: – lige noget for mig.
 Sigurd: Her kan vi lege, li'så meget vi vil.
           Kom Bjørn.

- 12.52-16.52: Sigurd laver Hammershus ud af en papkasse (nynner lidt fra Hammershus-blues, mens han kreerer og fortæller)
 16.52-17.12: Snakker til Bjørnen Bjørn om Bjørnegymnastik. Opfordrer seerne til at lave ”Bjørnegymnastik”
 17.12-18.38: Sang: ”Bjørnegymnastik”(bilag D.5). Bjørnen Bjørn og en kriger i teateret er også med. Sigurd spiller klaver og udfolder sig samtidig med kroppen.
 18.38-19.15: Sigurd begynder at introducere til det næste der skal ske, men afbrydes af tante Skrup. Han forklarer hende, at tante Skrap lige har ringet.
 19.15-22.21: Rejsegrammofonen:
           19.36-20.08: Fra Far til fire-filmen: ”Bornholm, Bornholm, Bornholm
           20.27-21.23: Peter Vest: ”Veras vinteren” (Sangen taler til voksne). Sigurd kommenterer sangen bagefter: ”Det var alligevel godt at Vera faktisk holdt fast i ham der om vinteren”.
           21.45-22.15: Kim& Hallo: ”Tre Bornholmer i en gummibåd”
 22.21- 25.51: Spidsnæsehistorie. Hvorfor-det-dyrene hører med på historien, som handler om at Benny og Olga er taget til Bornholm for at finde ud af, om der er trolde. De besøger Hammershus, en bondegård med Bornholmerlam, en rundkirke (idet lammene løber ind i kirken, fortæller Sigurd ”Her er ikke plads til jer, der er kun plads til Guds lam, Amen” (en kommentar til voksne). De besøger også et glaspusteri, et museum og sejler afsted i en fiskekutter.
 25.51-26.57: ”JINGLE”. TV-avisen. Sigurd siger bl.a.”Bornholm har fået sin egen præsident ved navn ”Røg Hurtig-sild. Præsidenten er blevet indsat i forbindelse med at kommunesammenlægning er afløst af en ny forfatningstraktat for Bornholm.” Sigurd bruger også ord som Georgien,

- Hviderusland, FNs hovedkvarter osv. Hvorfor-det-dyrene forstyrer Sigurd.
- 26.57-28.07: Sigurd: "Åh nej, Bjørnen Bjørn falder altid i søvn når der er TV-avis". Hvorfor-det-dyrene spørger "hvorfor". Telefonen ringer – tante Skrup og tante Skrup er begge i telefonen. Sigurd lukker teateret ned og samler kort op på Bjørnetimen.
- 28.07-28.47: Sang: "Farvel og ha' det godt" (bilag D.4)

Der er musik 638 sek/ 1702 sek = 37,5% af Bjørnetimen

B.3 Bjørnetimen om "at synge" (3)

(vist på DR1 d. 20. april 2008 kl. 17.30-18.00)

- 00.00-00.25: To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver.
- 00.25-00.43: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser på teateret, og man ser teateret, hvorpå der står "Sigurds Bjørnetime".
- 00.43-01.11: Slips med noder, trommer, tangenter mm. vises. Syngende vælger Sigurd slipset med noderne.
- 01.11-02.02: Sigurd synger "Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime" og fortæller syngende eller nærmere bestemt "reciterende" at Bjørnetimen skal handle om "at synge". Syngende opfordrer han seerne til at vinke til Bjørnen Bjørn. Teateret åbnes.
- 02.02- 02.38: Sang: "Sigurds Bjørnetime" (bilag D.1).
- 02.38-03.25: Vi ser på reolen, hvor bamser og bjørne synger, og temaet slås yderligere fast. Sigurd siger: "Det at synge er noget af det bedste i hele verden". *Hvorfor-det-dyrene* kommer frem i teateret og spørger: "Hvorfor det?". "Fordi man bliver så glad af at synge", svarer Sigurd. "Hvorfor det?". Sigurd: "Fordi man kan synge sammen. Det er en god måde at være sammen på. Alle kan synge sammen, både børn, voksne og tøjdyr."
- 03.25-06.48: Sang: "Hvorfor-det-sang"
- 06.48-11.17: Sigurd fortæller, at man kan bruge stemmen på mange forskellige måder. Der kommer en gæst i teateret. Det er Trine Gadeberg. Hun prøver at træne med *Hvorfor-det-dyrenes* stemmer. *Hvorfor-det-dyrene* er i starten lidt forsigtige, men pludselig kommer der toner ud af dem. Sigurd og Trine Gadeberg snakker sammen om mellemgulvet. Trine giver nogle eksempler på, hvordan man synger forskellige genrer. Hun bruger det billede, at man skal synge som en guitar når man synger *rock* og hun synger lidt af "Take me down to the Paradise City" (Guns N'Roses) (08.37-09.03). Hun forklarer, at man med en *vuggevis* skal synge mere blidt og luftigt – hun giver et eksempel ved at synge "Den lille Ole med paraplyen" (09.17-09.45). Dem der synger *opera* skal til gengæld have en "mikrofon" inde i maven, forklarer hun. Hun fortæller at operasangere synger mere som violiner eller fløjter og hun synger noget fra "Nattens dronning" (09.58-10.29). *Jazz* er mere en legeplads, forklarer hun, hvor man kan bruge en masse toner – *scatsang*. Sigurd og Gadeberg laver en scat-duet (10.38-11.02).
- 11.17-13.54: Sang: "Se, nu skal jeg fortælle dig om noget alle kan". Både Trine og

Sigurd synger sangen, som Sigurd spiller til. Teksten er:

”Se, nu skal jeg fortælle dig om noget alle kan,
for alle kan jo synge en sang.
Ja, alle dyr og mennesker i hele vores land,
så det er bare om at kom' i gang.
En hval den har sin egen sang, og den er helt speciel.
Hr. Olsen synger når han er i bad.
En fugl, en frø en nattergal og du kan synge med,
så bare syng for sangen gør dig glad

Så jeg si'r:
Syng syng syng, syng en dejlig sang
om aber og giraffer eller om en fiskestang.
Syng, syng, syng, syng så højt du kan
om blomster eller bamser eller om en rokketand.
Syng om en motorcykel eller om en ko.
Skidt vær' med teksten, bare sangen den er go'.
Sang kan sige mere end hundrede tusind' ord.
Lad os synge i verdens største kor.

Se, alle folk i verden, selv den største dovenprop,
sku' starte dagen med en sang, fordi
for hvis man nu var sur fordi man kom for tidligt op,
så hjalp det når man sang en melodi.
Og hvis folk i bussen skændtes, kunne chaufføren synge med,
imens han kørte afsted,
og sure folk på Randersvej som gik omkring og frøs,
blev glade ligeså snart de selv sang med.

Nogle synger ikke for de syn's at det er flovt,
men i virkeligheden er det sjovt.
Andre synes ikke deres stemme den er go',
men hvis man synger sammen, synger alle godt, det kan du tro.”

- 13.54-14.47: Sigurd gentager Trines tale om at i Jazz kan man synge efter hinanden. Sigurd forklarer at det er lidt ligesom et ekko. Videooptagelse med Sigurd og Bjørnen Bjørn i Ekkodalen vises:
- 14.47-16.26: Sang: ”Bjørn og Sigurds duet” (bilag D.2). Teksten fortæller om Ekkodalen og giver eksempler på, hvad et ekko er.
- 16.26-20.30: Rejsegrammofonen med forskellige sangere:
- 16.58-17.48: Tony Landy: Tenoren Tony Landy (klassisk sanger)
- 18.29-19.10: Mioara Lincan synger rumænsk folkemusik
- 19.31-20.18: Reaktion: Genbrugsbutikker (punkmusik)
- 20.30- 24.31: Besøg af DRs Spirekor (2 drenge og 16 piger!)
- 20.40-21.33: Spirekoret synger en sang: ”Spirekor”
- 22.07-23.09: Koret viser, hvordan man kan varme op, når man skal synge.
- 23.22-24.15: Spirekoret: ”Lige her hvor lyset bor”.
- 24.18-24.28: Spirekoret går ud, mens de synger ”Spirekor”.
- 24.31-24.52: Sigurd henvender sig til seerne og fortæller, at hvis man har lyst til at synge i kor, er der både kor på skoler, musikskoler og i mange kirker.
- 24.52-26.46: ”JINGLE”. Trine Gadeberg kommer ind i TV-avisen og insisterer på, at der

skal synges i TV-avisen, hvorfor Sigurd begynder at recitere. Sigurd og Trine Gadeberg indgår i en dialog (recitativ), hvor de synger om, hvorfor folk begynder at synge. Sangminister ”Tralalulalaj” der har indvendt at det er dyrt for samfundet at folk går rundt og synger, nævnes. Gadeberg formidler at det ikke passer: Nej, ”Livsglæde er godt for betalings balancen”. Der synges også om infrastrukturen og de kommunale budgetter. Det nævnes, at talerstolen i Folketinget kunne blive til ”syngestolen”.

26.46-27.28: Sigurd: ”Åhh nej, Bjørnen Bjørn falder altid i søvn når der er TV-avis”. Syngerbjørnetimen er slut. Sigurd opfordrer seerne til at synge idet han siger ”syng når du går tur, er i børnehave, vasker op, leger. Syng med din mor eller dine venner.”

27.28-28.03: Sang: ”Farvel og ha' det godt” (bilag D.4)

Der er musik 911 sek/ 1658 sek = 54,9% af Syngerbjørnetimen

B.4 Bjørnetimen om ”hjemmelavede ting” (4)

(vist på DR1 d. 27. april 2008 kl. 17.30-18.00)

- 00.00-00.25: To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver.
- 00.25-00.43: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser på teateret ,og man ser teateret, hvorpå der står ”Sigurds Bjørnetime”.
- 00.43-02.37: Ser Sigurd lave sit eget slips med spidsnæser på. Nynner, fløjter og snakker imens. Sigurd hænger slipset hen til de andre slips
- 02.37-03.16: Nu kan Bjørnetimen begynde. ”Hvaffor et slips skal jeg tage på idag”. Vi ser forskellige slips. Sigurd vælger det med spidsnæserne på.
- 03.16-03.45: ”Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime”. Bjørnetimen handler om hjemmelavede ting. Teateret åbnes. Sigurd fortæller at han selv har lavet teateret.
- 03.45-04.23: Sang: ”Sigurds Bjørnetime” (bilag D.1). I sangen synger Sigurd ”og rundt på alle hylderne er de hjemmelavede ting parat” (slår dermed temaet fast endnu engang). Kameraet glider hen over hylderne. Sigurd synger til sidst: ”For nu' det Sigurds hjemmelavede Bjørnetime”.
- 04.23-05.20: Vi ser nærmere på hylderne med de hjemmelavede ting.
- 05.20-07.25: Den *Grå Elefant* kommer frem i teateret. Sigurd laver en hjemmelavet guitar til den.
- 07.25-07.45: Sang: ”Det var en lørdag aften”. Sigurd synger med en luftig blød stemme.
- 07.45-07.52: Grå Elefant vil synge noget med gang i:
- 07.52-08.53: Sang: ”Den Grå Elefants sang” (bilag D.11).
- 08.53-09.09: Sigurd opfordrer til at lave ting ud af pap.
- 09.09-09.32: *Pilfingrene* dukker op i teateret. De har lavet en ny dans.
- 09.32-10.00: Sang: ”Pilfingerdans” (bilag D.6)
- 10.00-11.24: Sigurd forklarer hvordan man laver et glas. Fortæller om glaspusteri.
- 11.24-13.03: Sang: ”Bjørn og Sigurds duet” (bilag D.2). Sigurd og Bjørnen Bjørn tager på besøg på et glaspusteri på Bornholm. ”Bjørn og Sigurds duet” fortæller, hvordan man laver glas på et glaspusteri. Sigurd har fået det

glas med hjem, som blev lavet på det glaspusteri de besøgte. Teksten i sangen er:

Sigurd: Her er et bornholmsk glaspusteri.
Bjørn: Måske kan vi finde en glaspuster derinde.
Sigurd: Ja, se der er hun. Hun varmer glasset i en ovn.
Dyv, dyv, dyv, dyv, dyv, dyv.
Bjørn: Glasset er orange.
Sigurd: Ja, og det er flydende og det er fordi det er tusind grader varmt.
Hun holder det på piben
Bjørn: – og drejer den rundt.

Sigurd: Nu skal hun puste, så laver hun en bobbel.
Så kan hun lave, den form hun gerne vil.
Bjørn: Jeg tror, at hun vil lave en skål.
Dyv, dyv, dyv, dyv, dyv, dyv.
Sigurd: Så nu bliver glasset skåret af piben, prøv og se.
Bjørn: Og så kan hun forme i den anden ende.
Sigurd: Og så skal den varmes op igen
og så bliver det til en skål.
Utroligt.

- 13.03-14.04: Sigurd fortæller om det at lave pandekager. Han gør klar til at bage.
14.04-17.25: Sang: "Pandekagesangen" (swingblues) (D.7) Sigurd synger, laver pandekager og spiller desuden på klaveret noget af tiden. Sangen fortæller hvordan man laver pandekager.
17.25-18.46: Spiser pandekagen sammen med Pilfingrene, Grå Elefant og Bjørnen Bjørn. Grå elefant vil have først og tager derefter også Pilfingrenes del af pandekagen. Her griber Sigurd ind.
Sigurd fortæller at Fru Knudsen også kan lave hjemmelavede ting, nemlig historier.
18.46- 21.08: Sang: "Fru Knudsen i bussen" (D.8)
21.08-23.52: Rejsegrammofonen:
21.36-22.17: Comedievognen: "Bygge tårn"
22.40-23.41: Mek Pek & Habbasutterne: "Ved I hvad vi laver" (handler om at bygge huler)
23.52-26.43: Spidsnæsehistorie om at samle en bil. Onkel Orla samler igen og igen en bil helt forkert – hjulene sidder de mest mærkelige steder. Til sidst lykkes det for Orla. Spidsnæsehistorien slutter med "Godnat og sov godt", hvilket signalerer, at Bjørnetimen er ved at være slut.
26.43-27.56: "JINGLE". Sigurd skal noget meget vigtigt: TV-avisen. Der er besøg af byggeriminister Svend Byggesen (et tøjdyr) i TV-avisen. Sigurd bruger i TV-avisen flere ordspil med det at bygge, bl.a. "bygningsfejl i det ene øje". Grå Elefant forstyrrer Sigurd og Grå elefant forsøger at vælte Svend Byggesens tårn.
27.56-28.46: Sigurd: "Åh nej, Bjørnen bjørn falder altid i søvn, når der er TV-avis". Sigurd irrettesætter Grå Elefant og siger, at han ikke måtte vælte Svend Byggesens tårn. Sigurd lukker for teateret, fordi Bjørnetimen er slut.
Opsummerer temaet og inspirerer til at lave hjemmelavede ting.
28.46-29.02 : Sang: "Farvel, og ha' det godt" (D.4)

Der er musik 725 sek/ 1717 sek = 42,29% af Bjørnetimen.

B.5 Bjørnetimen om ”mor og far” (5)

(vist på DR1 d. 4. maj 2008 kl. 17.30-18.00)

- 00.00-00.25: To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver.
- 00.25-00.43: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser på teateret, og man ser teateret, hvorpå der står ”Sigurds Bjørnetime”.
- 00.43-01.13: Ser et slips med en mor og en barnevogn på, et andet slips med en far og søn på. Sigurd vælger et slips med både en mor, far og et barn.
- 01.13-02.29: Sigurd: ”Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime”. Sigurd fortæller, at Bjørnetimen skal handle om ”mor og far”. Vi går over til reolen og ser at forskellige tøjdyr har taget deres mor og far med. Sigurd vil åbne teateret, men kan ikke finde nøglen. Finder nøglen. Teateret åbnes.
- 02.29-03.07: Sang: ”Sigurds Bjørnetime” (bilag D.1).
- 03.07-03.25: Sigurd opfordrer seerne til at vinke til Bjørnen Bjørn.
- 03.25-05.29: Sigurd fortæller om temaet ”mor og far”, men afbrydes af *pilfingrene* i teateret. Pilfingrene kan ikke finde hinanden. Man ser på skift Mor Pilfinger, Lille grønne Pilfinger og Far Pilfinger. De finder hinanden tilsidst.
- 05.29-05.54: Sang: Pilfingerdans (bilag D.6)
- 05.54-06.16: Sigurd snakker om, at det kan være dejligt at have en far og en mor, der kan hjælpe en.
- 06.16-08.27: Sang: ”Der er en masse svære ting jeg selv kan klare”. Sangen fortæller om det at få hjælp til forskellige ting.
- 08.27-11.01: ”JINGLE”. *Familien finger*. Lille Finger har også en mor og en far. Konflikt: Lille Finger er for lille til at kunne bygge det tårn det vil, men mor har for travlt til at hjælpe og far er for træt. Ingen vil hjælpe. Løsning: Lille finger bruger sofaen til hjælp. ”JINGLE”
- 11.01-11.40: Sigurd fortæller om det at have en mor og/eller en far: Ikke alle har både en mor og en far. Nogle har kun en mor, andre kun en far, mens andre igen oplever, at deres mor og far er skilt og at mor eller far måske har fået en ny kæreste, som måske også kan være lidt ”far- eller mor-agtig”. Sigurd afslutter med bemærkningen: ”Det vigtigste er, at man finder ud af det på en god måde.”
- 11.40-13.39: Sigurd viser billeder af sin egen mor og far og derefter billeder af Bjørnen Bjørn, der er sammen med sin mor og far.
- 13.39-14.02: Sigurd snakker om arbejdsfordelingen mellem en mor og en far i gamle dage.
- 14.02-15.42: Sang: ”Bjørn og Sigurds duet” (bilag D.2). Video med Bjørnen Bjørn og dens forældre. Sangen er en humoristisk og karikeret beskrivelse af det traditionelle kønsrollemønster. Familien finder dog til sidst ud af at hjælpe hinanden
- 15.42-20.55: Rejsegrammofonen:
- 16.11-16.46: Victor Cornelius: ”Mor er den bedste i verden”.
- 17.13-18.11: The Darts: ”Daddy cool”
- 18.37-19.12: Trille: ”Om min far og min mor”
- 19.34-20.24: Troels Trier: ”Dengang far var dreng” Sigurd kommenterer efter sangen, at man skal passe på miljøet.
- 20.55-24.10: Musikvideo: ”Klokken 1” (bilag D.9) (handler om alt det der skal ske i

- løbet af dagen).
- 24.10-25.53: ”JINGLE”. TV-avisen. Udtryk som ”Mor-syg”, ”svigermors drøm”, ”morsø”, ”farsø”, ”jeg siger det til min far” bruges. Sigurds mor ringer og forstyrrer Sigurd under TV-avisen. Hun vil fortælle Sigurd, at hans briller sidder skævt. *Grå Elefant* binder en snor i Sigurds briller og skaber mere forvirring.
- 25.53-26.09: Sigurd: ”Åh nej, Bjørnen bjørn falder altid i søvn, når der er TV-avis”.
- 26.09-27.26: Sang: ”Er du bange for en Bjørn”
- 27.26-27.57: Bjørnetimen er ved at være færdig. Sigurd lukker for teateret og opsummerer temaet imens.
- 27.57-28.30: Sang: ”Farvel, og ha' det godt” (bilag D.4)

OBS: I denne Bjørnetime er der en lille variation i opbygningen i forhold til den generelle Bjørnetimes opbygning: ”Er du bange for en Bjørn” synges *efter* TV-avisen. Da denne sang er en af basissangene, træder denne variation ikke tydeligt frem, men er med til at afrunde Bjørnetimen på en stilfærdig måde.

Der er musik 795 sek/ 1685 sek = 47,2% af Bjørnetimen.

B.6 Bjørnetimen om ”runde ting” (6)

(vist på DR1 d. 11. maj 2008 kl. 17.30-18.00)

- 00.00-00.25: To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver.
- 00.25-00.41: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser på teateret, og man ser teateret, hvorpå der står ”Sigurds Bjørnetime”.
- 00.41-01.18: Ser slips med forskellige runde ting på: jordkloder, ansigter, fodbolde. Sigurd vælger slipset med kugler med tal på.
- 01.18-01.41: ”Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime”. Sigurd spørger seerne hvad Bjørnetimen mon skal handle om i dag. Skurevogne? Juletræsfodder? Støvsugerposer? Sigurd åbner teateret mens han snakker.
- 01.41-02.19: Sang: ”Sigurds Bjørnetime”(bilag D.1). Kameraet glider hen over hylderne, hvor der er runde ting.
- 02.19-03.52: Sigurd: ”Det kunne også handle om saltstænger eller måske næsehornsbiller eller underbukser? Eller bussemænd? Sigurd synes ikke han kan få en god idé. Bjørnen Bjørn peger over på reolen. Sigurd kigger på reolen. Ser globus, bolde, æbler, kokosnød, en fodbold. Spørger seerne, hvad de ting har tilfælles. Sigurd svarer selv: ”Nåh, de er jo runde”. Ligesom bækkenet og trommen (viser disse frem). Sigurd konkluderer at Bjørnetimen kan handle om ”runde ting”. Vi ser runde former på Bjørnen Bjørn: Næse, øjne, hoved, pote. Sigurd opfordrer seerne til at vinke til Bjørnen Bjørn.
- 03.52-04.33: Sang: ”Bjørnen Bjørn er en bjørn” (bilag D.3).
- 04.33-06.37: Giver Bjørnen Bjørn et rundt æble. Et tøjdyr – *billelibum billeliboy* – kommer frem i teateret, præsenterer sig selv og snupper Bjørns æble. Sigurd giver derefter Bjørnen Bjørn en frikadelle og en æbleskive. Billelibum-billeliboy tager begge ting fra Bjørnen Bjørn. Sigurd griber ind og giver Bjørnen Bjørn æbleskiven tilbage igen, samtidig med at han

- irettesætter Billelibum-billeliboy og siger ”man skal jo ikke sådan gå og tage hinandens mad”. Derefter giver han en anden æbleskive til Billelibum-billeliboy.
- 06.37-08.32: Sang: Madrap: ”Trallelulalaj og flæskesteg”. Under rappen ses billelibum-billeliboy i teateret. Han konsumerer store mængder mad.
- 08.32-08.54: Sigurd opfordrer seerne til at lave Bjørnegymnastik ovenpå så meget mad.
- 08.54-10.27: Sang: ”Bjørnegymnastik” (bilag D.5). Billelibum-billeliboy og Bjørnen Bjørn er også med.
- 10.27-12.23: ”JINGLE”. *Familien Finger* spiller fodbold med en tomat, en nød, et brød. “JINGLE”
- 12.23-16.19: Sigurd laver en rundkirke ud af pap og mælkekarton. Snakker og forklarer imens.
- 16.19-17.58 : Sang: ”Bjørn og Sigurds duet” (bilag D.2). Sigurd og Bjørnen Bjørn besøger en rundkirke på Bornholm. I sangen bruges positivt ladede ord, f.eks. synges der ”Her er rart at være.”
- 17.58-21.04: Rejsegrammofonen – introduktion, afspilning og snak indimellem (sangene handler om runde ting):
 18.28-18.46: ”Hjulene på bussen”(fra pladen ”Per Syvspring og andre sanglege”).
 19.12-19.50: Rugsted & Kreuzfeldt: ”Det går rundt op og ned”
 20.11-20.46: ”Cirkeline” (produceret af Fiasco Film(1968)).
- 21.04-23.50: Musikvideo (om at spille fodbold) (Sigurd har en VM86-trøje på, mens han spiller el-klaver på musikvideoen).
- 23.50-27.00: Spidsnæsehistorie om rund fødselsdag. I historien er der trekantede boller, en firkantet fodbold, en sekskantet lagkage og runde balloner.
- 27.00-28.17: Klokken er mange – Sigurd skal skynde sig. ”JINGLE”. TV-avisen. Sigurd bruger ord som ”rundstykker”, ”rundsage”, ”rundbordssamtaler”, ”rundkørsler”, ”rundetårn”. Sigurd bliver forstyrret af balloner og store bolde og bliver forvirret.
- 28.17-28.46: ”Åhh nej, Bjørnen Bjørn falder altid i søvn”. Sigurd lukker teateret.
- 28.46-29.01: Sang: ”Farvel og ha' det godt” (bilag D.4)

Der er musik 674 sek/ 1716 sek = 39,3% af Bjørnetimen.

B.7 Bjørnetimen - ”tøjdyrsquiz” (7)

(vist på DR1 d. 18. maj 2008 kl. 17.30-18.00)

- To (tegneserie-lignende) kyllinger og en dukke spiller på trompet og klaver.
- 00.00- 00.18: Instrumental intro, hvor man ser forskellige bamser på teateret, og man ser teateret, hvorpå der står ”Sigurds Bjørnetime”.
- 00.18-00.45: Sigurd: ”Hvaffor en JAKKE skal jeg have på i dag”? Sigurd forklarer, at det ikke skal være en almindelig hverdagsjakke. Det er i dag noget særligt, så han vil have en festlig jakke på.
- 00.45-01.24: ”Hej og hjertelig velkommen til Sigurds Bjørnetime”. Sigurd har en særlig idé til hvad Bjørnetimen skal handle om. Forklarer at det er derfor

- han skal have jakken og ikke slips på i dag. Det er dog en hemmelig idé. Åbner teateret. Bjørnen Bjørn har også festtøj på.
- 01.24-02.01: Sang: ”Sigurds Bjørnetime” (bilag D.1). Under teksten ”Nu bliver lampen tændt” tændes en anden lampe end den der normalt tændes.
- 02.01-03.15: Sigurd gør klar til det der skal ske i dag. Tøjdyrene *Ragnhild* og *Grå Elefant* kommer frem i teateret. Sigurd afslører at vi skal lege tøjdyrsquiz i dag. Ragnhild og Grå Elefant udgør de to hold. Sigurd tager sin jakke på.
- 03.15-03.22: Synthesiser-musik a la Lykkehjulet spilles
- 03.22-03.46: Værten Sigurd kommer ind og har sin jakke på. Sigurd skifter karakter fra den rolige Sigurd til en mere show-præget entertainer-vært.
- 03.46-04.10: Musik a la Lykkehjulet spilles mens quizens præmier præsenteres.
- 04.10-05.34: Quizens regler præsenteres. Der er fire runder i quizzen: 1) Svare på spørgsmål, 2) Gætte sange, 3) Se små film og gætte hvad der sker og 4) Se musikvideoer. Pointene ses via stabler af klodser. ”Nu ikke noget med at være for klodset”, kommenterer Sigurd.
- 05.34-05.42: Musik a la Lykkehjulet signalerer at runde 1 starter:
- 05.42-07.02: ”Spørgsmålsrunden”. Første spørgsmål handler om en redningskrans. Sigurd siger efter svaret er blevet givet: ”Vi er sandelig omkranset af d ygtige tøjdyr i dag”.
- 07.02-07.07: Musik ala Lykkehjulet
- 07.07-08.37: Spørgsmål tre: Hvad kaldes klipperne (ser et billede) fra Bornholm – Løvehovederne eller Elefanthovederne? Værten Sigurd siger: ”Ved i forresten hvorfor der er mange frisører på Bornholm? Det er fordi det er en klippe-ø” (grin). Fjerde spørgsmål stilles.
- 08.37-08.43: Musik a la Lykkehjulet.
- 08.43-08.53: Nu gælder det anden runde: ”Gæt en sang”.
- 08.53-09.02: Musik a la Lykkehjulet.
- 09.02-13.28: Man ser Sigurd og Bjørnen Bjørn tage hen til fløjtenisten Michala Petri (stadig på Bornholm). Skiftevis hører vi Michala Petri spille og er vi tilbage i Sigurds Quiz-studie, hvor Ragnhild og Grå Elefant svarer på spørgsmål. Sangene der skal gættes er følgende:
 09.32-09.39: ABC-sangen Sigurd spørger Grå Elefant, som ikke er tilfreds: ”Hvad er der galt? Kendte du ikke sangen? Eller der var måske ikke noget der lige ringede?” (i quizzen skal Ragnhild og Grå Elefant ringe med en klokke når de vil gætte).
 10.27-10.37: Pippi Langstrømpe.
 (11.20-11.26: Musik a la Lykkehjulet.
 11.35-11.48: Mariehønen Evigglad.
 12.34-12.48: Bjørnen Bjørn er en Bjørn (bilag D.3).
- 13.28-13.34: Musik a la Lykkehjulet.
- 13.34-13.50: Nu gælder det tredje runde: ”Hvad sker der”.
- 13.50-13.58: Musik a la Lykkehjulet.
- 13.58-16.32: På en lille film har Sigurd klædt sig ud og flere komiske situationer opstår.
- 16.32-16.56: Musik a la Lykkehjulet
- 16.56-19.07: Ser flere film. Bl.a. en film med Sigurd ved Hammershus.
- 19.07-19.13: Musik a la Lykkehjulet.
- 19.13-19.25: Nu til fjerde runde: ”Musikvideo”.
- 19.25-19.32: Musik a la Lykkehjulet.

- 19.32-24.56: Musikvideoer:
- 19.57-20.08: "Klokken 1"(bilag D.9)
  - 20.50-21.10: Sax-improvisation over "Den ensomme hest" (bilag D.10)
  - (21.38-21.42: Musik a la Lykkehjulet) Grå Elefant forsvinder.
  - (22.03-22.07: Musik a la Lykkehjulet) Grå Elefant kommer tilbage.
  - 22.25-22.43: "Fru Knudsen i bussen" (bilag D.8). Grå Elefant mener at dommeren Bjørnen Bjørn har talt pointene forkert sammen og vælter klopsstabelen, som viser pointene. Sigurd fortæller Grå Elefant, at det ikke kan nytte noget.
  - 23.34-23.50: "Pilfingerdans" (bilag D.6)
  - Grå Elefant gemmer klokken, så Ragnhild ikke kan svare. Hun får klokken og svarer og vinder.
  - (24.30-24.56: Musik a la Lykkehjulet)
- 24.56-25.37: Ragnhild har vundet. Grå Elefant skubber til Ragnhild fordi hun har vundet og skubber derefter til Bjørnen Bjørn. Sigurd lægger en konvolut til "TV-avis-manden", hvorpå der står, at Ragnhild har vundet tøjdyrsquizen.
- 25.37-26.54: "JINGLE". TV-avis. Resultatet af tøjdyrsquizen offentliggøres. Grå Elefant har byttet konvolutterne om, så der nu står, at den har vundet. Der opstår forvirring, for Ragnhild siger, at der ligger en anden konvolut under Grå Elefant. Dommeren Bjørnen Bjørn viser med sin pote, at det er Ragnhild, der har vundet.
- 26.54-28.20: "Bjørnen Bjørn er en Bjørn" (bilag D.3). Telefonen ringer. Det er tante Skrap (ringede også i Bjørnetimen om Bornholm) som fortæller, at hun synes det er den bedste Bjørnetime, der nogensinde har været.

Der er musik (inkl. Lykkehjulsmusikken): 400 sek/ 1700 sek = 23,5% af Bjørnetimen.

Der er musik (ekskl. "Lykkehjulsmusikken): 250 sek/ 1700 sek= 14,7% af Bjørnetimen.

Bilag C - Observationer

C.1 Observation af Maria (knap 7 år), Elin (knap 4 år) og deres far

Observationen fandt sted i pigernes hjem d. 9. juni 2008. Jeg observerede dem, mens de så Bjørnetimen om “runde ting”.

Jeg kender ikke pigerne. Jeg har set dem en del gange, men aldrig snakket med dem før. Derfor er det særlig vigtigt, at jeg møder pigerne, snakker med dem osv. inden de skal se Bjørnetimen. Vi bruger en halv times tid sammen inden vi ser optagelsen af “runde ting” på en bærbar computer.

De scener/elementer/kommentarer fra Sigurd der medfører reaktioner er understreget i nedenstående gengivelse af observationen.

Kommentarer *under* Bjørnetimen:

- Elin kommenterer de to tegneserie-lignende kyllinger på skærmen: “Den ene har tøj på”. “Og der er et klaver”. “Den [kyllingen] har en unge med”.
- Da Sigurd vælger slips, siger Maria: “Han har godt nok mange forskellige slips.”
- Maria bemærker æbleskiverne på reolen under sangen “Sigurds Bjørnetime” og griner.
- Da Sigurd opfordrer til at vinke til Bjørnen Bjørn, vinker både Maria og Elin. Under sangen “Bjørnen Bjørn er en Bjørn” siger Maria: “Nej, han vinker også med foden” (griner). Faderen kommenterer at Sigurd spiller klaver med én hånd, hvortil Maria svarer “Ja, han er sej”.
- Idet Billelibum-billeliboy tager ting fra Bjørnen Bjørn, smiler Maria, mens Elin sidder koncentreret. Maria griner under Madrappen “Trallalulaj og flæskesteg”.
- I starten af sangen “Bjørnegymnastik” sidder Maria i sofaen og bevæger sig. Faderen siger til pigerne, at de gerne må stå op og lave Bjørnegymnastik. Maria stiller sig op med det samme, mens Elin udtrykker, at det vil hun ikke. Faren gør plads mellem sofaen og bordet med computeren. Elin siger irriteret: “Jeg kan ikke se noget [skærmen]”. Maria udelader klappet på to-slaget, men klapper præcist og overbevisende på treslaget i verset hvor Sigurd gør “Bjørnegymnastik” ved at klappe med hænderne på to- og tre-slaget.
- Under scenen med Familien Finger smiler børnene til faren og mig. Idet Maria ser at Familien Finger spiller fodbold med et brød, griner hun højlydt. Elin er

koncentreret. Maria finder på ordet “brødbold”.

- Da Sigurd laver en rundkirke ud af pap og stiller spørgsmålet: “Ved du hvad det er man får ud af det, når man klipper sådan?”, svarer Maria “en cirkel”. Sigurds kommentar om at taget på kirken skal tapes fast i tilfælde af blæsevejr, får faren til at grine. Maria griner idet Sigurd kommenterer, at han dækker mælkekartonen med pap, så der ikke står sødmælk på rundkirken.
- Under “Bjørn og Sigurds duet”, hvor de besøger en rundkirke, siger Elin: “Hvorfor er der ikke nogen inde i kirken?”
- Da der på rejsegrammofonen spilles “Hjulene på bussen” smiler Elin til mig. Maria kommenterer “den var ikke lang” (varer 18 sek). Maria nynner spontant med på sangen “Cirkeline”.
- Under fodboldrappen vrikker Maria en smule med fødderne. Faren griner under rappen.
- Ved spidsnæsehistorien siger pigernes far: “Det kan man da ikke”, idet han ser den firkantede fodbold, hvortil Maria svarer “Nej”, mens hun griner.
- Under TV-avisen griner Maria over forvirringen, der betyder at Sigurd ikke kan komme til. Elin er mere koncentreret i starten af TV-avisen, men alle tre griner sammen i slutningen af TV-avisen. Elin kigger på mig, mens hun smiler. Det er svært at vurdere om det er det at Bjørnen Bjørn er faldet i søvn eller om det er TV-avisen hun griner af.
- Da Bjørnetimen er slut, siger Elin: “Der var ikke meget”.

Kommentarer og reaktioner efter Bjørnetimen:

Maria peger, mens hun siger: “Der er en rund lampe der.” Elin siger “og også en rund lampe der”. Faren henter en is. Maria kommenterer, at isen er rund. Pigerne snakker om alle de runde ting de kan få øje på.

Jeg snakker med pigerne om alt muligt andet, der ikke har med Bjørnetimen at gøre før snakken igen falder på Bjørnetimen. Eva kommenterer: “Jeg så at der var en is i Bjørnetimen”. Pigerne har lagt mærke til nogle ting jeg ikke har set. Maria uddyber: “en jordbæris”.

Maria kommenterer Billelibum-billeliboy-scenen: “der var nogle hænder inde i Billelibum-billeliboy”. Elin siger: “Bjørnen Bjørn er også bare en bamse”. Maria: “Ja, men frikadellen var rigtig”. Maria griner af ordet “Billelibum-billeliboy” og kommenterer, at det var frækt at Billelibum-billeliboy tog den fra Bjørnen Bjørn.

“Sådan gør man ikke”, siger Maria, mens Elin kommenterer “Men den kunne slet ikke forstå, at den ikke måtte tage den”.

Maria fortæller, at hun har hørt fodboldrapen før. Hun har hørt nogle på en fodboldbane synge den.

Maria spørger, hvad man bruger min mp3-optager til, hvilket jeg forklarer, hvorefter Elin siger “den er 1-2-3-4 sider, så det er en firkant”. Hun forklarer videre, at fodbolden var firkantet ligesom mp3-optageren og siger om mp3-optageren: “Men en lang firkant. Hvis man skar den over her er det en “lige” firkant.”

Pigerne begynder at lege med det runde islæg fra isvaflen. De spiller fodbold med det. Senere bruger Maria låget på isvaflen til at lave en pige. Hun spørger mig om hun skal lave en fodbold eller et ansigt ud af låget. Jeg svarer, at jeg synes hun skal lave et ansigt. Maria tegner øjne mm. på låget, finder noget printerpapir og klipper en krop, hvorpå hun tegner en bikini.

C.2 Observation af Samuel (knap 5 år) og hans far

Observationen fandt sted i Samuels hjem d.23.maj 2008. Jeg observerede ham, mens han så Bjørnetimen om “runde ting”.

Samuel, min nevø, kender jeg rigtig godt. Jeg tager hen til ham en times tid før Bjørnetimen og spiser frokost med ham og hans far, før vi ser Bjørnetimen sammen.

De scener/elementer/kommentarer fra Sigurd der medfører reaktioner er understreget i nedenstående gengivelse af observationen.

Kommentarer *under* Bjørnetimen:

- Faren siger: ”Det var nok sådan et VM86-slips, tror du ikke?” Samuel svarer ikke, men lytter og er koncentreret
- Da Sigurd foreslår at Bjørnetimen kan handle om skurvogne siger Samuel: ”Skurvogn, hva' en skurvogn?” Jeg forklarer ham hvad en skurvogn er. Samuel griner højt, idet Sigurd i stedet foreslår at Bjørnetimen kan handle om støvsugerposer.
- Idet Sigurd opfordrer seerne til at vinke til Bjørnen Bjørn, vinker Samuel.
- Da Billelibum-billeliboy dukker frem i teateret og fortæller sit navn, smiler Samuel.

Idet Billelibum-billeliboy tager mad fra Bjørnen Bjørn og Sigurd spørger seerne om det er Billelibum-billeliboy, som snupper æble, frikadelle osv. fra Bjørnen Bjørn, nikker Samuel koncentreret og er tydeligvis meget optaget af, at tingene går retfærdigt til. Samuel er også koncentreret under ”Madrappen”.

- Faren opfordrer Samuel til at lave ”Bjørnegymnastik”, men Samuel svarer ”jeg vil ikke”. Faren siger ”det plejer vi at gøre til musikken” (cd), hvortil Samuel igen siger ”jeg vil ikke”. Faren kommenterer, at Samuels lillebror, Magnus på knap to år, godt kan lide at lave ”Bjørnegymnastik”.
- Under scenen med Familien Finger, griner Samuel idet han ser at familien skal til at spille fodbold med en nød.
- Samuel virker lidt træt og ukoncentreret mens Sigurd laver rundkirken. Da kirken er lavet, kigger han dog på mig og smiler.
- Faren kommenterer under ”Bjørn og Sigurds duet” at han tror han har været i den rundkirke engang.
- Under musikvideoen om fodbold, siger Samuel begejstret et eller andet der er svært at tyde. Han fortæller desuden, at han kender sangen fra cd'en. Faren smiler da han ser Sigurd i en gammel VM86-fodboldtrøje.
- Samuel griner højlydt under TV-avisen, da det bliver mest kaotisk for Sigurd.
- Med det samme Bjørnetimen er slut, siger Samuel ”kommer der en ny?”. Da jeg svarer ”måske”, siger han ”jeg vil gerne se det”. Da faren udtrykker at vi må holde en pause, siger Samuel grædende ”nej”.

Kommentarer og reaktioner *efter Bjørnetimen*:

Jeg finder bogen ”Da Big Bandet skulle til Sigurds fødselsdag”, som jeg selv har taget med, frem. Samuel er meget optaget af bogen. Da vi har læst bogen, indleder jeg en dialog med Samuel, som udfolder sig som følgende:

- Lene: Samuel, synes du egentlig at Sigurds Bjørnetime er sjov?
- Samuel: Ja
- Lene: Hvad gør det sjovt?
- Samuel: At se det sammen med dig. Jeg gad godt se videre nu.
- Lene: Det kan vi godt gøre lige om lidt. Men jeg vil lige høre dig, Samuel, ham der Sigurd, kan du godt lide ham?
- Samuel: Kan du?
- Lene: Ja

- Samuel: også mig.
- Lene: hvorfor kan du godt li ham Sigurdsen?
- Samuel: Bare fordi han er skæg (griner lidt).
- Lene: Hvad laver han, som du synes er skægt?
- Samuel: Fjoller.
- Lene: Hvad for nogle fjollerier lavede han i dag?
- Samuel: Har du kun én bog med?

Vi finder "Sigurds Sangbog" frem. Samuel siger: "Det kunne være sjovt at synge sammen." Jeg synger "Sigurds Bjørnetime" og "Bjørnen Bjørn er en bjørn" for Samuel. Da jeg synger "Fru Knudsen i bussen" synger Samuel med. Han kan teksten til første vers. Da jeg selv fortsætter og synger teksten "og han elsker ostemadder med lakrids", smiler Samuel, mens han siger "Ad". Jeg synger videre. Samuel griner idet teksten fortæller om en kat: "Den si'r VOV og MIAV, KYKLIKY og GODDAV, for den taler nemlig toogtredve sprog!". Mens Samuel griner, gentager han: "32 sprog!". Da jeg vil til at synge "Bjørnegymnastik", siger Samuel: "Den gider jeg godt nok ikke. Nej, vi skal ikke synge mere [Samuel virker træt]. Nu vil jeg gerne se Sigurd."

Bilag D – Sange og sangtekster

Sangene og sangteksterne i denne elektroniske udgave af specialet, er ikke vedlagt.

Der henvises i stedet til sidetal i *Sigurds Sangbog (2006)*:

D.1 "Sigurds Bjørnetime"	s. 6
D.2 "Bjørn og Sigurds duet"	s. 64
D.3 "Bjørnen Bjørn er en bjørn"	s. 10
D.4 "Farvel og ha' det godt"	s. 152
D.5 "Bjørnegymnastik"	s. 28
D.6 "Pilfingerdansen"	s. 26
D.7 "Pandekagesangen"	s. 120
D.8 "Fru Knudsen i bussen"	s. 40
D.9 "Klokken 1"	s. 106
D.10 "Den ensomme hest"	s. 12
D.11 "Den grå elefants sang"	s. 22